

Бюлетинът е изготвен по
последни данни
публикувани към
Юли 2018 г.

Цитираните данни в бю-
летина са последните
данни, публикувани в
официалните източници:
Министерство на финан-
сите, Българска народна
банка, Национален ста-
тистически институт, На-
ционална агенция по зае-
тостта.

Електронната система,
използвана за теглене на
данни от официалните
източници е CEIC Data
Manager.

Обединена българска
банка
Структура
Главен икономист

За контакти:

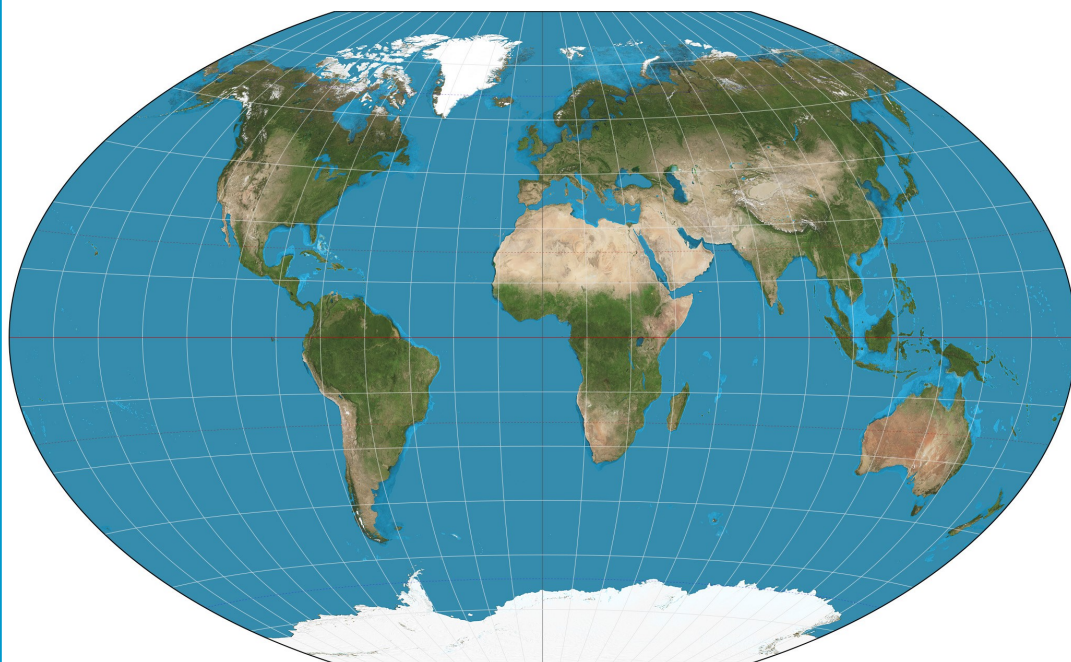
Петя Цекова
Главен икономист
e-mail:
sekova_p@ubb.bg
тел.:+359 2 811 2980

Зафира Боюклиева
Главен анализатор
e-mail:
boyuklieva_z@ubb.bg
тел.:+359 2 811 2981

Източник: [https://en.wikipedia.org/
wiki/World_map](https://en.wikipedia.org/wiki/World_map)

АКЦЕНТИ И ПРОГНОЗИ

МЕСЕЧЕН ИКОНОМИЧЕСКИ БЮЛЕТИН

Юли 2018 г.

гр. София

- *ЕК занижи прогнозата за растежа на БВП в ЕС до 2,3% за 2018 г. и 2,1% през 2019 г. Прогнозата за растежа на БВП в еврозоната е коригирана на 2,1% през 2018 г. и 2% през 2019 г. През юни 2018 г. ИПЦ на еврозоната нараства с 0,1% на месечна база и с 2% на годишна база, достигайки средносрочното целево ниво на ЕЦБ за инфлация от малко под 2%*
- *През първо тримесечие 2018 г. БВП на Великобритания нараства с 0,2% на тримесечна база и с 1,2% на годишна база. Растежът на заплатите във Великобритания се е забавил до най-слабия си темп от 6 месеца насам, въпреки рекордната заетост от 75,7%*
- *Намаляването на данъците в САЩ ще даде тласък на американската икономика през 2018 г. и 2019 г. Целевият растеж, който според администрацията на Тръмп ще бъде постигнат благодарение на мерките, които взима, е 3%. САЩ и ЕС постигнаха споразумение за съвместна работа за съкращаване на търговските бариери и укрепването на Световната търговска организация*
- *Японската централна банка запазва своята оптимистична оценка за икономиката на страната, но в някои области компаниите се притесняват от нарастващите разходи заради недостига на работна ръка, което пък е знак за затягане на пазара на труда*
- *През второ тримесечие БВП на Китай нараства с 1,8% на тримесечна база и с 6,7% на годишна база. Очакванията са за допълнително забавяне през втората половина на годината, както и нарастващи кредитни рискове*
- *Управителният съвет на ЕЦБ взе решение лихвеният процент по основните операции по рефинансиране и лихвените проценти по пределното кредитно улеснение и депозитното улеснение да останат непроменени – съответно 0,00%, 0,25% и -0,40%. Очакванията са те да се запазят на това равнище до края на лятото на 2019 г.*
- *Очаква се въвеждането на все повече мита ще доведе до по-бавен икономически растеж и по-бързо ускоряване на инфлацията, което ще затрудни паричната политика. На следващата среща на АЦБ на 2 август, 2018 г. да бъдат представени и актуализирани прогнози за икономиката, както и за покачване на лихвения процент*
- *Федералният резерв на САЩ изглежда уверен в силата на американската икономика и засега запазва плановете си за лихвите през 2018 година*
- *Японската централна банка усилено се подготвя за промяна на политиката си. Централната банка на Япония води първоначални разговори за промяна в целите на лихвите и програмата от стимули за обратно изкупуване*
- *Юанът се обезцени със 7% от началото на годината и достигна 6.84 юана за един долар. Китайската централна банка отпусна 502 милиарда юана или около 74 милиарда долара нови кредити на търговските банки по механизма за средносрочно кредитиране (Medium-term Lending Facility). Така общата нова парична емисия от началото на 2018 година достигна 4.6 трилиона юана или 700 милиарда долара*
- *През юни 2018 г. инфлацията в Турция нараства до 15,39% спрямо 12,15% през предходния месец*
- *На заседанието си от 24 юли 2018 г., Турската централна банка (ТЦБ) не увеличи лихвените ставки, запазвайки основната едноседмична репо лихва на ниво от 17,75%*
- *Фючърсите върху американския суров петрол WTI няколко пъти смениха посоката си на движение по време на азиатската сесия, но се стабилизираха на ниво от 69,30 долара за барел. Сортът Брент пък поскъпва с 0,46% до 74,27 долара за барел*
- *След предишното поевтиняване, от средата на юли 2018 г. на цените при всички зърнени контракти по световните борсови пазари се покачиха*

- *Приоритетите на Българското председателство на Съвета на ЕС в областта на икономическите и финансови въпроси бяха в областта на банковото законодателство, изграждането на Съюза на капиталовите пазари, законодателния пакет за премахване на пречките пред презграничното предлагане на инвестиционни фондове, прегледа на Европейската система за финансов надзор, данъчното облагане и дружественото право, облагането на цифровата икономика, мерки за укрепване на административното сътрудничество за противодействие на измамите с данък върху добавената стойност (ДДС)*
- *България получи пътна карта за реформи и ориентировъчна дата за едновременно влизане във валутния механизъм ERM II и банковия съюз*
- *За януари – май 2018 г. текущата и капиталовата сметка е отрицателна и възлиза на 38,7 млн. евро и заема 0,1% от БВП*
- *За периода януари- май 2018 г. преките инвестиции в България възлизат на 120,5 млн. евро и намаляват с 58,6% на годишна база*
- *През юни 2018 г. международните резерви на БНБ са в размер на 46 млрд. лева (23,5 млрд. евро) и нарастват с 3% на месечна база*
- *През юни 2018 г. общият показател на бизнес климата намалява с 0.9 пункта в сравнение с предходния месец до 32,2%в резултат на по-неблагоприятния бизнес климат в строителството и сектора на услугите*
- *През май 2018 г. индексът на промишленото производство, изчислен от сезонно изгладените данни, нараства с 1,8% на месечна база и се задържа на равнището от съответния месец на 2017 година*
- *През май 2018 г. оборотът в раздел Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети нараства с 0,6% спрямо предходния месец и с 6,3% на годишна база*
- *През май 2018 г. индексът на продукцията в сектор „Строителство“, изчислен въз основа на сезонно изгладени данни, е с 0,7% над равнището от предходния месец. През май 2018 г. в сравнение със същия месец на 2017 г. календарно изгладеният индекс на строителната продукция намалява с 0,5%*
- *Индексът на потребителските цени за юни 2018 г. спрямо май 2018 г. е 100,1%, т.е. месечната инфлация е 0,1%, годишната е 3,2% и средногодишната инфлация е 2,2%*
- *Общият индекс на цените на производител през май 2018 г. нараства с 1,4% в сравнение с предходния месец и с 5,7% спрямо май 2017 година. Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през май 2018 г. нараства с 0,5% спрямо предходния месец, а спрямо съответния месец на предходната година е регистриран ръст от 4,8%*
- *Цените на жилищата в България над средния ръст за ЕС през първите 3 месеца на 2018 г. като нарастват с 0,9% на тримесечна база и с7,1% на годишна база*
- *Пътуванията на български граждани в чужбина през май 2018 г. са 728.9 хил., или с 11.6% над регистрираните през май 2017 година. През май 2018 г. посещенията на чужденци в България са 938.6 хил., или с 8.4% повече в сравнение с май 2017 година*
- *Общият брой на нощувките във всички места за настаняване, регистрирани през май 2018 г., е 1 571.8 хил., или с 20,0% повече в сравнение със същия месец на предходната година. Приходите от нощувки през май 2018 г. достигат 78.3 млн. лв., или с 27.2% повече в сравнение с май 2017 година*
- *По данни на Евростат през май 2018 г. безработицата в България е 5%. През май 2018 г. салдото по КФП на касова основа е положително в размер на 1 421,6 млн. лв. и заема 1,4% от прогнозния БВП*

- *Към края на май 2018 г. дългът на подсектор „Централно управление“ възлиза на 12 095,9 млн. евро и заема 22,6% от БВП*
- *В края на май 2018 г. широките пари са 87,458 млрд. лв. и нарастват с 8,3% на годишна база. Вътрешният кредит, възлиза на 55,624 млрд. лв. и нараства спрямо април 2017 г. с 9,1%*
- *През юни 2018 г. четирите индекса на борсата SOFIX, BGBX 40 и BG TR30 отчитат спад, а само BGREIT регистрира ръст*
- *Към края на юни 2018 г. активите на банковата система в България нарастват с 0,8% на месечна база и с 5,5% на годишна база до 98, 5 млрд. лева*

Съдържание

I. ГЛОБАЛНИ ТЕНДЕНЦИИ

Икономики на развитите страни	6
Евро зона	6
Обединено Кралство Великобритания	6
САЩ	7
Япония	8
Китай	8
Турция	9
Политика на Централните банки	9
ЕЦБ	9
Централна банка на Англия	9
Федерален резерв на САЩ	10
Централна банка на Япония	10
Народна банка на Китай	11
Централна банка на Турция	11
Международни цени на борсови стоки	11
Петрол	11
Селскостопански продукти	12

II. БЪЛГАРИЯ

Водещи новини	13
Външен сектор	17
Платежен баланс	17
Преки чуждестранни инвестиции	18
Международни резерви	19
Реален сектор	19
Бизнес климат	19
Индекс на промишленото производство	20
Търговия на дребно	21
Строителство	21
Туризм	22
Безработица	23
Инфлация	23
Общ индекс на цените на производител в промишлеността	24
Цени на жилища	25
Фискален сектор	26
Бюджетно салдо	26
Държавен дълг	27
Паричен сектор	27
Капиталов пазар	28
Банков сектор	29
Приложение	31
Дефиниции и методологически бележки	50

ГЛОБАЛНИ ТЕНДЕНЦИИ

Икономики на развитите страни

Евро зона

ЕК занижи прогнозата за растежа на БВП в ЕС до 2,3% за 2018 г. и 2,1% през 2019 г. Прогнозата за растежа на БВП в еврозоната е коригирана на 2,1% през 2018 г. и 2% през 2019 г. През юни 2018 г. ИПЦ на еврозоната нараства с 0,1% на месечна база и с 2% на годишна база, достигайки средносрочното целево ниво на ЕЦБ за инфлация от малко под 2%. Според лятната междинна прогноза на ЕК, БВП на еврозоната през 2018 г. ще нараства с 2,1% спрямо през месец май 2,3%. Данните за 2019 г., както и преди са за очаквано повишение с 2%. Прогнозата за БВП в 27-те страни на Европейския съюз (без Великобритания) за 2018 г. е понижена до 2,3% от 2,5%, за 2019 г. е оставена без изменение на ниво от 2,1%. В резултат на повишението на цените на петрола, започнало през пролетта, инфлацията през тази година се прогнозира на средно ниво от 1,9% в Европейския съюз и 1,7% в еврозоната. Това представлява само по себе си увеличение в сравнение с пролетта с 0,2 процентни пункта и в двата случая. Прогнозата за 2019 г. е повишена с 0,1 процентни пункта за еврозоната, до 1,7%, но остава неизменно за ЕС на ниво от 1,8%. Експертите от комисията посочват отслабването на темповете за икономически ръст през първото полугодие на 2018 г., като очакват известно подобрение през второто полугодие в резултат на подобряване на условията на пазара на труда, намаляване на задлъжнялостта на домакинствата и запазване на Преразглеждането на икономическата прогноза се дължи на неблагоприятни външни условия, такива като растящото напрежение в търговията със САЩ. Европейската комисия влошава оценката си за икономическия подем на Великобритания през 2018 г. до 1,3% от майските 1,5%, запазвайки прогнозата за следващата година – 1,2%. Очаква се, че БВП на Германия, най-голямата икономика в еврозоната през тази година ще се увеличи с 1,9% и през 2019 г. – също с 1,9%, докато по-рано се прогнозираше съответно с 2,3% и 2,1%. За Франция се очаква влошаване през тази година до 1,7% от 2%, а за следващата година – до 1,7% от 1,8%. В същото време ЕК подобрява прогнозата си за Финландия през 2018 г. до 2,8% от 2,5%. Очаква се и повишение на потребителските цени в Германия, Франция, а също и във Великобритания.

По неревизирани данни на Евростат индексът на потребителските цени в еврозоната се повиши през юни с 0,1 спрямо май, когато също нарасна с 0,1%, докато годишната инфлация се повиши с 2,0%, след растеж с 1,9% през май. Това представлява първо повишаване на инфлацията в еврозоната от повече от 1 година насам над средносрочното целево ниво на Европейската централна банка (ЕЦБ) за инфлация от малко под 2%. Нарастването на инфлацията се дължи преди всичко на рязкото повишаване на енергийните цени през юни с 8,0% спрямо година по-рано, след техен растеж с 6,1% през май. В същото време цените на хранителните стоки, напитките и тютюневите изделия се увеличиха с 2,7%, след повишение с 2,5% месец по-рано, докато цените в сферата на услугите нараснаха с 1,3%, след тяхно повишение през май с 1,6%. Основният индекс на потребителските цени (изключвайки волатилните цени на храните, тютюневите изделия и на енергията) забави своя растеж до 0,9% от 1,1% през май и под предварителни данни за повишение с 1,0%. Инфлацията в Европейския съюз (ЕС) остава стабилна през шестия месец на 2018 година – на ниво от 2% на месечна база. Спрямо същия период на 2017 г. обаче се отчита сериозно ускоряване – с 1,5%. Най-бавно ускорение на инфлацията от под 1% в рамките на ЕС се наблюдава в Ирландия с 0,7%. Най-силна инфлация през юни се отчита в Румъния – 4,7%, и Естония – 3,9%.

Обединено Кралство Великобритания

През първо тримесечие 2018 г. БВП на Великобритания нараства с 0,2% на тримесечна база и с 1,2% на годишна база. Растежът на заплатите във Великобритания се е забавил до най-слабия си темп от 6 месеца насам, въпреки рекордната заетост от 75,7%

Брутният вътрешен продукт на Великобритания се разшири през първото тримесечие на 2018 година с 0,2% спрямо предходното тримесечие, когато нарасна с 0,4%. Това представлява слаба възходяща ревизия спрямо предходната оценка на ONS за експанзия от 0,1%. На годишна база растежът на БВП на Острова се забави периода януари–март 2018 година до 1,2% от 1,4% през последното тримесечие на 2017 година, като това е най-слабото представяне на икономиката на Острова от второто тримесечие на 2012 година насам. Британската статистика отбеляза, че основна причина за тази възходящата ревизия е "значително подобреният метод при оценяване на строителното производство, според който строителството се сви през първото тримесечие с едва 0,8% вместо предишната оценка за понижение с цели 2,7%. Производството в сектора на услугите остана непроменено, нараствайки с 0,3%, като в същото време общият производствен растеж се повиши с 0,4% вместо с 0,6%, тъй като промишленото производство се сви с 0,1%. Потребителските разходи се повишиха с 0,2%, а държавните разходи - с 0,4%, като тези данни са без промяна спрямо предишната оценка на ONS, докато бизнес инвестициите се свиха с 0,4%, вместо с 0,2%. Свиването на търговския дефицит през първото тримесечие до 3,17 млрд. паунда от 3,49 млрд. долара през последното тримесечие на 2017 година допринесе с 0,1 проценти пункта към слабия икономически растеж в началото на годината. Растежът на заплатите във Великобритания се забавил до най-слабия си темп от 6 месеца насам, въпреки рекордната заетост, затруднявайки допълнително Английската централна банка (АЦБ) при взимането на решение дали да повиши лихвените проценти. Средното седмично заплащане нараства с 2,5% на годишна база за трите месеца до май, губейки от скоростта си, след като три месеца до края на април се повиши с 2,6%, което е най-слабото темпо на растеж от ноември 2017 г. Това означава, че при потребителската инфлация през май от 2,4% на годишна база, реалното заплащането на британските трудещи е нараснало през отчетния период с едва 0,2%.

Растежът на средните седмични доходи, изключвайки бонусите, се забави до 2,7% от 2,8% през трите месеца до края на април, като изключвайки инфлацията, реалните доходи без бонусите се повишиха с между 0,2% и 0,3%. В същото време безработицата остава на най-ниското си ниво от 1975 г. насам – 4,1%, докато делът на работещите се е повишил до рекордните 75,7%, след като през първите три месеца на годината са били създадени 137 хил. работни места. Молбите за социални помощи при безработица се повишиха през юни със 7,8 хиляди, след тяхно понижение с 3 хиляди през май. Припомняме, че в понеделник британската официална статистика ONS отчете, че нетната миграция от ЕС (броя на пристигащите минус броя на напускащите Обединеното кралство) е спаднал през 2017 година до 101 хиляди (най-ниското ниво от 5 години насам), на фона на несигурността относно бъдещите връзки на Великобритания с останалите 27 страни-членки на ЕС, след официалната дата на Brexit в края на март 2019 година.

САЩ

Намаляването на данъците в САЩ ще даде тласък на американската икономика през 2018 г. и 2019 г. Целевият растеж, който според администрацията на Тръмп ще бъде постигнат благодарение на мерките, които взима, е 3%. САЩ и ЕС постигнаха споразумение за съвместна работа за съкращаване на търговските бариери и укрепването на Световната търговска организация

В годишната си оценка за американската икономика МВФ публикува критичен доклад, отправящ предупреждение за отрицателните последици от редица административни мерки, включително плановете за налагане на наказателни мита на големите американски търговски партньори с цел да се намали огромният търговски дефицит на САЩ. МВФ прогнозира, че американският икономически растеж ще достигне 2,9% през 2018 г. и 2,7% за 2019 г. Това е съществено повишение спрямо прогнозата от миналата година, когато очакванията бяха за растеж от 2,3%. След първоначалния тласък, благодарение на намаляването на данъците на стойност 1,5 трилиона долара, МВФ прогнозира, че растежът ще се забави през идните години, достигайки 1,4% през 2023 година. Целевият растеж, който според администрацията на Тръмп ще бъде постигнат благодарение на мерките, които взима, е 3%.

По-късно, на 26 юли 2018 г. МВФ подкрепи постигнатото споразумение между ЕС и САЩ. По време провела се среща между президента на САЩ Доналд Тръмп и председателя на ЕК Жан-Клод Юнкер, САЩ и ЕС постигнаха споразумение за съвместна работа за съкращаване на търговските бариери и укрепването на Световната търговска организация заедно с другите партньори. ЕС се е ангажирал да увеличи вноса от САЩ на втечен природен газ и селскостопанска продукция. Страните са се договорили да започнат тесен диалог за стандартите за търговска дейност с цел да се облекчи тър-

говският процес, да се премахнат бюрократичните препятствия и да се съкратят значително разходите. Тръмп отбеляза, че са се договорили с Юнкер "да обединят усилията си за защитата на американските и европейски компании". Съгласието за целите е по формулата "Три нули" - нулеви мита, нулеви немитнически бариери и нулеви субсидии за индустриални стоки извън автомобилния сектор.

Япония

Японската централна банка запазва своята оптимистична оценка за икономиката на страната, но в някои области компаниите се притесняват от нарастващите разходи заради недостига на работна ръка, което пък е знак за затягане на пазара на труда

Японската икономика се очаква да продължи да се развива умерено. Докато много региони се радват на стабилно възстановяване, подкрепено от силното търсене, в някои области все повече фирми се оплакват, че недостигът на работна ръка увеличава разходите и влияе на производството. Затягащият се пазар на труда продължава да спомага за повишаването на заплатите и доходите на домакинствата. Недостигът на работна ръка ограничава бизнеса на някои фирми. Сред външните рискове за японската икономика беше посочен търговският конфликт между САЩ и Китай. Някои компании от централна Япония вече виждат негативен ефект върху печалбата си, причинен от забавяне в износа на електронни части. От друга страна, проливните дъждове в Западна Япония се очаква да окажат негативно въздействие върху производството в заводите, дистрибуцията и настроението на потребителите. Повече от пет години по-късно програмата за количествени улеснения успя да подкрепи възстановяването на икономиката, но не и инфлацията, която остава под целта на централната банка. Потребителските цени в Япония са нараснали с 0,8% през юни спрямо миналата година. Това е 18-и пореден месец на ускоряване на инфлацията на фона на покачващите се цени на енергията. Показателят обаче все още е далеч от целта, поставена от Японската централна банка (ЯЦБ) през 2013 година за инфлация от 2%. Цената на петрола се е покачила с 16,1 процента, а тази на електричеството е нараснала с 3,1%. Основният индекс на потребителските цени, който не включва свежи продукти, е останал на ниво 101,0 пункта спрямо базата от 100 пункта за 2015 година. Очаква се инфлацията да се ускори до 1,3% през 2018 г. Тази стойност е преразгледана спрямо прогнозираните през януари 1,4%.

Китай

През второ тримесечие БВП на Китай нараства с 1,8% на тримесечна база и с 6,7% на годишна база. Очакванията са за допълнително забавяне през втората половина на годината, както и нарастващи кредитни рискове

По данни на статистическата служба на Китай, БВП на страната се е разширил с 6,7% на годишна база през второ тримесечие 2018 г. спрямо 6,8% през първото тримесечие на 2018 г. Припомняме, че целта на Пекин е за икономически растеж от около 6,5% за 2018 година. Данните на тримесечна база показват, че БВП се е разширил с 1,8% през второто тримесечие на 2018 г. спрямо първото тримесечие. Темпът през първото тримесечие беше от 1,4%. Очакванията са търговската война да забави икономиката на страната. Китай и САЩ наложиха реципрочни мита за по 34 млрд. долара миналия месец и готвят налози за още 16 млрд. долара, а администрацията на Доналд Тръмп планира да наложи мита от 10% върху китайски стоки за още 200 млрд. долара. По различни оценки търговската война може да отнеме между 0,2 и 0,5 пр. п. от растежа на БВП на Китай през следващите 12 месеца. Инвестициите в сгради, заводи и други фиксирани активи продължават да отслабват, увеличавайки се с 6,0% през първата половина на годината спрямо темп от 6,1% през първите пет месеца. Според икономистите разходите за железопътни линии, магистрали и друга инфраструктура са се увеличили с 3% през шестте месеца спрямо 15% през цялата 2017 г. Очакванията са за допълнително забавяне през втората половина на годината, както и нарастващи кредитни рискове. Ефектите от контрола на дълга ще останат и напред, а силно задълженелите местни правителства и строителни предприемачи ще усетят най-голям натиск. Властите в Китай ще предприемат по-активна данъчна политика, за да подпомогнат преодоляването на идващата отвън несигурност. Данъчната политика ще се съсредоточи върху намаляването на данъците за компаниите, а темпът на пускане на специални облигации на местните правителства ще бъде ускорен. Правителството ще предостави данъчно облекчение от 65 млрд. юана (9,6 млрд. долара), като разшири обхвата на своята преференциална политика, която ще важи вече за всички фирми, е не само за малките технологични компании. Тази стъпка е допълнение към първоначалната цел за оряване на

данъците и таксите с 1,1 трил. юана тази година. Предпазливата парична политика няма да бъде нито прекалено строга, нито прекалено либерална. В началото на юли 2018 г. САЩ наложиха 25% мита на китайски вносни стоки за 34 млрд. долара, а Китай отвърна със същия размер обмитяване на вносни стоки от САЩ на същата стойност. Наскоро Националната комисия за развитие и реформи в Пекин обяви, че въпреки ескалиращия търговски конфликт със САЩ, Китай остава уверен, че ще постигне целта си за икономически растеж от 6,5% през 2018 година.

Турция

През юни 2018 г. инфлацията в Турция нараства до 15,39% спрямо 12,15% през предходния месец

По данни на Турския статистически институт инфлацията в Турция очета рязко повишение през юни 2018 г., достигайки 15,39%. Потребителските цени в страната през май регистрираха ръст от 12,15%, което е най-високото им ниво от ноември 2017 г. насам. За сравнение, през април инфлацията беше в размер на 10,85%. Най-голямото месечно увеличение на цените се наблюдава при храните и безалкохолните напитки - 5,98%, но силен ръст има и при транспорта. Най-голямо увеличение на цените на годишна база е отчетено в транспорта - 24,26%. Припомняме, че гражданите на Турция гласуваха на предсрочни президентски и парламентарни избори на 24 юни. Президентът Реджеп Тайип Ердоган беше обявен за победител на президентските избори. Окончателните изборни резултати се очаква да бъдат оповестени от Висшата избирателна комисия на 26 юли 2018 г. Междувременно турската лира реагира на новите данни със спад, като понижението беше с 1,3% спрямо американския долар. От началото на 2018 година турската валута загуби над 20% от стойността си, а това, от своя страна, оскъпява вноса и отново подхранва инфлацията.

Политика на Централните банки

ЕЦБ

Управителният съвет на ЕЦБ взе решение лихвеният процент по основните операции по рефинансиране и лихвените проценти по пределното кредитно улеснение и депозитното улеснение да останат непроменени – съответно 0,00%, 0,25% и -0,40%. Очакванията са те да се запазят на това равнище до края на лятото на 2019 г.

На заседанието си от 26 юли 2018 г. Управителният съвет на ЕЦБ взе решение лихвеният процент по основните операции по рефинансиране и лихвените проценти по пределното кредитно улеснение и депозитното улеснение да останат непроменени – съответно 0,00%, 0,25% и -0,40%. Управителният съвет очаква основните лихвени проценти на ЕЦБ да се задържат на сегашното си равнище най-малко за период, който включва и лятото на 2019 г., и във всеки случай толкова дълго, колкото е необходимо, за да се осигури по-нататъшно устойчиво доближаване на инфлацията до равнища под, но близо до 2% в средносрочен план. Що се отнася до нестандартните мерки по паричната политика, Управителният съвет ще продължава да извършва нетни покупки по програмата за закупуване на активи със сегашния месечен темп от 30 млрд. евро до края на септември 2018 г. Управителният съвет очаква, че след септември 2018 г., при условие, че постъпващите данни потвърдят средносрочните предвиждания на Управителния съвет за инфлацията, месечният темп на нетните покупки на активи ще бъде намален на 15 млрд. евро до края на декември 2018 г. и тогава нетните покупки ще приключат. Управителният съвет възнамерява да реинвестира погашенията по главници на ценни книжа с настъпващ падеж, придобити по програмата за закупуване на активи, в продължителен период от време след края на нетните покупки на активи, и във всеки случай толкова дълго, колкото е необходимо, за да се поддържат благоприятни условия на ликвидност и значителна степен на нерестриktivност на паричната политика.

Централна банка на Англия

Очаква се въвеждането на все повече мита ще доведе до по-бавен икономически растеж и по-бързо ускоряване на инфлацията, което ще затрудни паричната политика. На следващата среща на АЦБ на 2 август, 2018 г. да бъдат представени и актуализирани прогнози за икономиката, както и за покачване на лихвения процент

Макроикономическите данни на Великобритания показват с по-голяма увереност, че забавянето на икономиката през

първото тримесечие 2018 г. до голяма степен зависи не само от икономически фактори. Очакванията са на следващата среща на АЦБ на 2 август да бъдат представени и актуализирани прогнози за икономиката, както и за покачване на лихвения процент. Ако икономиката на Великобритания продължи да работи според очакванията продължаващото затягане на паричната политика през следващите няколко години ще е добър ход за връщане на инфлацията устойчиво към целта ѝ. Когато Английската централна банка взе предишното си решение за вдигане на лихвата в страната, икономиката почти спря да расте през първите три месеца на годината. Очакванията за второто тримесечие обаче са доста по-добри. Очаква се въвеждането на все повече мита ще доведе до по-бавен икономически растеж и по-бързо ускоряване на инфлацията, което пък ще затрудни паричната политика. Централните банкери ще трябва да вземат предвид евентуално свиване на търговията в световен мащаб. Протекционизмът засяга реалната икономика чрез намаляването на търговските потоци, нарушаването на веригите за доставки и по-високите цени на вносните стоки. От друга страна, индиректно може да бъде засегнато доверието на бизнеса и потребителите.

Федерален резерв на САЩ

Федералният резерв на САЩ изглежда уверен в силата на американската икономика и засега запазва плановете си за лихвите през 2018 година

Според Федералният резерв на САЩ несигурността и рисковете, породени от търговската политика, в крайна сметка биха могли да окажат отрицателно въздействие върху бизнес климата и инвестиционните разходи. На последното си заседание Федералният резерв повиши лихвите в диапазона 1,75%-2%. Като цяло институцията изглежда уверена в силата на американската икономика и подкрепя първоначалните си намерения за повишаване на основния лихвен процент през годината. Централните банкери обаче вече обръщат внимание и на проблеми, които могат да извадят икономиката на страната от възходящата тенденция. В същото време продължаващия ръст на икономиката може да повиши инфлационния натиск или да доведе до финансови дисбаланси, поради което и политиката на повишаването на лихвата трябва да продължи. Очакванията са американската икономика да нарасне с 4% през второто тримесечие, подкрепена от силното вътрешно потребление и бизнес доверието, както и растящите инвестиции. Според Федералният резерв икономическата активност се повишава солидно, а пазарът на труда продължава да укрепва. Инфлацията се върти около целите от 2%, поставени от институцията. Това е и основание за повишаването на лихвите през миналия месец, макар и в разговорите да прозират опасения за възходящия тренд на икономиката на САЩ.

Централна банка на Япония

Японската централна банка усилено се подготвя за промяна на политиката си. Централната банка на Япония води първоначални разговори за промяна в целите на лихвите и програмата от стимули за обратно изкупуване

Лихвите по 10-годишните държавни облигации на Япония се повишиха с шест базисни пункта до 0.09%, ниво което не е отчитано от началото на февруари. Централната банка на страната води първоначални разговори за промяна в целите на лихвите и програмата от стимули за обратно изкупуване. Целта на подобни промени е да направи масираните стимули по-ефективни. Ръководителят на японската банка – Харухико Курода стартира с масираната програма за обратно изкупуване на облигации през далечната вече 2013 г. Целта бе – да се повиши нивото на инфлацията. Сега обаче, изглежда че целените от банката от 2% инфлация са недостижима цел, дори и на фона на сериозните монетарни стимули. Изкупуването на облигации обаче, е довело до повишение на правителствения дълг с над 40% за последните пет години. В същото време, целите на японската централна банка не изглеждат постигнати. И това до голяма степен сочи неефективността на политиката на банката. Лихвите по 20-годишните японски държавни облигации се повишиха също с 6 базисни пункта до 0.535%, като се отдалечиха от 18-месечния си минимум при 0.475%, постигнат по-рано в началото на юли 2018 г. Йената продължава да поскъпва спрямо останалите основни валути. Доларът се разменя рано тази сутрин при нива т 110.90 йени. Поскъпването на японската национална валута, инициира спад на борсовите индекси в страната. Индексът Nikkei 225 загуби близо 300 пункта от стойността си, или 1.3%. Загуби отбелязаха и останалите индекси в региона, като австралийският основен индекс се понижаваше с 0.9%, а южнокорейският KOSPI – с 0.4% на 23 юли 2018.

Народна Банка на Китай

Юанът се обезцени със 7% от началото на годината и достигна 6.84 юана за един долар. Китайската централна банка отпусна 502 милиарда юана или около 74 милиарда долара нови кредити на търговските банки по механизма за средносрочно кредитиране (Medium-term Lending Facility). Така общата нова парична емисия от началото на 2018 година достигна 4.6 трилиона юана или 700 милиарда долара

Централната банка на Китай рязко увеличи вливанията на пари във финансовата система на страната. Целта е да се подкрепи икономиката в условията на затягаща се търговска война със САЩ. Първата стъпка бе пускането на 502 милиарда юана или около 74 милиарда долара нови кредити на търговските банки по механизма за средносрочно кредитиране (Medium-term Lending Facility). С това вливане общата нова парична емисия от началото на 2018 година достигна 4.6 трилиона юана или 700 милиарда долара. След всичко това юанът се обезцени със 7% от началото на годината и достигна 6.84 юана за един долар. Китай не може да отговори симетрично на наложените от САЩ мита на свои стоки, просто защото вносът им е доста по-малък. Американските стоки, внесени в Китай през миналата година са били за 135 милиарда долара, докато китайският внос в САЩ е над 500 милиарда долара.

Централна банка на Турция

На заседанието си от 24 юли 2018 г., Турската централна банка (ТЦБ) не увеличи лихвените ставки, запазвайки основната едноседмична репо лихва на ниво от 17,75%

Турската централна банка запази без промяна лихвените си ставки, опровергавайки напълно очакванията на финансовите пазари за тяхно повишение, което предизвика драматична обезценка на турската лира спрямо щатския долара и еврото. На заседанието си от 24 юли 2018 г., Турската централна банка (ТЦБ) не увеличи лихвените ставки, запазвайки основната едноседмична репо лихва на ниво от 17,75%. Очакванията бяха за увеличение на репо лихвата с между 100 и 125 базисни пункта (с 1% до 1,25%) с оглед на факта, че инфлацията в Турция през юни достигна 14-годишен връх от 15,39%. ТЦБ ще се опита да ограничи обезценката на турската лира, което е и в основата на двуцифрената инфлация в страната. Запазването на лихвените ставки без промяна провокира силна обезценка на турската лира спрямо долара и еврото. Щатският долар поскъпна за кратко с над 4% към 4,9375 турски лири, след като по-рано през деня (преди края на заседанието на ТЦБ) се търгуваше в близо двуседмично дъно около 4,7298 лири. Последва известна негова стабилизация около 4,8700 нивото, но въпреки това доларът нараства в рамките на деня с 2,7%. Еврото също поскъпна рязко с повече от 4% към близо двуседмичен връх от 5,7800 турски лири, след което опитва стабилизация около 5,7000 нивото, нараствайки в рамките на деня с 2,74%. Трябва да се има предвид, че и двете световни водещи валути се търгуват недалеч от техните рекордни нива спрямо турската лира, достигнати на 12-ти юли тази година - около 4,9700 лири за един долар и около 5,8117 спрямо едно евро. Разочароващото за инвеститорите решение на ТЦБ провокира и вълна от продажби на турски държавни облигации, повишавайки тяхната доходност. След като централната банка запази лихвите без промяна, доходността на турските доларови книжа с падеж през 2022-а година скочи до около 6,5% от 6,26% преди самото решение. Трябва да се има предвид, че Турция е с едно от най-високите нива на външен дълг сред т.нар. развиващи се икономики, като дългът ѝ представлява около 53,5% от нейния брутен вътрешен продукт, според данни на МВФ. Това я прави силно уязвима от обезценката на местната валута и от нежеланието на инвеститорите да купуват турски държавни облигации. В същото време голяма част от турския бизнес има заеми, деноминирани в долари и евро, което го прави доста чувствителен на подобни резки понижения на местната валута.

Международни цени на борсови стоки

Петрол

Фючърсите върху американския суров петрол WTI няколко пъти смениха посоката си на движение по време на азиатската сесия, но се стабилизираха на ниво от 69,30 долара за барел. Сортът Брент пък поскъпва с 0,46% до 74,27 долара за барел

Петролът сорт Брент повишава цената си за трети пореден ден, след като Саудитска Арабия спря временно доставките през стратегически пролив в Червено море. Възходящо влияние оказва и свиването на запасите в САЩ до над тригодишно дъно. Обявеното затваряне на някои от коридорите в Персийския залив заради йеменски бунтовници определено подкрепи движението на цените във възходяща посока, както и спада в запасите в САЩ като движещ фактор за пазара. Запасите от суров петрол са намалели с 3,2 млн. барела до 407,6 млн. барела за седмицата, приключваща на 20 юли. За сравнение, прогнозите на анализаторите бяха за спад от 2,3 млн. барела. Резервите от суров петрол в хранилището Кушинг, Оклахома, са спаднали с 808 хил. барела по данни на Американския петролен институт. Запасите от бензин намаляват с 4,9 млн. барела в сравнение с предварителните очаквания за понижение от 713 хил. барела. Саудитска Арабия, най-големият износител на петрол в света, заяви, че временно спира всички петролни доставки през стратегическия пролив Баб ел-Мандеб след атака на два петролни танкера от страна на йеменските хути, подкрепяни от Иран. Около 4,8 млн. барела суров петрол и рафинирани петролни продукти са преминали през въпросния пролив през 2016 г. на път за Европа, САЩ и Азия. Новината, че Китай ще увеличи разходите за инфраструктура също помогна за отслабване на опасенията, че напрежението на търговския фронт между САЩ и Китай ще намали търсенето на петрол в азиатската страна.

Селскостопански продукти

След предишното поевтиняване, от средата на юли 2018 г. на цените при всички зърнени контракти по световните борсови пазари се покачиха

В Чикаго пшеницата поскъпна с 8 долара до предишните 215,00 щд/тон, във Франция с 9 евро до 189,00 евро/тон. В Украйна и Русия котировките също леко се повишиха със съответно 3 и 1 долара до 202,00 и 204,00 долара/тон. При царевичката промяната в цената в Чикаго е нагоре с плюс 7 долара, отново до предишните нива от 162,00 щд/тон, във Франция също се върнаха на старите цени с повишение от 3 евро до 162,00 евро/тон. В Русия цената флукутира, сега е с плюс 4 долара до 201,00 щд/тон. Рапицата в Евпорейския съюз /Euronext/ се котира на 360,50 евро/тон, а ечемикът във Франция и Германия също отиде към повишение с 3,00 и 7,0 евро и достигна цени от 176,00 и 187,00 евро/тон. Нерафинираното слънчогледово олио и рафинираната захар са единствените стоки, които поевтиняха. Цената в Ротердам на олиото тази седмица е с минус 10,00 долара до 770,00 щд/тон, а захарта в Лондон продължава да губи „спечеленото“ в края на юни и поевтиня със сериозните 21,20 долара до 318,40 щд/тон. На Софийска стокова борса АД цените на контрактите са стабилни с лек уклон нагоре. Има предлагане хлебна пшеница на 320,00 лв/т, при фуражната предлагането е на 300,00 лв/т, търсенето е 270,00 лв/тон. Фуражния ечемик се търси на 270,00 лв/тон, предлагането е на 290,00 лв/тон. Царевичка от място се продава в диапазона 310,00-320,00 лв/тон. Всички цени са без ДДС.

БЪЛГАРИЯ

ВОДЕЩИ НОВИНИ

Приоритетите на Българското председателство на Съвета на ЕС в областта на икономическите и финансови въпроси бяха в областта на банковото законодателство, изграждането на Съюза на капиталовите пазари, законодателния пакет за премахване на пречките пред презграничното предлагане на инвестиционни фондове, прегледа на Европейската система за финансов надзор, данъчното облагане и дружественото право, облагането на цифровата икономика, мерки за укрепване на административното сътрудничество за противодействие на измамите с данък върху добавената стойност (ДДС)

Българското председателство работеше при максимална откритост и прозрачност, със стремеж в максимална степен балансиране интересите на заинтересованите страни.

В областта на банковото законодателство беше постигнат изключителен напредък. Една от основните цели на българското председателство, заложена и в общата програма беше предприемането на решителни стъпки за намаляване на рисковете в банковия сектор. След много интензивни преговори и над 200 двустранни и многостранни срещи, на заседанието на Съвета ЕКОФИН на 25 май 2018 г. България успя да договори общ подход по Банковия пакет. Компромис беше постигнат по въпроси, които се характеризират с висока сложност и силно поляризиращи позиции на държавите членки. Приемането и въвеждането на новите правила ще има пряко отражение върху намаляването на рисковете, осигуряването на финансовата стабилност и повишаване на доверието в банковия сектор, както и за преодоляването на ефектите от последната икономическа и финансова криза. Постигането на общ подход по Банковия пакет има водещо значение за цялостното завършване на Банковия съюз, тъй като намирането на компромис по тези правила отваря пътя и за по-детайлно и политическо обсъждане на въпросите, които имат отношение към споделянето на рисковете в банковия сектор. Три месеца след публикуването на предложението за регламент за изменение на Регламент (ЕО) № 924/2009 по отношение на определени такси за трансграничните плащания в Съюза и таксите за превалутиране, беше постигнато споразумение за мандат за преговори с Европейския парламент. С приемането на този регламент ще се постигнат положителни за бизнеса и гражданите цели като изравняване на таксите за презграничните плащания в евро с тези за националните плащания в национална валута за държавите извън еврозоната, както и постигане на по-голяма прозрачност на банковите такси за превалутиране. Постигнат е значителен напредък и в дискусиите на техническо ниво по предложението за създаване на Европейската схема за гарантиране на депозитите, като в рамките на четири заседания и след конструктивни дискусии, Председателството изготви балансиран доклад за напредъка, разгледан и одобрен от ЕКОФИН през месец юни. По законодателния пакет от мерки за покритите облигации, които са важен източник на финансиране за европейските кредитни институции, работата започна в средата на месец май 2018 година. За този кратък срок в рамките на три заседания, България постигна голям напредък, като заедно с детайлен преглед и представи компромисни текстове по Регламента за пруденциално третиране на покритите облигации и по отделни елементи от Директивата, които бяха широко подкрепени от всички държави членки. Българското председателство започна интензивни преговори и по двете законодателни предложения в рамките на пакета от мерки за справяне с необслужваните кредити. Напредъкът по тях също е пряко свързан с изпълнението на приоритета от програмата на Българското председателство за намаляване на рисковете в банковия сектор и завършването на Банковия съюз.

Продължи работата по изграждането на Съюза на капиталовите пазари като резултатите надхвърлиха значително първоначалните цели на страната ни. Българското председателство постигна балансиран компромис по законодателното предложение за създаване на пан-европейски персонален пенсионен продукт и след проведена дискусия на заседание на КОРЕПЕР на 19 юни 2018 г. бе получен мандат за преговори на Съвета с Европейския парламент, като се има предвид, че въпросът с институциите за професионално пенсионно осигуряване ще бъде разгледан отново по време на преговорите. Предложението има съществено значение за изграждане на Съюза на капиталовите пазари. През месец септември 2018 г. се очаква да гласувате позицията на Парламента и процесът да продължи. Постигнат е успех и с обсъжданията на законодателния пакет за премахване на пречките пред презграничното предлагане на инвестиционни фондове, което беше публикувано през месец март 2018 г. Вследствие на интензивните преговори бе постигнато споразу-

мение за мандат за преговори на заседание на КОРЕПЕР II на 20 юни 2018 година.

Българското председателство работи интензивно и по прегледа на Европейската система за финансов надзор, който е с висока политическа чувствителност. Постигна се значителен успех и при обсъжданията на второто предложение за изменение на Регламента за европейската пазарна инфраструктура, като целта е укрепване на надзорната система за централните контрагенти. Изготвени са три компромисни текста по режима за централните контрагенти от трети държави с цел затваряне на дискусиата по тази част от предложението, които получиха широка подкрепа от държавите членки. Стартирани са дискусии по пакета от директива и регламент за изцяло нов режим за пруденциалните изисквания към инвестиционните посредници. Постигнато бе и политическо съгласие между Съвета и Европейския парламент по бърза процедура (чрез размяна на писма) без необходимост от формално провеждане на триалог по законодателното предложение на ЕК за изменение на Директива (ЕС) 2016/97 за разпространението на застрахователни продукти по отношение на началната дата на прилагане на мерките за транспониране от страна на държавите членки. Българското председателство започна в период, в който данъчната политика на ЕС трябваше да отговори на много предизвикателства и очаквания, идващи както от вътре, от неговите граждани и бизнеса, така и от международното икономическо развитие. Акцентът в работата продължи да бъде поставян върху борбата с измамите, борбата с избягването на данъци и агресивното данъчно планиране, следвайки разработената от Българското председателство пътната карта, публикувана на 26 януари 2018 г.

В областта на данъчното облагане и дружественото право българското председателство започна работа със седем отворени досиета и още четири бяха стартирани в периода на председателството. Ранното постигане на политическо споразумение (през март 2018 г.) по директивата за задължителен автоматичен обмен на информация, свързана с оповестяване на трансгранични договорености в областта на данъчното облагане (DAC6), бе изключително важно от политическа гледна точка, тъй като, от една страна, ЕС стана пионер в областта на данъчната прозрачност, въвеждайки задължително оповестяване на потенциални схеми за агресивно данъчно планиране, а от друга страна изрази твърдата си политическа подкрепа за действия на международно ниво за общо прилагане на задължителни правила за оповестяване. Българското председателство отдаде приоритет на работата по това досие и в своята Пътна карта относно данъчната политика пое ангажимент да работи за постигането на споразумение на ранен етап. По време на Председателството досието бе обсъдено на четири експертни заседания, на заседание на Работната група на високо равнище и на заседание на Комитета на постоянните представители (II част). Бяха изготвени пет, от общо седем компромисни текстове на директивата. След усилената подготвителна работа, проведена в работна група „Данъчни въпроси“ и Работната група на високо равнище, на 13 март 2018 г. Съветът ECOFIN постигна политическо споразумение по компромисния текст на председателството и на 25 май 2018 г. Съветът ECOFIN прие директивата. Облагането на цифровата икономика бе един от приоритетите на Българското председателство. На 21 март 2018 г. Комисията представи пакет за данъчно облагане на цифровия сектор, част от който е предложението за директива на Съвета за определяне на правилата относно корпоративното данъчно облагане на значително цифрово присъствие (въз основа на член 115 от ДФЕС). Второто предложение на Комисията за облагане на цифровата икономика е Предложение за Директива на Съвета относно общата система на данък върху цифровите услуги. Техническото разглеждане на предложението започна на 11 април 2018 г., предложението за облагане на значителното цифрово присъствие беше дискутирано на 4 заседания, в резултат на което приключи обсъждането на член по член на проектодирективата. На заседанието на Работната група по данъчни въпроси на 13.06.2018 г. българското председателство представи първи компромисен текст на директивата. По косвеното облагане Българското председателство постигна приоритетната си цел като в рамките на 6 месеца успя да получи пълно единодушие по предложението на ЕК за предприемане на мерки за укрепване на административното сътрудничество за противодействие на измамите с данък върху добавената стойност (ДДС). Това беше много важно от политическа гледна точка, защото нашето разбиране е, че укрепването на административното сътрудничество на равнище ЕС значително ще намали измамите с ДДС в трансграничната търговия и ще осигури допълнителни бюджетни приходи. България постигна съгласие и ЕКОФИН окончателно прие досието за задължителното спазване от държавите членки на минималния размер на стандартна ДДС ставка, която вече е постоянна и в размер на 15%. В подкрепа на малките и средни предприятия Българското председателство стартира работата по предложението на ЕК относно общата система на ДДС за специалния режим на малките предприятия. По време на Българското председателство бе представено и бе подложено на об-

мяна на мнения и досието за намалените ставки на ДДС, което също е част от пакета мерки за реформа на ДДС системата.

Друга основна цел на Българското председателство бе осигуряването на плавен и навременен старт на преговорния процес по следващата Многогодишна финансова рамка. Дебатът по темата за МФР започна още в началото на Българското председателство, като на 9 март 2018 г. в София бе организирана Конференция на високо равнище, която даде възможност да се обменят мнения преди публикуването на предложението на ЕК. През месец май 2018 г. стартира аналитичната работа по пакета в специалната работна група по МФР. Българското председателство изготви и разпространи доклад за напредъка на дискусиите по предложението за следваща МФР в Съвета, който представя основните въпроси, повдигнати по време на обсъжданията. Отчитайки важността на структурните реформи за повишаване на устойчивостта на икономиките в ЕС, България работи усилено по предложението на Европейската комисия за укрепване на Програмата за подкрепа на структурни реформи. Постигнат бе общ подход на Съвета по това законодателно предложение.

Българското председателство осигури гладко протичане на цикъла за координация на икономическите политики на Европейския съюз през 2018 г. – т. нар. Европейски семестър.

България получи пътна карта за реформи и ориентиловъчна дата за едновременно влизане във валутния механизъм ERM II и банковия съюз

На 18 юли 2018 г. правителството даде мандат на министъра на финансите Владислав Горанов да подаде официално заявление от името на България за установяване на тясно сътрудничество с Европейската централна банка (ЕЦБ). Като основание за правителственото решение се посочва получената на 12 юли 2018 г. подкрепа от еврогрупата след изразеното от българските власти намерение за присъединяване на българския лев към Механизма на валутните курсове II. С това решение на практика бе направена първата реална крачка към присъединяването на страната към еврозоната и въвеждането на еврото. Тясното сътрудничество се установява с решение на ЕЦБ дали са изпълнени условията, предвидени в регламент 1024 на Европейския съюз от 2013 г. относно функциите на централната банка на еврозоната по макропруденциалния надзор над банките в общността. Това е формално решение от днес и е в резултат на дългогодишна комуникация между българските власти и страните от еврозоната, Европейската комисия и ЕЦБ като част от пътната карта за присъединяване на България към еврозоната и на българския лев към механизма ERM-2 (Exchange Rate Mechanism II - известен като "чакалнята" на еврозоната). Това означава, че ако българското предложение се приеме от ЕЦБ, европейският банков регулатор ще започне проверка на българската банкова система. Практиката е да бъдат инспектирани три от големите банки, а кои ще бъдат те, ще стане ясно от решение на ЕЦБ. По данни на БНБ към 31 май 2018 г. в първа група, където са най-големите банки в България са: Уникредит Булбанк, Банка ДСК, Обединена Българска банка (ОББ), Първа инвестиционна банка (ПИБ) и Пощенска банка (Юробанк България). Очаква се проверката да приключи до половин година, тъй като числовите показатели по Маастрихтските критерии (виж по-долу в текста) за присъединяване към еврозоната са изпълнени от България отдавна. Проверката обаче може да продължи и 12 месеца. България има много голямо предимство да бъде ускорена процедурата с проверката на три от големите банки, тъй като е изпълнила едно от най-важните условия - българският лев е привързан към еврото. Това стана веднага след като беше въведен валутният борд на 1 юли 1997 година, след тежката банкова и финансова криза. На практика от 1 юли 1997 г., когато беше приет новият Закон за Българската народна банка (ЗБНБ), централната банка получи нова основна функция, да работи като паричен съвет и да осъществява банков надзор в страната. Целта на престоя в „чакалнята“, който обикновено е две години, е да се докаже, че страната ни може да поддържа стабилна фискална и монетарна политика и особено важно националната валута на съответната страна да поддържа стабилен валутен курс спрямо еврото за продължителен период от време. Колко обаче ще престои България в „чакалнята“ е политическо решение на страните от еврозоната и в случая вече не важат числовите критерии: За справка влизането ни в Шенгенското пространство. То се отлага от дълго време, въпреки че сме изпълнили всички формални условия за присъединяване. Според споразуменията на ЕЦБ с националните централни банки на държавите-членки извън еврозоната за определяне на процедурите за работа на ERM-2, след края на втората година от престоя в „чакалнята“, ЕЦБ проверява дали страната отговаря на петте Маастрихтски критерия и прави експертна оценка на готовността за влизане в еврозоната.

Петте критерия от Маастрихт

- 1) Инфлация според хармонизирания индекс на потребителски цени - инфлацията в страните членки не бива да е повече от 1,5 процентни пункта над осреднената стойност между трите страни членки с най-ниска инфлация;
- 2) Бюджетен дефицит - дефицитът, изразен като процент от БВП, не бива да надхвърля 3%. Правилото позволява дефицит, който надхвърля прага, само при изключителни условия.
- 3) Държавен дълг - изразен като процент от БВП, не бива да надхвърля 60%. В случай на низходящ тренд, правилото позволява дълг над 60%, стига да се очаква в близко бъдеще той да падне под лимита.
- 4) Дългосрочните лихвени проценти (средна доходност по десетгодишни държавни облигации) - дългосрочните лихви не бива да надхвърлят с повече от 2 процентни пункта осреднената стойност между трите страни членки с най-ниска инфлация.
- 5) Стабилност на курса към еврото - правилото за стабилност на курса е по-гъвкаво от останалите; посочва се, че валутата на страната-кандидат за членство не бива да е девалвирала значително през последните две години спрямо европейската валута.

Искането на България за тясно сътрудничество с ЕЦБ и подкрепата за цялостната оценка на местните банки през следващите 12 месеца се очаква да засили практиките срещу прането на пари и да помогне за преодоляване на пропуските в рамката за несъстоятелност. Задължението на българското правителство да засили банковия надзор ще се превърне в положителен фактор за кредитирането. Прилагането на съдебните реформи и подобряването на рамката за несъстоятелност ще ускори намаляването на необслужваните кредити в банковата система. Освен това предвидените реформи и положителното послание на ЕЦБ за едновременното влизане на България в ERM-II и Европейския банков съюз през лятото на 2019 г. най-вероятно ще увеличат кредитния рейтинг на България.

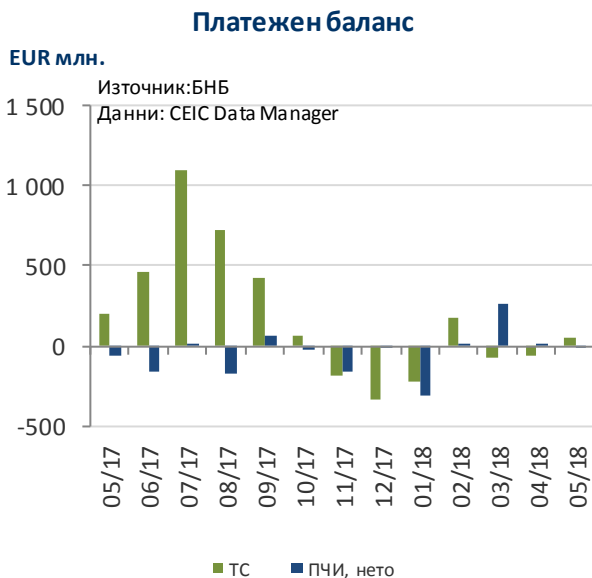

ВЪНШЕН СЕКТОР

Платежен баланс

За януари – май 2018 г. текущата и капиталовата сметка е отрицателна и възлиза на 38,7 млн. евро и заема 0,1% от БВП

По данни на БНБ текущата и капиталова сметка е положителна и възлиза на 82,1 млн. евро при излишък от 235,4 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. текущата и капиталовата сметка е отрицателна и възлиза на 38,7 млн. евро (0,1% от БВП) при излишък от 173,6 млн. евро (0,3% от БВП) за януари – май 2017 г. За май 2018 г. салдото по текущата сметка е положително и възлиза на 47,3 млн. евро при излишък от 200,2 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. текущата сметка е отрицателна и възлиза на 152 млн. евро (0,3% от БВП) при излишък от 16,7 млн. евро (0,03% от БВП) за януари – май 2017 г. Търговското салдо за май 2018 г. е отрицателно в размер на 317 млн. евро при дефицит от 107,2 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. търговското салдо е отрицателно в размер на 1454,9 млн. евро (2,8% от БВП) при дефицит от 976,6 млн. евро (1,9% от БВП) за същия период на 2017 г. Износът на стоки е 2216,7 млн. евро за май 2018 г., като се повишава с 2,2 млн. евро (0,1%) в сравнение с този за май 2017 г. (2214,4 млн. евро). За януари – май 2018 г. износът е 10 395,9 млн. евро (19,7% от БВП), като нараства с 303,5 млн. евро (3%) в сравнение с този за същия период на 2017 г. (10 092,4 млн. евро, 20% от БВП). Износът за януари – май 2017 г. нараства на годишна база с 15,6%. Вносът на стоки за май 2018 г. е 2533,7 млн. евро, като нараства с 212 млн. евро (9,1%) спрямо май 2017 г. (2321,7 млн. евро). За януари – май 2018 г. вносът е 11 850,8 млн. евро (22,4% от БВП), като се увеличава със 781,8 млн. евро (7,1%) спрямо същия период на 2017 г. (11 069 млн. евро, 21,9% от БВП). Вносът за януари – май 2017 г. нараства на годишна база с 19,7%. Салдото по услугите е положително в размер на 167,8 млн. евро при положително салдо от 132,3 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. салдото е положително в размер на 570,5 млн. евро (1,1% от БВП) при положително салдо от 379 млн. евро (0,8% от БВП) за януари – май 2017 г. Салдото по статия Първичен доход (която включва доход, свързан с факторите на производството (работна сила, капитал или земя), данъци върху производството и вноса и субсидии) за май 2018 г. е положително в размер на 37,8 млн. евро при отрицателно салдо от 21,2 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. салдото е отрицателно в размер на 51,1 млн. евро (0,1% от БВП) при отрицателно салдо от 281,9 млн. евро (0,6% от БВП) за същия период на 2017 г. Салдото по статия Вторичен доход (която отразява преразпределението на доход) е положително в размер на 158,8 млн. евро при положително салдо от 196,4 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. салдото е положително в размер на 783,5 млн. евро (1,5% от БВП) при положително салдо от 896,2 млн. евро (1,8% от БВП) за същия период на 2017 г. Капиталовата сметка е положителна в размер на 34,8 млн. евро при положителна стойност от 35,2 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. капиталовата сметка е положителна – 113,3 млн. евро (0,2% от БВП), при положителна стойност от 156,9 млн. евро (0,3% от БВП) за януари – май 2017 г. Финансовата сметка за май 2018 г. е положителна в размер на 278,2 млн. евро при положителна стойност от 393,2 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. финансовата сметка е положителна – 937,2 млн. евро (1,8% от БВП), при отрицателна стойност от 63,4 млн. евро (0,1% от БВП) за същия период на 2017 г. Салдото по статия Преки инвестиции, представена съгласно изискванията на шестото издание на Ръководство по платежен баланс и международна инвестиционна позиция, е отрицателно в размер на 4,8 млн. евро при отрицателно салдо от 59 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. салдото е отрицателно в размер на 46,4 млн. евро (0,1% от БВП) при отрицателно салдо от 224,8 млн. евро (0,4% от БВП) за същия период на 2017 г. Преките инвестиции – активи се повишават с 13,2 млн. евро при увеличение със 70,1 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. те се увеличават със 112,3 млн. евро (0,2% от БВП) при увеличение със 162,4 млн. евро (0,3% от БВП) за същия период на 2017 г. Преките инвестиции – пасиви нарастват с 18 млн. евро при увеличение със 129,1 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. те нарастват със 158,7 млн. евро (0,3% от БВП) при увеличение с 387,2 млн. евро (0,8% от БВП) за януари – май 2017 г. Сал-

дото по статия Портфейлни инвестиции е отрицателно в размер на 25,1 млн. евро при положителна стойност от 226,2 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. салдото е положително в размер на 940,8 млн. евро (1,8% от БВП) при положително салдо от 538,1 млн. евро (1,1% от БВП) за същия период на 2017 г. Портфейлните инвестиции – активи за май 2018 г. се понижават със 17,6 млн. евро при увеличение със 140,9 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. те нарастват с 575,2 млн. евро (1,1% от БВП) при увеличение с 373,9 млн. евро (0,7% от БВП) за същия период на 2017 г. Портфейлните инвестиции – пасиви за май 2018 г. нарастват със 7,5 млн. евро при понижение с 85,3 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. портфейлните инвестиции – пасиви намаляват с 365,7 млн. евро (0,7% от БВП) при намаление със 164,2 млн. евро (0,3% от БВП) за същия период на 2017 г. Салдото по статия Други инвестиции е положително в размер на 34,6 млн. евро при положително салдо от 163,3 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. салдото е положително в размер на 830 млн. евро (1,6% от БВП) при отрицателно салдо от 130,4 млн. евро (0,3% от БВП) за януари – май 2017 г.

Други инвестиции – активи се понижават със 177,6 млн. евро при увеличение със 164,9 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. те се повишават със 756,4 млн. евро (1,4% от БВП) при увеличение с 234 млн. евро (0,5% от БВП) за същия период на 2017 г. Други инвестиции – пасиви за май 2018 г. се понижават със 212,2 млн. евро при увеличение с 1,7 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. те намаляват със 73,6 млн. евро (0,1% от БВП) при повишение с 364,4 млн. евро (0,7% от БВП) за същия период на 2017 г. Резервните активи на БНБ се повишават с 260,4 млн. евро през отчетния месец при увеличение с 94,5 млн. евро за май 2017 г. За януари – май 2018 г. те намаляват с 876,5 млн. евро (1,7% от БВП) при понижение с 208 млн. евро (0,4% от БВП) за същия период на 2017 г. Статия Грешки и пропуски, нето е положителна в размер на 196,1 млн. евро при положителна стойност от 157,8 млн. евро за май 2017 г. По предварителни данни за януари – май 2018 г. статията е положителна в размер на 975,9 млн. евро (1,8% от БВП) при отрицателна стойност от 237 млн. евро (0,5% от БВП) за същия период на 2017 г.

Преки чуждестранни инвестиции

За периода януари- май 2018 г. преките инвестиции в България възлизат на 120,5 млн. евро и намаляват с 58,6% на годишна база

По предварителни данни на БНБ преките инвестиции в страната за януари – май 2018 г., отчетени съгласно принципа на първоначалната посока на инвестицията, възлизат на 120,5 млн. евро (0,2% от БВП), като са по-ниски със 170,8 млн. евро (58,6%) спрямо януари – май 2017 г. (291,4 млн. евро, 0,6% от БВП)³. През май 2018 г. те нарастват с 5,6 млн. евро, при увеличение с 62,2 млн. евро за май 2017 г. Дяловият капитал (преведени/изтеглени парични и апортни вноски на нерезиденти в/от капитала и резервите на български дружества, както и постъпления/плащания по сделки с недвижими имоти в страната) е отрицателен и възлиза на 157 млн. евро за януари – май 2018 г. Той е по-нисък с 200,2 млн. евро от дяловия капитал за януари – май 2017 г., който е в размер на 43,2 млн. евро. Нетните постъпления от инвестиции на чуждестранни лица в недвижими имоти са 2,2 млн. евро, при 5,1 млн. евро за януари – май 2017 г. По страни, най-голям дял в инвестициите в недвижими имоти имат Русия (1 млн. евро), Украйна (0,5 млн. евро) и Казахстан (0,3 млн. евро). По предварителни данни, статия Реинвестиране на печалба (показваща дела на чуждестранните инвеститори в текущата печалба или загуба на дружеството на база на счетоводни данни за финансовия резултат) възлиза на 19,1 млн. евро, при 28,7 млн. евро за януари – май 2017 г. За януари – май 2018 г. подстатия Дългови инструменти (промяната в нетните задължения между дружествата с чуждестранно участие и преките чуждестранни инвеститори по финансови, облигационни и търговски кредити) е в размер на 258,4 млн. евро, при 219,5 млн. евро за януари – май 2017 г. Най-големите нетни преки инвестиции в страната за януари – май 2018 г. са от Холандия (157,5 млн. евро), Германия (123,8 млн. евро) и Русия (115,9 млн. евро).

Преки инвестиции: Поток

EUR млн.

Международни резерви

През юни 2018 г. международните резерви на БНБ са в размер на 46 млрд. лева (23,5 млрд. евро) и нарастват с 3% на месечна база

По данни на БНБ към края на юни 2018 г. международните резерви на БНБ са в размер на 46 млрд. лева (23,5 млрд. евро) и нарастват с 3% на месечна база. На годишна база международните резерви отчитат спад от 1,9%, който е най-ниският отчетен спад за последните осем месеца. Към края на юни 2018 г. паричните средства и предоставените депозити в чужда валута са в размер на 18,0 млрд. лева и нарастват с 10,3% на месечна база при спад от 6,0% на годишна база. Вложенията в монетарно злато отчита спад от 3,5% на месечна база и от 1,4% на годишна база. Инвестициите в ценни книжа намаляват с 1,0% на месечна база и отчитат ръст от 1,2% на годишна база като надхвърлят 25,2 млрд лева. Към края на юни 2018 г. парите в обръщение са в размер на 15,8 млрд. лева и нарастват с 1,7% на месечна база и с 10,9% на годишна база. Задълженията към банки са в размер на 13,2 млрд. лева и нарастват със 7,4% на месечна база при спад от 3,1% на годишна база. Задълженията към правителството и бюджетните организации са в размер на 9,4 млрд. лева и нарастват с 3% на месечна база при спад от 19,8% на годишна база. Задълженията към други депозанти се задържат на нивото си от предходния месец и са в размер на 2 млрд. лева. Депозитът на управление „Банково“ е в размер на 5,6 млрд. лева и отчита лек спад от 1,6% на месечна база и 2,8% на годишна база. Международната ликвидна позиция на България, изчислена посредством съотношението на чуждестранните резерви към краткосрочния външен дълг е висока, на ниво 287,5% в края на април 2018 г. и се покача леко спрямо за март, когато бе 287,3%.

РЕАЛЕН СЕКТОР

Бизнес климат

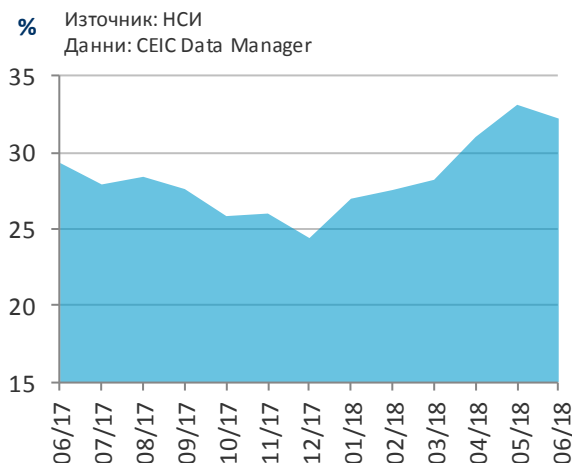
През юни 2018 г. общият показател на бизнес климата намалява с 0.9 пункта в сравнение с предходния месец до 32,2% в резултат на по-неблагоприятния бизнес климат в строителството и сектора на услугите

По данни на НСИ през юни 2018 г. **общият показател на бизнес климата** намалява с 0.9 пункта в сравнение с предходния месец до 32,2% в резултат на по-неблагоприятния бизнес климат в строителството и сектора на услугите.

Промишленост. Съставният показател „бизнес климат в промишлеността“ нараства с 1.5 пункта до 31,8%, което се дължи на оптимистичните оценки и очаквания на промишлените предприемачи за бизнес състоянието на предприятията. По тяхно мнение настоящата производствена активност се подобрява, като и прогнозите им за следващите три месеца се запазват благоприятни. Несигурната икономическа среда и недостигът на работна сила остават най-сериозните проблеми за развитието на бизнеса, посочени съответно от 36,8 и 32,5% от предприятията. По отношение на продажните цени в промишлеността мениджърите предвиждат те да запазят своето равнище през следващите три месеца.

Строителство. През юни 2018 г. съставният показател „бизнес климат в строителството“ се понижава с 3,4 пункта до 33,7% в резултат на порезервираните очаквания на строителните предприемачи за бизнес състоянието на предприятията през следващите

Общ показател на бизнес климата

Юли 2018 г.

шест месеца. Същевременно и прогнозите им относно строителната активност през следващите три месеца са по-неблагоприятни. През последния месец анкетата регистрира засилване на негативното въздействие на фактора „недостиг на работна сила“, който измества на второ и трето място затрудненията, свързани с несигурната икономическа среда и конкуренцията в бранша. Относно продажните цени в строителството очакванията на мениджърите са те да останат без промяна през следващите три месеца.

Търговия на дребно. Съставният показател „бизнес климат в търговията на дребно“ се увеличава с 0.8 пункта до 20,0%, което се дължи на леко подобрените оценки на търговците на дребно за настоящото бизнес състояние на предприятията. Очакванията им за обема на продажбите и поръчките към доставчиците през следващите три месеца обаче са по-резервирани. Най-сериозният проблем, затрудняващ дейността на предприятията, остава конкуренцията в бранша, следван от недостатъчното търсене и несигурната икономическа среда. По отношение на продажните цени търговците очакват известно повишение през следващите три месеца.

Услуги. През юни 2018 съставният показател „бизнес климат в сектора на услугите“ спада с 4.5 пункта до 20,8% главно поради по-неблагоприятните оценки на мениджърите за настоящото бизнес състояние на предприятията. Относно търсенето на услуги настоящата тенденция се оценява като леко намалена, докато очакванията за следващите три месеца се подобряват. Конкуренцията в бранша и несигурната икономическа среда продължават да са факторите, затрудняващи в най-голяма степен бизнеса. Преобладаващите очаквания на мениджърите за продажните цени в сектора са те да останат без промяна през следващите три месеца.

Индекс на промишлено производство

През май 2018 г. индексът на промишленото производство, изчислен от сезонно изгладените данни, нараства с 1,8% на месечна база и се задържа на равнището от съответния месец на 2017 година

По предварителни данни на НСИ през май 2018 г. индексът на промишленото производство, изчислен от сезонно изгладените данни, нараства с 1,8% в сравнение с април 2018 година. През май 2018 г. календарно изгладеният индекс на промишленото производство е на равнището от съответния месец на 2017 година. През май 2018 г. увеличение спрямо предходния месец е регистрирано в преработващата промишленост - с 2,6%, и в добивната промишленост - с 0,8%, а намаление е отчетено в производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 0,4%. По значителен ръст в преработващата промишленост се наблюдава при: ремонта и инсталирането на машини и оборудване - с 11,5%, производството на метални изделия, без машини и оборудване - с 9,4%, производството на напитки - със 7,4%, производството на мебели - със 7,3%. Спад е регистриран при: производството на превозни средства, без автомобили - с 5,3%, производството на машини и оборудване с общо и специално предназначение - с 4,2%, производството на текстил и изделия от текстил, без облекло - с 2,2%,

производството на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти - с 2,1%. На годишна база ръст на промишленото производство, изчислен от календарно изгладените данни, е отчетен в преработващата промишленост - с 0,7%, а спад е регистриран в добивната промишленост - с 8,2%, и в производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 6,0%. По-значително увеличение в преработващата промишленост спрямо предходната година се наблюдава при: производството на превозни средства, без автомобили - с 25,3%, производството на автомобили, ремаркета и полуремаркета - с 18,9%, ремонта и инсталирането на машини и оборудване - с 13,9%, производството на изделия от каучук и пластмаси и производството на електрически съоръжения - по 12,1%. Намаление е отчетено при: производството на тютюневи изделия - с 21,2%, производството на метални изделия, без машини и оборудване - с 10,3%, производството на дървен материал и изделия от него, без мебели и производството на машини и оборудване с общо и специално предназначение - по 9,8%, производството на текстил и изделия от текстил, без облек-

Индекс на промишленото производство, % изменение на годишна база

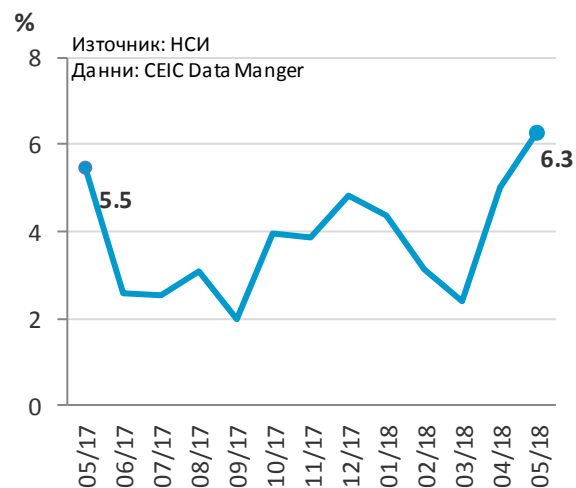
ло - със 7,7%.

Търговия на дребно

През май 2018 г. оборотът в раздел Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети нараства с 0,6% спрямо предходния месец и с 6,3% на годишна база

През май 2018 г. по предварителни сезонно изгладени данни на НСИ оборотът в раздел „Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети“ по съпоставими цени нараства с 0,6% спрямо предходния месец. През май 2018 г. оборотът в търговията на дребно, изчислен въз основа на календарно изгладени данни, бележи ръст от 6,3% в сравнение със същия месец на предходната година. През май 2018 г. се наблюдава увеличение на оборота спрямо предходния месец при: търговията на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия - с 1,8%, търговията на дребно с фармацевтични и медицински стоки - с 1,4%, и търговията на дребно с битова техника, мебели и други стоки за бита - с 1,3%. Намаление е отбелязано при: търговията на дребно чрез поръчки по пощата, телефона или интернет - с 2,5%, търговията на дребно с компютърна и комуникационна техника и търговията на дребно с текстил, облекло, обувки и кожени изделия - по 0,5%. През май 2018 г. в сравнение със същия месец на 2017 г. оборотът нараства по-значително при: търговията на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия - с 10,5%, търговията на дребно с фармацевтични и медицински стоки - с 10,2%, и търговията на дребно с битова техника, мебели и други стоки за бита - с 8,5%. Спад е регистриран при търговията на дребно с текстил, облекло, обувки и кожени изделия - с 6,7%, и търговията на дребно с компютърна и комуникационна техника - с 1,0%.

Индекс на оборота "Търговия на дребно", % изменение на годишна база

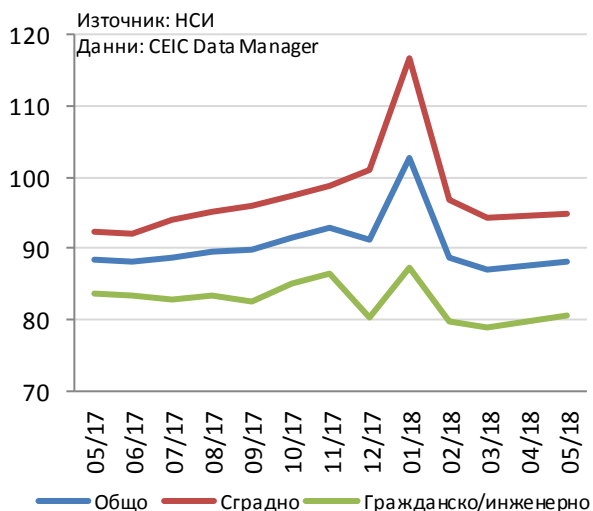

Строителство

През май 2018 г. индексът на продукцията в сектор „Строителство“, изчислен въз основа на сезонно изгладени данни, е с 0,7% над равнището от предходния месец. През май 2018 г. в сравнение със същия месец на 2017 г. календарно изгладеният индекс на строителната продукция намалява с 0,5%

По предварителни данни на НСИ през май 2018 г. индексът на продукцията в сектор „Строителство“, изчислен въз основа на сезонно изгладени данни е с 0,7% над равнището от предходния месец. Календарно изгладените данни показват намаление от 0,5% на строителната продукция през май 2018 г. в сравнение със същия месец на 2017 година. През май 2018 г. индексът на произведената строителна продукция, изчислен от сезонно изгладени данни, е над равнището от предходния месец, като нарастването на продукцията от гражданското/инженерното строителство е с 1,0%, а от сградното строителство - с 0,5%. На годишна база понижението на строителната продукция през май 2018 г., изчислен от календарно изгладени данни, се определя от отрицателния темп при гражданското/инженерното строителство, където спадът е с 3,6%, докато при сградното строителство се наблюдава увеличение с 2,0%.

Индекс на строителната продукция, сезонно изгладени данни

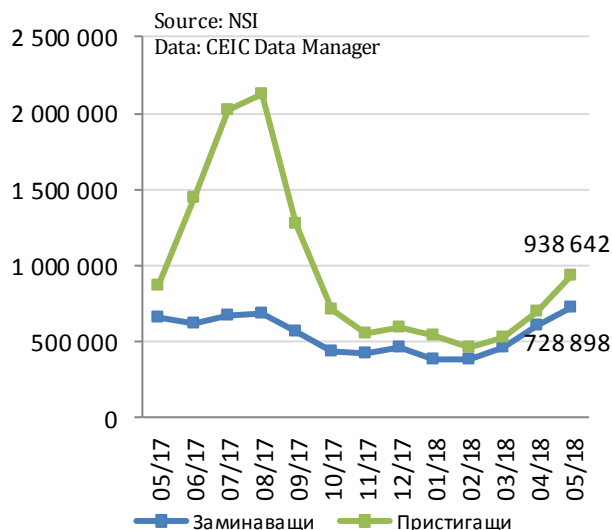

Туризм

Пътуванията на български граждани в чужбина през май 2018 г. са 728,9 хил., или с 11,6% над регистрираните през май 2017 година. През май 2018 г. посещенията на чужденци в България са 938,6 хил., или с 8,4% повече в сравнение с май 2017 година

Пътуванията на български граждани в чужбина през май 2018 г. са 728,9 хил. или с 11,6% над регистрираните през май 2017 година. Увеличение на пътуванията на български граждани в сравнение със същия месец на предходната година е отчетено към: Италия - с 29,4%, Белгия - с 25,1%, Сърбия - с 22,0%, Испания - с 19,9%, бившата югославска република Македония - със 17,9%, Турция - с 14,2%, Австрия - с 11,4%, Румъния - с 10,8%, Гърция - с 10,5%, Обединеното кралство - със 7,5%, Германия - с 6,3%, и други. В сравнение с май 2017 г. е регистрирано увеличение при всички наблюдавани цели: със служебна цел - със 17,6%, с други цели - с 12,6%, и с цел почивка и екскурзия - с 6,1%. Най-голям относителен дял от общия брой пътувания на български граждани в чужбина през май 2018 г. формират пътуванията с други цели (гостуване, обучение, посещение на културни и спортни мероприятия) – 38,6%, следвани от пътуванията с цел почивка и екскурзия – 34,3%, и пътуванията със служебна цел – 27,1%. През май 2018 г. най-голям брой пътувания на български граждани са осъществени към: Гърция – 184,2 хил., Турция – 147,4 хил., Румъния – 58,1 хил., бившата югославска република Македония – 45,1 хил., Сърбия – 44,8 хил., Германия – 43,3 хил., Италия – 28,9 хил., Австрия – 26,0 хил., Обединеното кралство – 20,0 хил., Испания – 19,8 хиляди. През май 2018 г. посещенията на чужденци в България са 938,6 хил., или с 8,4% повече в сравнение с май 2017 година. Регистрирано е увеличение при посещенията със служебна цел - с 23,5%, и с цел почивка и екскурзия - с 14,8%, докато тези с други цели (вкл. гостувания и транзитни преминавания) намаляват с 2,4%. От общия брой чужденци, посетили България през май 2018 г., делът на гражданите от Европейския съюз е 63,7%, или с 8,2% повече в сравнение със същия месец на предходната година. Увеличават се посещенията на граждани от Полша - с 83,2%, Франция - със 71,5%, Германия - с 24,0%, Обединеното кралство - с 14,9%, и други. Същевременно намаляват посещенията на граждани от Унгария - с 11,1%, Швеция - с 6,9%, Чешката република - с 5,9%, Гърция - с 1,9%, и други. Увеличават се и посещенията на граждани от групата „Други европейски страни“ - със 7,0%, като най-голям е ръстът на посещенията на граждани от Украйна - с 21,7%. През май 2018 г. преобладава делът на посещенията с други цели – 41,4%, следвани от посещенията с цел почивка и екскурзия – 39,0%, и със служебна цел – 19,6%, транзитни настанявания през страната са 23,9% (224,6 хил.) от всички посещения на чужденци в България. Най-много посещения в България през май 2018 г. са реализирали гражданите от: Румъния – 263,1 хил., Турция – 101,4 хил., Гърция – 100,7 хил., Германия – 68,8 хил., Сърбия – 48,8 хил., бившата югославска република Македония – 47,7 хил., Обединеното кралство – 28,9 хил., Руската федерация – 26,3 хил., Украйна – 24,8 хил., Полша – 21,8 хиляди.

Общо пристигащи/заминаващи

Общият брой на нощувките във всички места за настаняване, регистрирани през май 2018 г., е 1 571.8 хил., или с 20,0% повече в сравнение със същия месец на предходната година. Приходите от нощувки през май 2018 г. достигат 78.3 млн. лв., или с 27.2% повече в сравнение с май 2017 година

През май 2018 г. в страната са функционирали 2 345 места за настаняване с над 10 легла - хотели, мотели, къмпинги, хижи и други места за краткосрочно настаняване. Броят на стаите в тях е 107.1 хил., а на леглата - 233.8 хиляди. В сравнение с май 2017 г. общият брой на местата за настаняване, функционирали през периода, се увеличава с 4,7%, а на леглата в тях - с 2,4%. Общият брой на нощувките във всички места за настаняване, регистрирани през май 2018 г., е 1 571.8 хил., или с 20,0% повече в сравнение със същия месец на предходната година, като най-голямо увеличение на нощувките (с 26,4%) се наблюдава в местата за настаняване с 4 и 5 звезди. През май 2018 г. в хотелите с 4 и 5 звезди са реализирани 80,0% от общия брой нощувки на чужди граждани и 35,3% - на българи. В местата за настаняване с 3 звезди са осъществени 14,7% от нощувките на чужди граждани и 32,4% - на българи, докато в останалите места за настаняване

Юли 2018 г.

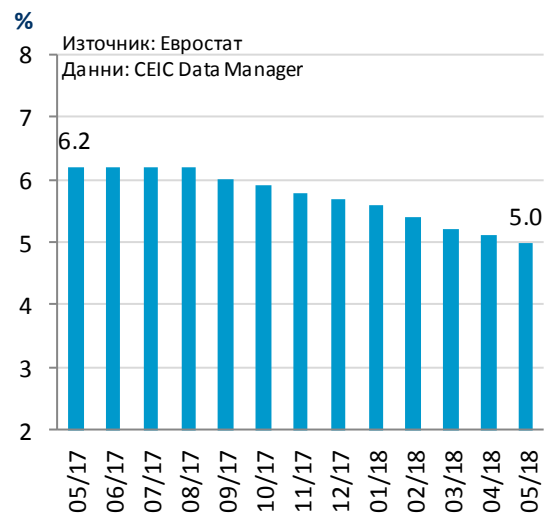
ване (с 1 и 2 звезди) те са съответно 5,3% и 32,3%. Броят на пренощуващите лица в местата за настаняване през май 2018 г. се увеличава с 15,6% в сравнение със същия месец на 2017 г. и достига 582,0 хил., като е регистрирано увеличение с 28,7% при чужденците и с 4,6% при българите. Българските граждани, ношували в местата за настаняване през май 2018 г., са 286.2 хил. и са реализирали средно по 1,9 ношувки. Чуждите граждани са 295.8 хил., като 76,1% от тях са ношували в хотели с 4 и 5 звезди и са реализирали средно по 3,5 ношувки. Общата заетост на леглата в местата за настаняване през май 2018 г. е 23,6%, като се увеличава с 2,5% на годишна база. Най-висока е заетостта в хотелите с 4 и 5 звезди – 31,0%, следват местата за настаняване с 3 звезди – 18,5%, и с 1 и 2 звезди – 14,3%. Приходите от ношувки през май 2018 г. достигат 78,3 млн. лв., или с 27,2% повече в сравнение с май 2017 година. Регистрирано е увеличение на приходите както от чужди граждани - с 37,6%, така и от български граждани - със 7,0%.

Безработица

По данни на Евростат през май 2018 г. безработицата в България е 5%

За девети пореден месец безработицата в България е под средното ниво за Европейския съюз (ЕС). В България само 5% от работоспособното население, регистрирано в бюрата по труда, е без работа през май 2018 г., докато за целия ЕС-28 е 7%, колкото и през април. В еврозоната безработицата е 8,4%, както и през април 2018 г. По този показател нашата страна се нарежда на десето място сред всички 28 страни-членки на Европейския съюз. Публикуваните от "Евростат" данни за всички страни в ЕС става ясно, че през май 2018 г. само 166 хиляди българи са били без работа, докато през април те са били 169 хиляди. Година по-рано регистрираните безработни в страната са били 210 хиляди. Броят на отчетените от „Евростат“ безработни българи през май е най-малкият, откато съществува тази статистика за нашата страна от 1995 година. Младежката безработица в България също е спаднала през май до 11,2% от 11,5% през предишния месец и спрямо 14,0% на годишна база (спрямо май 2017 г.). През май 2018 г. безработните младежи у нас са били 17 хиляди, колкото и през април, докато през май 2017 г. български младежи на възраст под 25 години са били 24 хиляди. Според „Евростат“, безработицата сред жените в България спада до 4,5% спрямо 5,9% година по-рано по същото време, докато безработицата сред мъжете се понижи по-слабо - до 5,4% през май спрямо 6,6% през май 2017 година. От обявените данни на „Евростат“ става ясно, че общо 17,207 млн. европейци са били без работа през май 2018 г., или с 1.828 милиона по-малко спрямо май 2017 г., когато са обявени 19,035 безработни. В еврозоната без работа са били 13,656 милиона, докато през май миналата година техният брой е бил 14,908 милиона или спад с 1,252 милиона. Най-ниска безработица през май е регистрирана в Чешката република (само 2,3%), следвана от Германия (3,4%), а най-висока остава безработицата в Гърция (20,1% по окончателни данни за март) и в Испания (15,8% през май). Младежката безработица в ЕС също намалява, регистрираните без работа младежи на възраст под 25 години през май са били 3,377 млн. или 15,1%. На годишна база (спрямо май 2017 г.) младежката безработица е намаляла с 519 хиляди, когато е отчетена 17,3% безработица при младежите от всички страни на ЕС.

Равнище на безработица

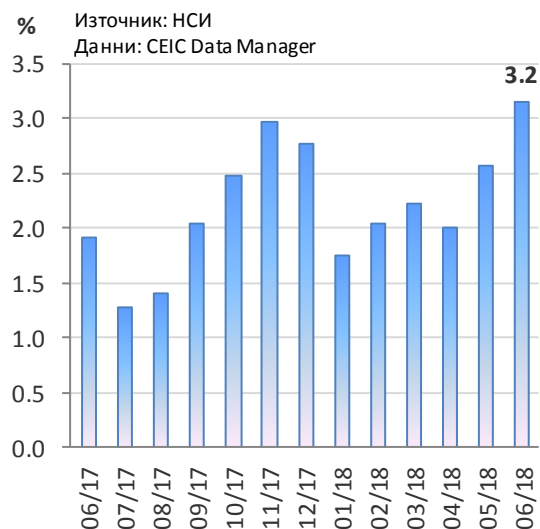
Инфлация

Индексът на потребителските цени за юни 2018 г. спрямо май 2018 г. е 100,1%, т.е. месечната инфлация е 0,1%, годишната е 3,2% и средногодишната инфлация е 2,2%

Индексът на потребителските цени за юни 2018 г. спрямо май 2018 г. е 100.1%, т.е. месечната инфлация е 0,1%. Инфлацията от началото на годината е 1,1%, а годишната инфлация за юни 2018 г. спрямо юни 2017 г. е 3,2%. Основната причина за сравнително високата годишна инфлация са транспортните разходи на населението, които се повишиха най-

вече заради горивата. През юни транспортът е поскъпнал с 8,2% на годишна база, като половината от това увеличение се е случило от Нова година насам. Дори само за един месец - юни спрямо май, транспортните разходи на българина са се увеличили с осезаемите 2,2%. Горивата са поскъпнали с 4,4% за една година, като НСИ включва в тази група не само горивата за МПС, а и битовите, както и разходите за ток, вода и парно. На месечна база през юни по-чувствително увеличение има само на сезонни стоки. Основните горива - бензин и дизел, също поскъпват, съответно с 3,6% и 2,5% спрямо май. Хармонизираният индекс на потребителските цени за юни 2018 г. спрямо май 2018 г. е 100,5%, т.е. месечната инфлация е 0,5%. Инфлацията от началото на годината е 1,4%, а годишната инфлация за юни 2018 г. спрямо юни 2017 г. е 3,0%. Средногодишната инфлация за периода юли 2017 - юни 2018 г. спрямо периода юли 2016 - юни 2017 г. е 1,6%.

Инфлация на годишна база

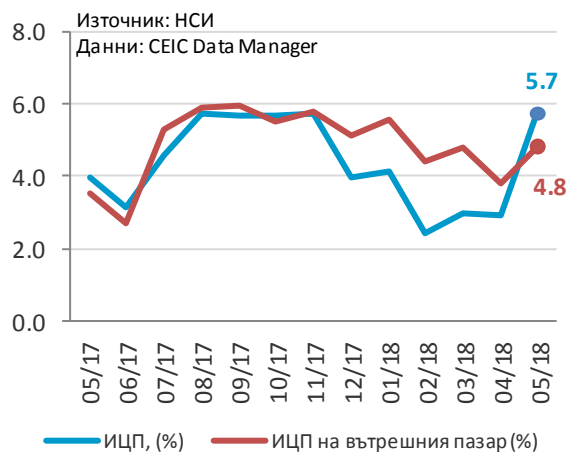

Общ индекс на цените на производител в промишлеността

Общият индекс на цените на производител през май 2018 г. нараства с 1,4% в сравнение с предходния месец и с 5,7% спрямо май 2017 година. Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през май 2018 г. нараства с 0,5% спрямо предходния месец, а спрямо съответния месец на предходната година е регистриран ръст от 4,8%

Общият индекс на цените на производител през май 2018 г. нараства с 1,4% спрямо предходния месец. По-високи цени са регистрирани в добивната промишленост - с 2,7%, и в преработващата промишленост - с 1,8%, а понижение е отчетено при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 0,2%. По-съществено покачване на цените в преработващата промишленост³ се наблюдава при производството на основни метали - с 5,6%, и при производството на тютюневи изделия - с 1,0%, а намаление е отчетено при производството, некласифицирано другаде - с 0,2%. **Общият индекс на цените на производител през май 2018 г. нараства с 5,7% в сравнение със същия месец на 2017 година. Увеличение на цените е отчетено при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 8,9%, в преработващата промишленост - с 4,9%, и в добивната промишленост - с 4,4%. В преработващата промишленост по-съществен ръст на цените се наблюдава при: производството на основни метали - с 11,7%, производството на дървен материал и изделия от него, без мебели - с 6,7%, и производството на хартия, картон и изделия от хартия и картон - с 5,1%. По-ниски цени са регистрирани при производството на превозни средства, без автомобили - с 1,0%, както и при производството на химични продукти и печатната дейност и възпроизвеждането на записани носители - по 0,8%.**

Индекс на цените на производител в промишлеността, % изменение на годишна база

Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през май 2018 г. се покачва с 0,5% спрямо предходния месец. Ръст на цените е отчетен в добивната промишленост - с 2,8%, и в преработващата промишленост - с 0,6%, а при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ не е отчетена промяна. В преработващата промишленост² по-високи цени спрямо предходния месец се наблюдават при производството на основни метали - с 1,4%, и при производството на тютюневи изделия - с 1,0%. Намаление е отчетено при: производството на превозни средства, без автомобили, производството на изделия от каучук и пластмаси, производството на хартия, картон и изделия от хартия и картон, производството на химични продукти и производството на напитки - по 0,2%. Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през май 2018 г. нараства с 4,8% в сравнение със същия месец на 2017 година.

Увеличение на цените е регистрирано при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 8,9%, в добивната промишленост - с 4,8%, и в преработващата промишленост - с 2,4%. През май 2018 г. по-високи цени в преработващата промишленост спрямо май 2017 г. са отчетени при производството на основни метали - с 5,5%, и при производството на дървен материал и изделия от него, без мебели - с 4,9%. Намаление на цените се наблюдава при производството на изделия от каучук и пластмаси - с 1,2%, и при производството, некласифицирано другаде - с 0,4%.

Индексът на цените на производител на международния пазар през май 2018 г. се покачва с 2,7% в сравнение с предходния месец. В преработващата промишленост² е отчетено повишение на цените с 2,9%. По-съществен ръст е отчетен при: производството на основни метали - с 6,4%, производството на дървен материал и изделия от него, без мебели и производството на тютюневи изделия - по 1,3%, а намаление на цените се наблюдава при производството, некласифицирано другаде - с 0,3%. Индексът на цените на производител на международния пазар през май 2018 г. нараства със 7,1% в сравнение със същия месец на 2017 година. В преработващата промишленост цените се покачват със 7,%. По-високи цени са отчетени при: производството на основни метали - с 13,0%, производството на дървен материал и изделия от него, без мебели - с 9,3%, и производството на хартия, картон и изделия от хартия и картон - със 7,2%. Спад на цените се наблюдава при производството на тютюневи изделия - с 2,7%, и при производството на химични продукти - с 2,3%.

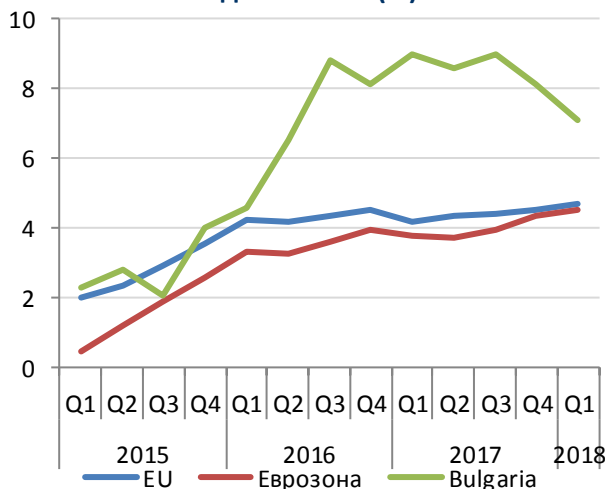
Цени на жилища

Цените на жилищата в България над средния ръст за ЕС през първите 3 месеца на 2018 г.

По данни на Евростат цените на жилищата в България продължават да изпреварват средноевропейските и през първото тримесечие на 2018 година. В целия ЕС цените се ускоряват през първите три месеца, като нарастването е с 4,7% спрямо същия период на 2017 година, докато през последното тримесечие също е отчетен ръст, но по-слаб - от 4,5%. В еврозоната цените на жилищата също растат, но по-слабо - до 4,5% в края на март от 4,3% през четвърто тримесечие на 2017 година. Данните на европейската статистика за България отчитат ръст на цените с 0,9% на тримесечна база (спрямо предходните три месеца) и със 7,1% на годишна база (спрямо март 2017 г.), но темпото на нарастване се забавя за разлика от ЕС.

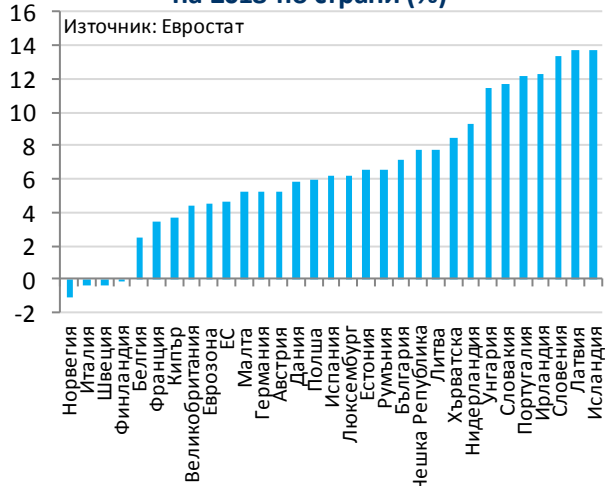
В България през четвърто тримесечие на 2017 г. цените на жилища са се повишили съответно с 1,6% на месечна база и с 8,2% на годишна база. Според данните на НСИ цените постоянно нарастват в продължение на повече от две години - от третото тримесечие на 2015 г. насам, а преди това са спадали, като през третото тримесечие на 2015 г. е отчетено понижение с 0,5%. Според данните на „Евростат“, заради забавения темп на нарастване на цените на годишна база, България е на 11-то място сред всички страни-членки на ЕС, отстъпвайки шестата позиция, която страната ни заемаше през последното тримесечие на 2017 година. На тримесечна база темпото на растеж на жилищните цени в еврозоната в началото на 2018 г. се забави до 0,6% от 0,8% в края на миналата година, но се ускори в рамките на целия ЕС до 0,7% от 0,6%. Най-голямо повишение на цените на жилищата през първите три месеца на 2018 г. беше отчетено в Латвия (+13,7%), следвана от Словения (+13,4%), Ирландия (+12,3%) и Португалия (+12,2%). България (+7,1%) заема 11-то място по

Цени на жилища - изменение на годишна база (%)

Източник: Евростат

Цени на жилища – изменение на годишна база за първо тримесечие на 2018 по страни (%)

Източник: Евростат

ръст на годишна база. В същото време най-голям спад има при цените на жилища спрямо първите три месеца на 2017 г. в Швеция (-0,4%), Италия (-0,4%) и Финландия (-0,1%). Най-голямо е повишението на месечна база (спрямо последното тримесечие на 2017 г.) в Латвия (+7,5%), Словения (+4,4%), Португалия (+3,7%) и Дания (+3,2%). България (+0,9%) заема 15-то място. Най-голям спад на цените е отчетено в Малта (-4,7%), Кипър (-1,8%), Швеция (-0,8%) и Италия (-0,1%). Данните на „Евростат“ за цената на жилищата затвърждават мнението на повечето анализатори, че ще бъде отчетен икономически растеж и в ЕС, и в еврозоната през първите три месеца на настоящата година, тъй като цените на жилищата се възприемат като индикатор за нарастване или понижаване на БВП.

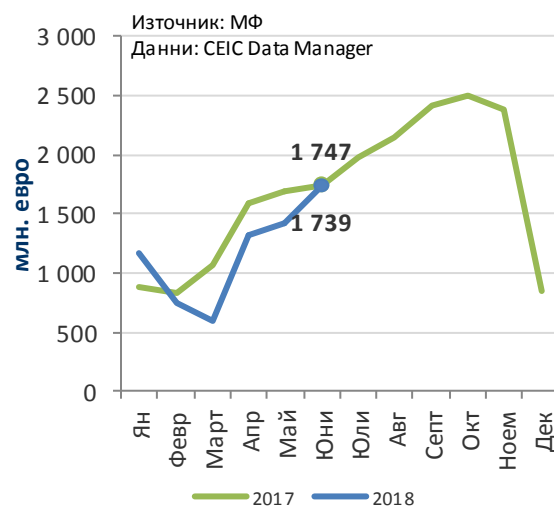
ФИСКАЛЕН СЕКТОР

Бюджетно салдо

През май 2018 г. салдото по КФП на касова основа е положително в размер на 1 421,6 млн. лв. и заема 1,4% от прогнозния БВП

По данни на МФ салдото по КФП на касова основа към месец май 2018 г. е положително в размер на 1 421,6 млн. лв. (1,4% от прогнозния БВП) и се формира от излишък по националния бюджет в размер на 1 703,4 млн. лв. и дефицит по европейските средства в размер на 281,8 млн. лева. Постъпилите приходи и помощи по КФП към май 2018 г. са в размер на 15 978,4 млн. лв. или 41,8% от годишните разчети. Съпоставени със същия период на предходната година, данъчните и неданъчните приходи нарастват с 1 312,2 млн. лв. (9,3%), докато постъпленията от помощи са по-ниски. Общата сума на данъчните постъпления, вкл. приходите от осигурителни вноски, възлиза на 13 405,4 млн. лв., което представлява 43,0% от планираните за годината приходи. Съпоставено с данните към месец май 2017 г. данъчните постъпления нарастват номинално с 9,9% (1 208,2 млн. лева). Приходите от преки данъци са в размер на 2 742,9 млн. лв. или 47,6% от предвидените в разчетите за годината, като спрямо същия период на предходната година нарастват с 317,7 млн. лева (13,1%). Приходите от косвени данъци са в размер на 6 264,7 млн. лв., което е 41,3% от разчетите за годината. Съпоставено с данните към май 2017 г., постъпленията в групата нарастват с 378,3 млн. лв. (6,4%). Постъпленията от ДДС са в размер на 4 220,0 млн. лв. или 43,1% от планираните. Размерът на невъзстановения ДДС към 31.05.2018 г. е 61,9 млн. лева. Приходите от акцизи възлизат на 1 928,2 млн. лв. (37,4% от разчетените за годината). Постъпленията от мита са 98,4 млн. лв. или 51,7% от разчета за годината. Постъпленията от други данъци (вкл. имуществени данъци и др. данъци по ЗКПО) са в размер на 600,6 млн. лв. или 54,7% изпълнение на годишните разчети. Приходите от социално и здравноосигурителни вноски са 3 797,2 млн. лв., което представлява 41,6% от разчетените за годината. Съпоставено със същия период на предходната година, приходите от осигурителни вноски нарастват номинално с 14,1% (468,2 млн. лева). Неданъчните приходи са в размер на 2 084,8 млн. лв., което представлява 44,3% изпълнение на годишните разчети. Приходите от помощи са в размер на 488,2 млн. лева. Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) към май 2018 г. възлизат на 14 556,8 млн. лв., което е 37,0% от годишните разчети. За сравнение разходите за същия период на предходната година са в размер на 13 033,1 млн. лева. Номиналното нарастване се дължи както на по-високия размер на разходите по националния бюджет, така и на нарастването на разходите по сметките за средствата от Европейския съюз. Ръстът на разходите спрямо същия период на 2017 г. е основно поради по-високия размер на здравноосигурителните и социалните плащания (базов ефект при разходите за пенсии от увеличението им от юли 2017 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия от юли и октомври), по-високи разходи за персонал (основно поради увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал в системата на средното образование) и нарастването на капиталовите разходи (основно по сметките за средства от ЕС). Нелихвените разходи са в размер на

Бюджетна позиция

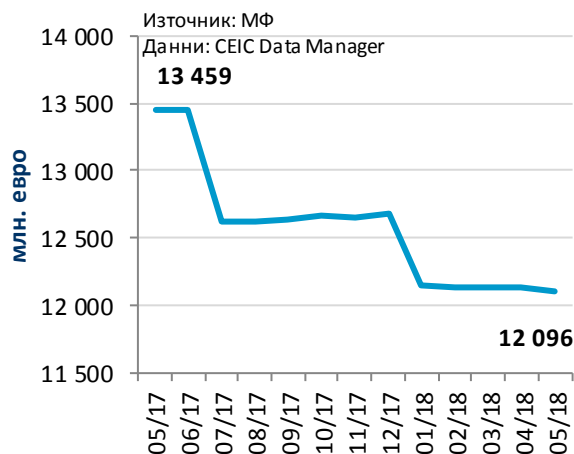
13 688,2 млн. лв., което представлява 36,7% от годишните разходи. Текущите нелихвени разходи към май 2018 г. са в размер на 12 647,0 млн. лв. (40,7% от разчета за годината), капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 1 015,1 млн. лв. (16,5% от разчетите към ЗДБРБ за 2018 г.). Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 26,0 млн. лв. Лихвените плащания са в размер на 412,1 млн. лв. или 57,1% от планираните за 2018 година. Частта от вноската на Република България в бюджета на ЕС, изплатена към 31.05.2018 г. от централния бюджет възлиза на 456,5 млн. лв., което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС. Размерът на фискалния резерв към 31.05.2018 г. е 10,4 млрд. лв., в т.ч. 9,6 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,8 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

Държавен дълг

Към края на май 2018 г. дългът на подсектор „Централно управление“ възлиза на 12 095,9 млн. евро и заема 22,6% от БВП

По данни на МФ дългът на подсектор „Централно управление“ към края на май 2018 г. възлиза на 12 095,9 млн. евро. Вътрешните задължения са 2 949,3 млн. евро, а външните 9 146,6 млн. евро. В края на отчетния период съотношението на дълга на подсектор „Централно управление“ към БВП възлиза на 22,6%, като дялът на вътрешния дълг е 5,5%, а на външния дълг – 17,1%. В структурата на дълга на подсектор „Централно управление“ в края на периода вътрешните задължения заемат дял от 24,4%, а външните – от 75,6%. Среднопретегленият лихвен процент на дълга за периода 01.01.2018-31.05.2018 г. възлиза на 2,70%, като намалява с 8 б. т. спрямо същия период на 2017 г. (2,78%). Гарантираният дълг на подсектор „Централно управление“ към 31 май 2018 г. е в размер на 344,8 млн. евро. Вътрешните гаранции са 35,6 млн. евро, а външните - 309,2 млн. евро. Съотношението гарантиран дълг на подсектор „Централно управление“/БВП е в размер на 0,6%. Съгласно водения от МФ, на основание на чл. 38, ал. 1 от Закона за държавния дълг (ЗДД), официален регистър на държавния и държавногарантирания дълг, държавният дълг към края на май 2018 г. достига до 11 433,2 млн. евро или 21,4% от БВП. Вътрешните задължения са в размер на 2 887,4 млн. евро, а външните – в размер на 8 545,8 млн. евро. Държавногарантираният дълг през май 2018 г. възлиза на 1 013,6 млн. евро. Вътрешните гаранции са 35,6 млн. евро, а съотношението държавногарантиран дълг/БВП - 1,9%.

Дълг подсектор "Централно управление"

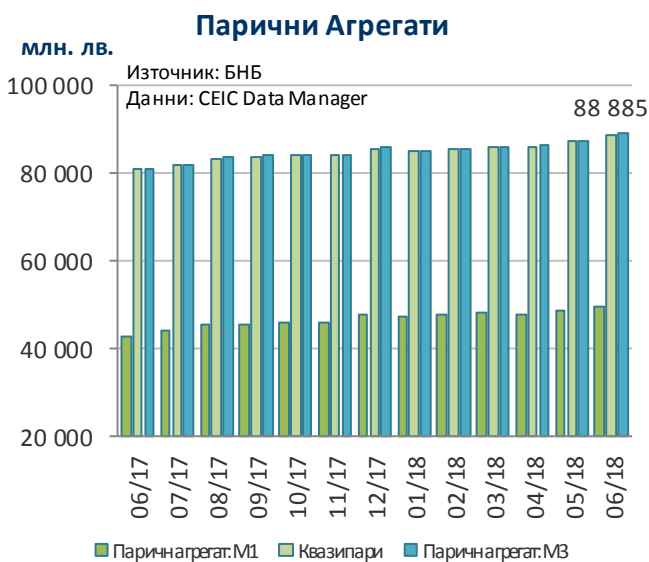

ПАРИЧЕН СЕКТОР

В края на май 2018 г. широките пари са 87,458 млрд. лв. и нарастват с 8,3% на годишна база. Вътрешният кредит, възлиза на 55,624 млрд. лв. и нараства спрямо април 2017 г. с 9,1%

През май 2018 г. широките пари (паричния агрегат М3) се увеличават на годишна база с 8,8% при годишно нарастване от 8,2% през април 2018 година. В края на май 2018 г. широките пари са 87.458 млрд. лв. (83,4% от БВП) при 86,200 млрд. лв. към април 2018 г. (82,2% от БВП). Най-бързоликвидният им компонент – паричният агрегат М1, се увеличава през май 2018 г. с 15,6% на годишна база (15,7% годишен ръст през април 2018 година). В края на май 2018 г. депозитите на неправителствения сектор са 73,213 млрд. лв. (69,8% от БВП), като годишното им увеличение е 6,1% (5,6% годишно повишение през април 2018 година). Депозитите на Нефинансови предприятия са 21,865 млрд. лв. (20,8% от БВП) в края на май 2018 година. В сравнение със същия месец на 2017 г. те се увеличават с 12,5% (13% годишно повишение през април 2018 година). Депозитите на финансовите предприятия намаляват с 30,5% на годишна база през май 2018 година (34,7% годишно понижение през април 2018 г.) и в края на месеца достигат 2,719 млрд. лв. (2,6%

от БВП). Депозитите на Домакинства и НТООД са 48,630 млрд. лв. (46,4% от БВП) в края на май 2018 година. Те се увеличават с 6,5% спрямо същия месец на 2017 г. (5,9% годишно нарастване през април 2018 година). Нетните вътрешни активи са 54,800 млрд. лв. в края на май 2018 година. Те се увеличават с 11% спрямо същия месец на 2017 г. (9,6% годишно повишение през април 2018 година). В края на месеца основният им компонент – вътрешният кредит, възлиза на 55,624 млрд. лв. и нараства спрямо май 2017 г. с 9,1% (8,8% годишно увеличение през април 2018 година). През май 2018 г. вземанията от неправителствения сектор⁷ се увеличават с 6,3%, достигайки 56,136 млрд. лв. (6,3% годишно увеличение през април 2018 година). В края на май 2018 г. кредитите за неправителствения сектор са 55,048 млрд. лв. (52,5% от БВП) при 54,861 млрд. лв. към април 2018 г. (52,3% от БВП). През май 2018 г. те се увеличават на годишна база с 6,6% (6,6% годишно повишение през април 2018 година). Изменението в размера на кредитите за неправителствения сектор е повлияно и от нетните продажби на кредити от Други парично-финансови институции (Други ПФИ), чиито обем за последните дванадесет месеца е 66,7 млн. лева. На годишна база продадените кредити⁸ от Други ПФИ са 124,3 млн. лв. (в т. ч. 3,5 млн. лв. през май 2018 година), а обратно изкупените кредити – 57,6 млн. лв. (в т.ч. 2,1 млн. лв. през май 2018 година). Кредитите за Нефинансови предприятия нарастват с 2,9% на годишна база през май 2018 г. (2,9% годишно повишение през април 2018 г.) и в края на месеца достигат 31,902 млрд. лв. (30,4% от БВП). Кредитите за Домакинства и НТООД са 20,817 млрд. лв. (19,8% от БВП) в края на май 2018 година. Спрямо същия месец на 2017 г. те се увеличават с 8,8% (9,1% годишно повишение през април 2018 година). В края на май 2018 г. жилищните кредити са 9,830 млрд. лв. и нарастват на годишна база с 9,8% (9,3% годишно увеличение през април 2018 година). Потребителските кредити възлизат на 8,629 млрд. лв. и се увеличават с 15% спрямо май 2017 г. (14,4% годишно повишение през април 2018 година). На годишна база другите кредити⁹ намаляват с 21,6% (14,1% годишно понижение през април 2018 г.), като достигат 1,026 млрд. лева. Кредитите, предоставени на финансови предприятия, са 2,329 млрд. лв. (2,2% от БВП) в края на май 2018 година. В сравнение с май 2017 г. те се увеличават с 57,7% (54,8% годишно повишение през април 2018 година).

КАПИТАЛОВ ПАЗАР

През юни 2018 г. четирите индекса на борсата SOFIX, BGBX 40 и BG TR30 отчитат спад, а само BGREIT регистрира ръст

През юни 2018 г. индексът на "сините чипове" се понижи с 0,4% на месечна база до 634,26 пункта. Индексът на най-ликвидните компании BGBX 40 се понижи с 1,12% до 124,90 пункта през юни. Равнопоставеният BG TR30 се понижи с 0,55% до 525,39 пункта през юни. Измерителят на имотните компании BGREIT се повиши с 0,64% до 116,21 пункта през юни. Въпреки подобрението и през юни губещите емисии на включените в SOFIX компании преобладават. Само шест от 15-те емисии са печеливши. От останалите 8 са губещи и една емисия е с нулева промяна. Спрямо предходния месец май броят на печелившите емисии е нараснал (през май съотношението беше 2 печеливши, 12 губещи и една с нулева промяна). Година по рано, през юни 2017 г. печелившите емисии са повече от губещите, при съотношение 9 към 4 (две емисии са били без промяна). За разлика от май, когато имаше една емисия с двуцифрена загуба (Трейс груп холд отчита спад на цената на акциите с 11,82%), през юни всичките 15-те

Индексите на БФБ на месечна база				
Дата	Sofix	BGBX40	BGREIT	BGTR30
06.2017	703.5	134.2	113.8	535.5
07.2017	715.2	135.5	115.0	548.7
08.2017	705.4	134.9	115.3	556.1
09.2017	688.1	134.3	114.9	559.3
10.2017	671.4	131.2	115.9	547.1
11.2017	665.0	130.5	114.0	547.9
12.2017	677.5	132.0	116.1	556.0
01.2018	712.7	138.2	115.4	571.6
02.2018	686.4	133.3	116.5	558.0
03.2018	649.2	128.5	114.9	536.3
04.2018	658.1	130.0	115.5	540.4
05.2018	636.6	126.3	115.5	528.3
06.2018	634.3	124.9	116.2	525.4

Източник: Българска фондова борса-София

Юли 2018 г.

дружества отчита понижение на цената на акциите си под 10%. През юни сделки за над 1 млн. лева са реализирали 4 компании, докато през май са били само две. Година по-рано - през юни 2017 г., са били 8. В челната тройка по оборот през юни 2018 година са: Еврохолд България с 10 012 368 лева, Холдинг Варна с 5 834 833 лева и Химимпорт с 2 834 833 лева. През юни 2018 г. Софарма запазва лидерската позиция по пазарна капитализация (548 627 449 лв.), следвана от Химимпорт (543 997 026 лв.). Първата петорка се допълва от ТБ Първа инвестиционна банка (389 400 000 лв.), Монбат (323 700 000 лв.) и Еврохолд България (296 288 400 лв.), като поддредането е същото каквото беше през май. След промяна на базата на SOFIX от 19 март, групата на холдингите се увеличи с един. От шестте холдинга, включени в SOFIX, на печалба обаче е само един Сирма груп холдинг (+1,11%), докато през май са били два. През юни загуба отчитат: Стара планина холдинг (-9,49%), Индустириален холдинг България (-4,55%), Доверие обединен холдинг (3,34%) и Еврохолд България (-1,39%). Компанията с най-голям оборот за месец юни 2018 г. е Еврохолд България АД, с реализиран обем от 10 014 486 лева. На второ място се нарежда Холдинг Варна АД с реализиран обем от 5 843 861 лева. В класацията има само един представител на дружествата със специална инвестиционна цел - Делта кредит АДСИЦ - София, който заема съответно 9-та позиция. С най-малък брой сключени сделки в класацията са Инвестор.БГ АД, Развитие Индустрия Холдинг АД и Велграф Асет Мениджмънт АД - София, а с най-голям Химимпорт АД и Софарма АД. Най-печеливша компания през месец юни 2018 г. е Алкомет АД, което постига ръст от 37,69%. На второ място се нарежда Инвестор.БГ АД, следвано от Хидроизомат АД с ръст от 4,17%. Последните две компании в класацията отбелязват също едноцифрени ръстове, съответно Химимпорт АД с ръст от 2,71% и Фонд за недвижими имоти България АДСИЦ с ръст от 2,69%. Топ 5 на губещите компании през месец юни 2018 г. се оглавява от Булгартабак-холдинг АД със спад от 12,78%. На второ място е ФеърПлей Пропъртис АДСИЦ със спад от 11,94%.

БАНКОВ СЕКТОР

Към края на юни 2018 г. активите на банковата система в България нарастват с 0,8% на месечна база и с 5,5% на годишна база до 98,5 млрд. лева

По данни на БНБ агрегираната печалба на банковата система към края на май 2018 г. е в размер на 515 млн. лв. (при 526 млн. лв. за същия период на миналата година). Разходите за обезценка на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата са в размер на 183 млн. лв. спрямо 207 млн. лв. за същия период на предходната година.

Показател (BGN'000)	30.05. 2017	30.05. 2018	Годишно изменение (%)
Приход от лихви	1 284 612	1 243 864	-3.2
Разход от лихви	166 833	126 349	-24.3
Нетен лихвен доход	1 117 779	1 117 515	0.0
Обезценки	207 385	183 429	-11.6
Приходи от такси и комисиони	449 973	495 455	10.1
Разходи за такси и комисиони	56 241	68 166	21.2
Нетен доход от такси	393 732	427 289	8.5
Административни разходи	650 521	685 290	5.3
Разходи за персонал	326 106	347 652	6.6
Нетен оперативен приход	1 507 810	1 514 470	0.4
Нетна печалба	526 395	515 217	-2.1

Източник: БНБ, Изчисления: ОББ

През май 2018 г. активите на банковата система са увеличени с 0.8% на месечна база и с 5,5% на годишна база до 98.5 млрд. лв. Относителният им дял в БВП е 92,6%. Брутният кредитен портфейл на банковата система (без кредитите и авансите за секторите „централни банки“ и „кредитни институции“) нараства с 1,4% на месечна база и с 5,7% на годишна база. Увеличението при кредитите за домакинства възлиза на 790 млн. лв. или с 3.9% на месечна база и с 9,8% на годишна база. Прираст се наблюдава и при кредитите за други финансови предприятия (с 3,4% на месечна база и с 25,1% на годишна база). Намаляват кредитите за нефинансови предприятия (с 64 млн. лв., или спад от 0,2% на месечна база

при ръст от 2,3% на годишна база. Кредитите в сектор „държавно управление“ намаляват с 4,3% на месечна база и с 2,9% на годишна база. БНБ ще следи с повишено внимание ипотечните кредити заради сравнително бързия им ръст. Системен риск не се отчита. Все повече клиенти обаче купуват жилища със заем и самоучастие под 20%. Ръстът на кредитите и цените на имотите в последната година са далеч от предкризисните нива. За сравнение тогава нарастването за година е било над 55%, а сега – около 13% при два пъти по-ниски лихви. Според прогнозите обаче следващата година те ще тръгнат плавно нагоре. Към края на май 2018 г. депозитите от клиенти в банковата система се увеличават с 1,1% на месечна база и с 6,1% на годишна база до 79,5 млрд. лв. Нарастват депозитите на нефинансови предприятия (с 2,1% на месечна база и с 11,1 на годишна база до 23,7 млрд. лева), на други финансови предприятия (до 3,0 млрд. лева или с 9,3% на месечна база, при спад от 23,1% на годишна база) и на домакинства (до 50,4 млрд. лева или с 0,4% на месечна база и с 6,1% на годишна база). При депозитите на сектор „държавно управление“ е отчетено намаление до 2,3 млрд. лева или с 2,7% на месечна база, при ръст от 23,2% на годишна база.

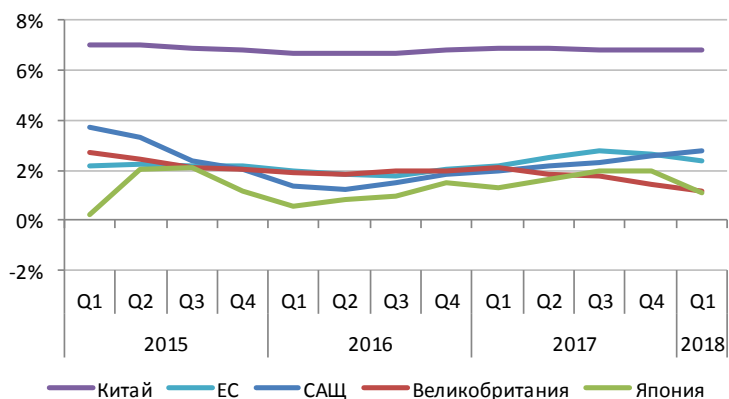
България	31.05.2017	31.12.2017	30.04.2018	31.05.2018	Изменение	Изменение	Изменение	Дял в
Показатели за посредничество	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	m/m (%)	y/y (%)	yend (%)	БВП (%)
АКТИВИ НА БАНКОВАТА СИСТЕМА	93 406 386	95 850 484	97 754 014	98 525 059	0.8	5.5	2.8	93.4
Кредити за държавно управление	608 273	614 592	617 464	590 912	-4.3	-2.9	-3.9	0.6
Кредити за нефинансови предприятия	33 281 802	33 516 791	34 112 433	34 048 065	-0.2	2.3	1.6	32.6
Кредити на финансови предприятия	2 017 779	2 352 930	2 439 548	2 523 237	3.4	25.1	7.2	2.3
Кредити на домакинствата общо, в т.ч.	19 235 589	19 972 030	20 326 214	21 115 850	3.9	9.8	5.7	19.4
Жилищни	8 939 391	9 444 146	9 996 030	10 106 507	1.1	13.1	7.0	9.5
Потребителски	8 888 986	9 264 095	9 196 744	9 925 098	7.9	11.7	7.1	8.8
Микро и други кредити	1 407 212	1 263 789	1 133 440	1 084 245	-4.3	-23.0	-14.2	1.1
ОБЩО КРЕДИТИ	55 143 443	56 456 343	57 495 659	58 278 064	1.4	5.7	3.2	54.9
ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА ОТ КЛИЕНТИ в т.ч.	74 938 602	76 747 619	78 671 445	79 524 742	1.1	6.1	3.6	75.2
Депозити на Държавно управление	1 926 929	1 824 421	2 441 081	2 374 422	-2.7	23.2	30.1	2.3
Депозити на Нефинансови предприятия	21 379 556	23 709 705	23 267 901	23 752 353	2.1	11.1	0.2	22.2
Депозити на Други финансови предприятия	4 155 529	2 842 120	2 770 439	3 028 938	9.3	-27.1	6.6	2.6
Депозити на Домакинства	47 476 588	48 371 373	50 192 024	50 369 029	0.4	6.1	4.1	48.0
Собствен капитал	11 877 879	12 468 136	11 839 989	11 887 188	0.4	0.1	-4.7	11.3
Нетна печалба	526 395	1 088 190	396 472	515 217		-2.1		
Банкови показатели (%)								
ROE	10.6	9.5	10.0	10.4	-1.2	0.4	-1.2	
ROA	1.4	1.2	1.2	1.3	-0.1	0.1	-0.1	
Капиталова адекватност	n.a.	22.1	n.a.	n.a.				
Ликвидно покритие (%)	37.9	n.a.	392.9	363.9				
Проблемни кредити	n.a.	10.2	n.a.	n.a.	0	0.06	-0.13	
БВП	98 631 000	98 631 000	104 674 000	104 674 000				
EUR/BGN	1.95583	1.95583	1.95583	1.95583				

Източник: БНБ, МФ, Изчисления: ОББ

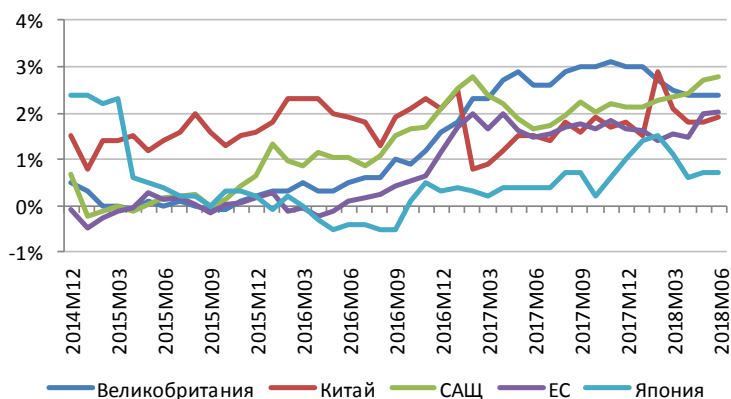
Собственият капитал в баланса на банковата система в края на май 2018 г. възлиза на 11,9 млрд. лв., което представлява увеличение с 0,4% на месечна база при ръст от 0,1% на годишна база. Прирастът на паричните салда в централни банки допринесе за нарастването на ликвидния буфер в банковата система, като отношението на ликвидно покритие (LCR) в края на май е 363,9%.

ПРИЛОЖЕНИЕ

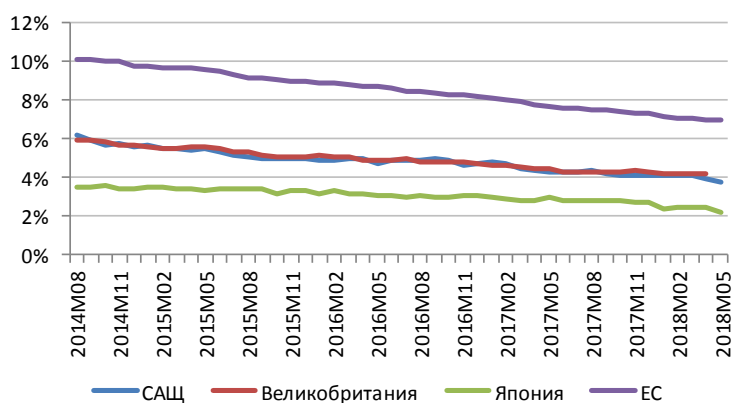
Напреднали икономики: Ръст на БВП спрямо съответното тримесечие на предходната година

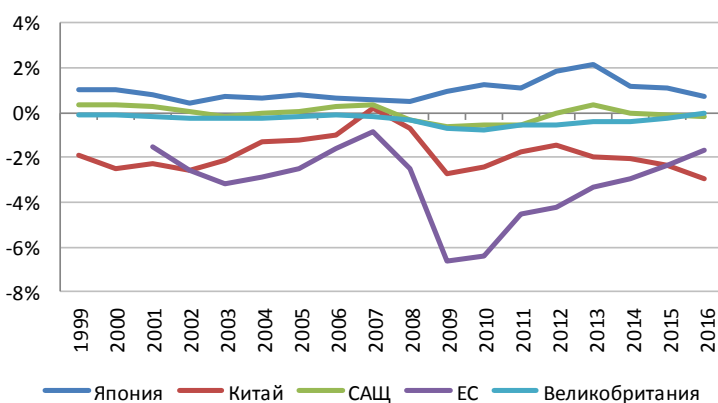
Напреднали икономики: Инфлация по страни, месечно (на годишна база)

Напреднали икономики: Коефициент на безработица (%) по страни, месечно

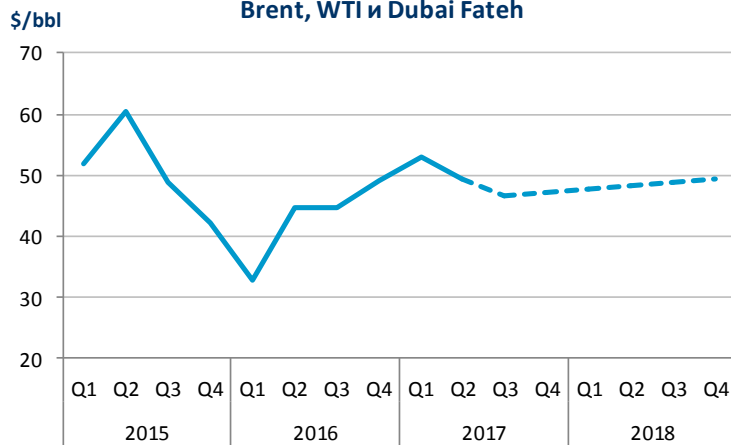

Напреднали икономики: Съотношение на Бюджетен излишък/дефицит към БВП (%)

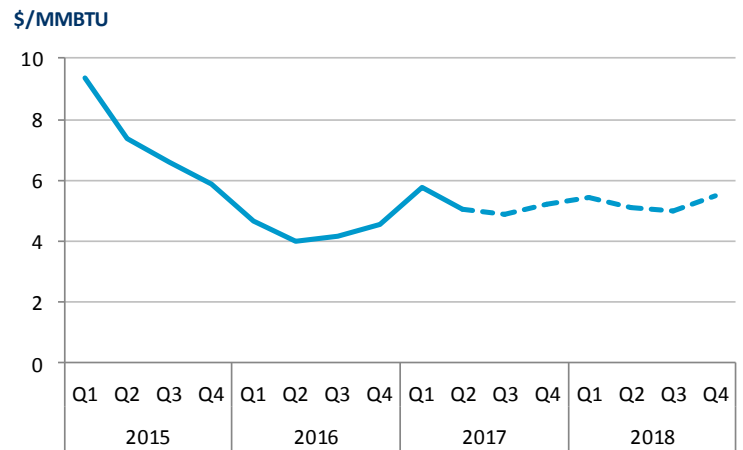

Международни цени на петролни продукти

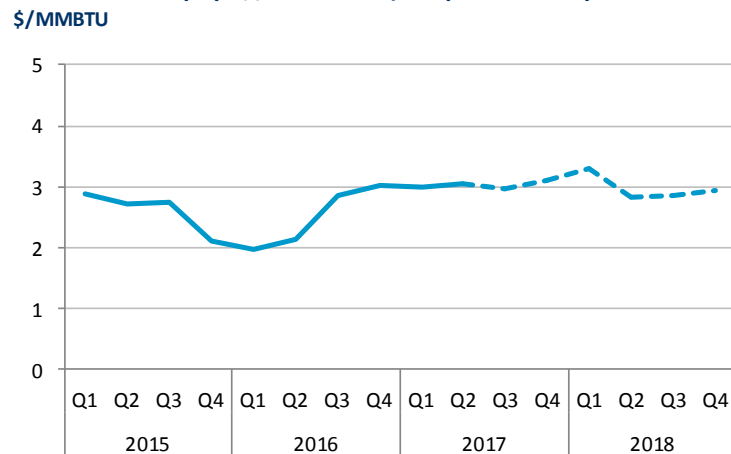
Петрол - средно аритметично на три спот цени:
Brent, WTI и Dubai Fateh

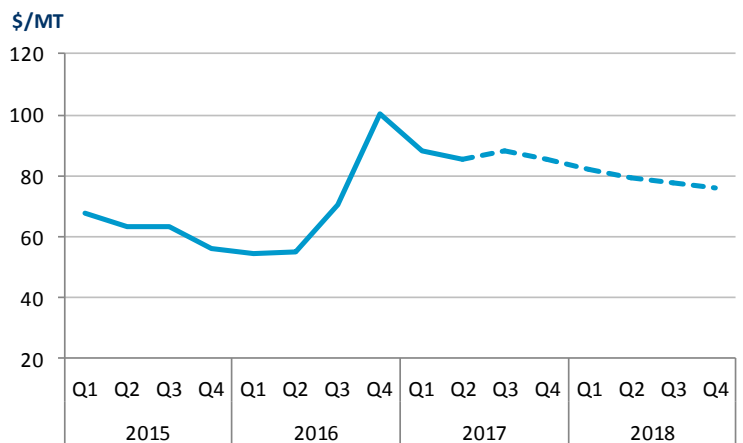
Природен газ: Руски природен газ в Германия

Природен газ: САЩ, вътрешен пазар

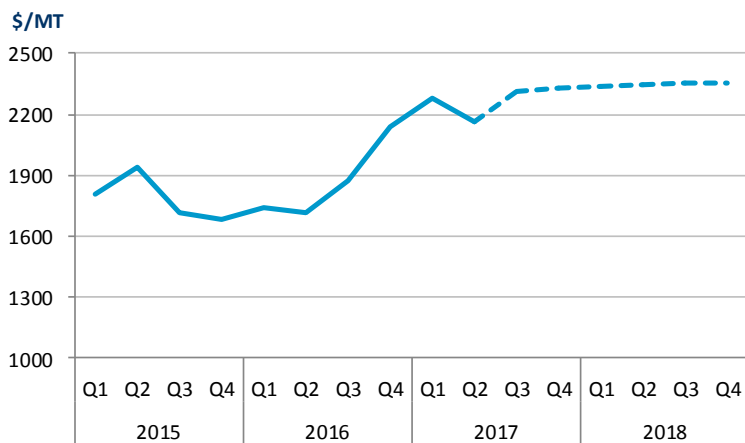
Въглища: Австралийски въглища, външни пазари

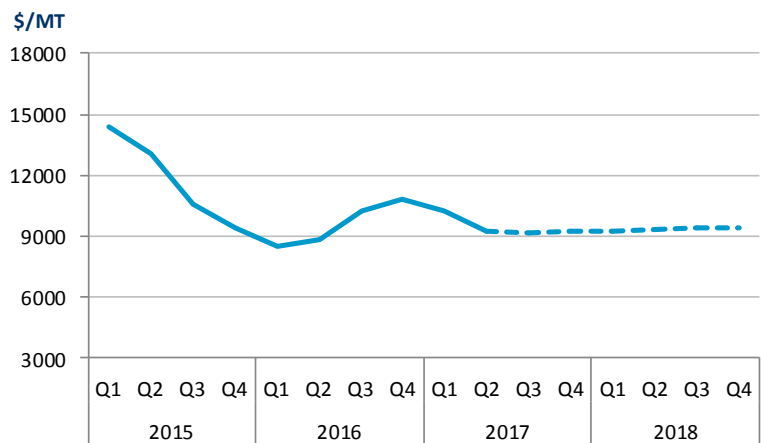

Международни цени на метали

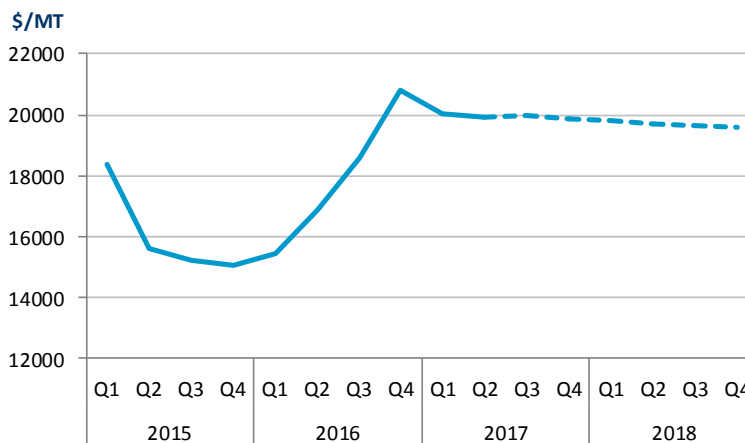
Олово

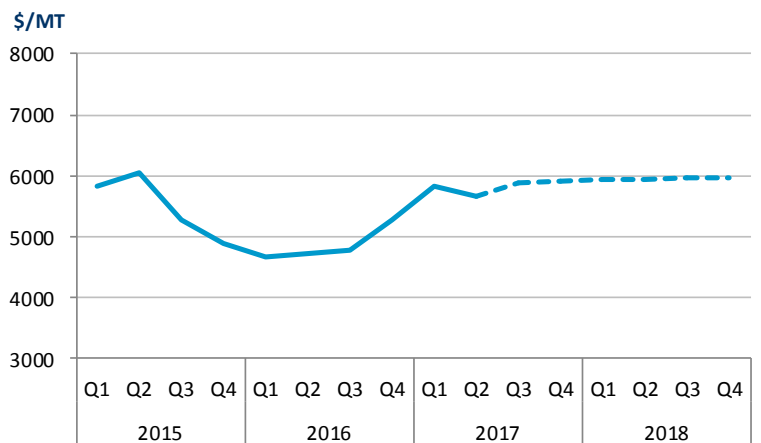
Никел

Калай

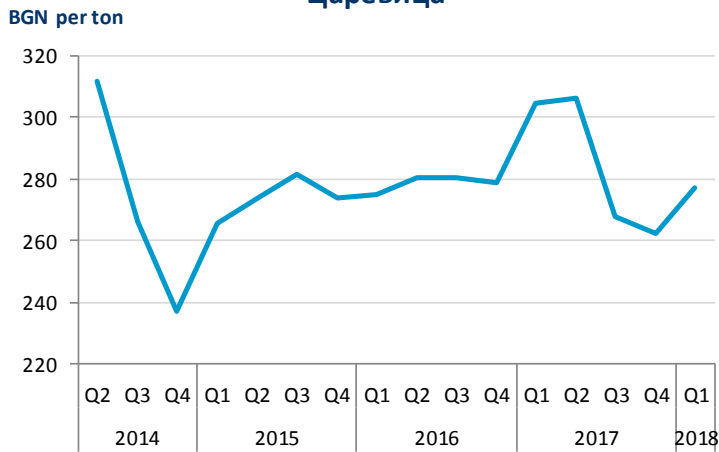

Мед

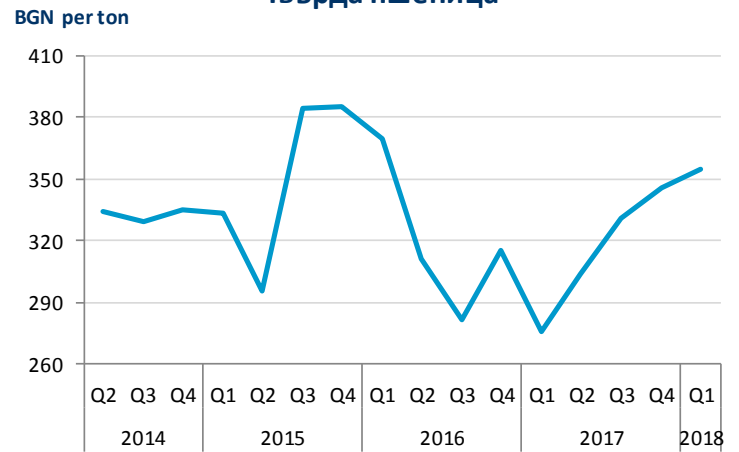

България: Цени на селскостопански продукти

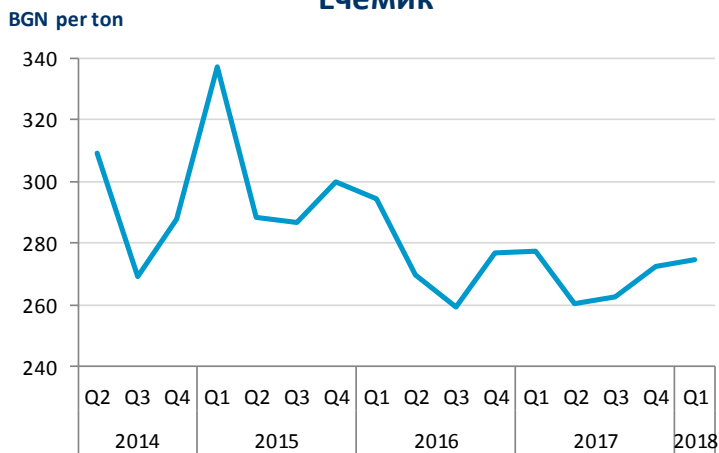
Царевица

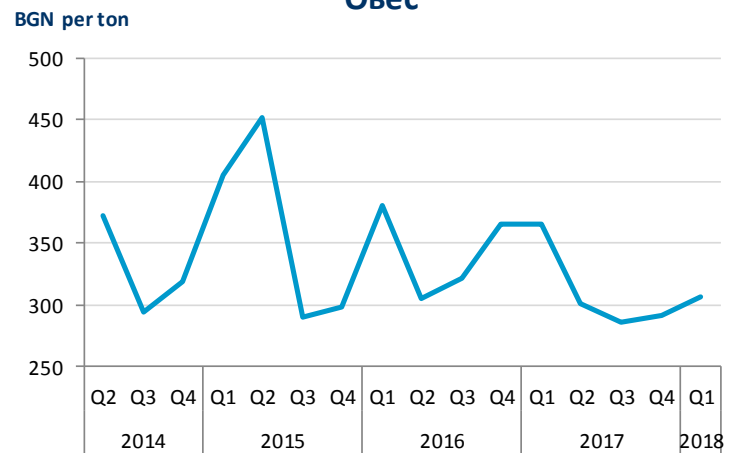
Твърда пшеница

Ечемик

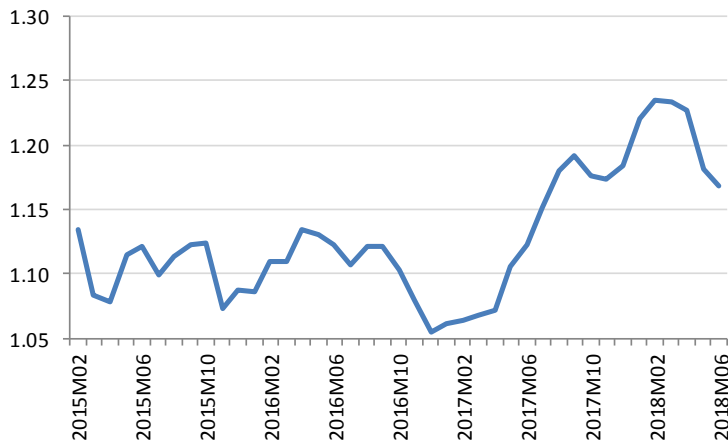

Овес

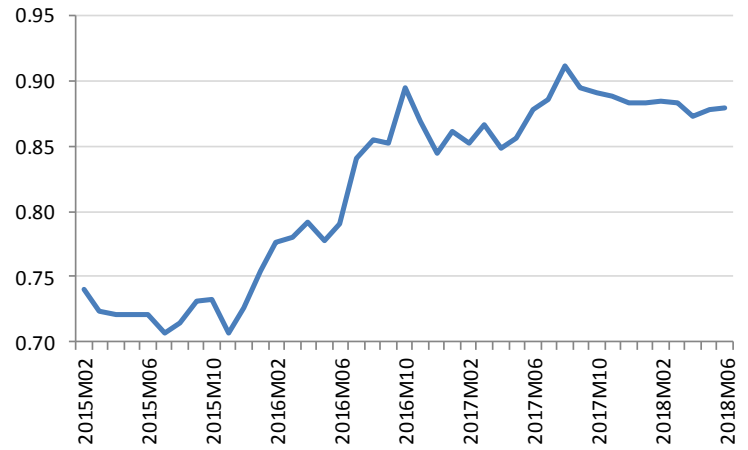

Международни валутни курсове

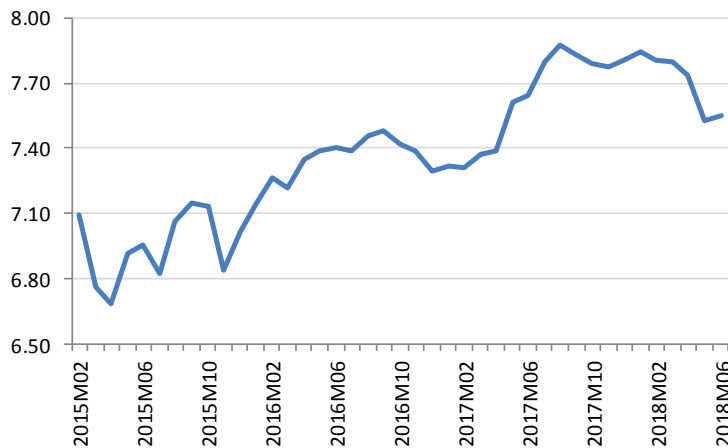
EUR/USD

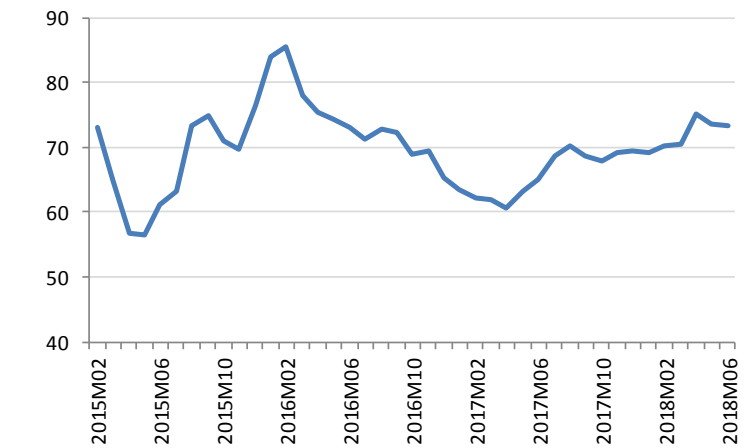
EUR/GBP

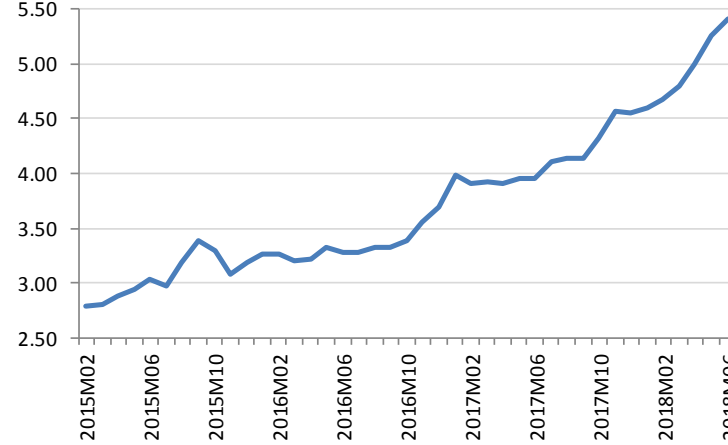
EUR/CNY

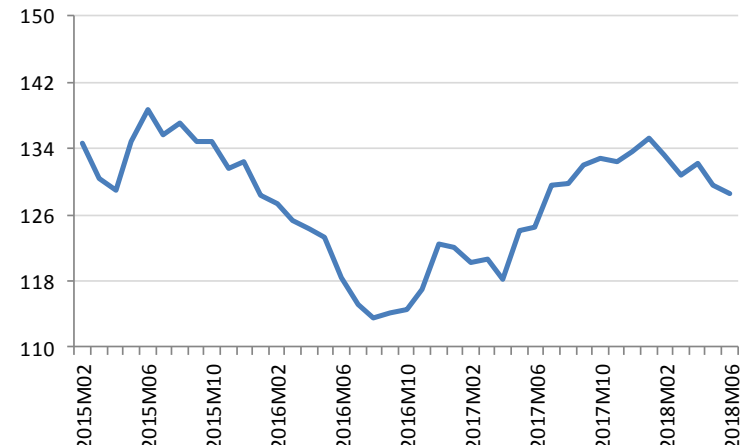
EUR/RUB

EUR/TRY

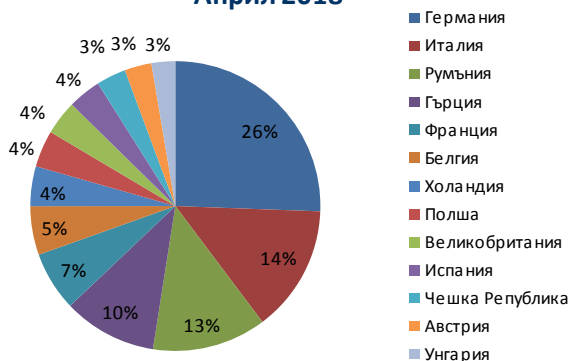

EUR/JPY

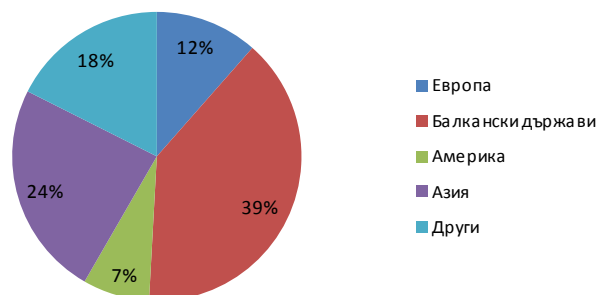

България: Външен сектор

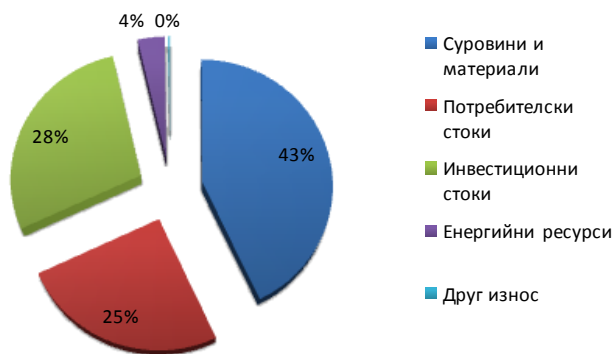
Износ: FOB по държави от ЕС: Януари - Април 2018

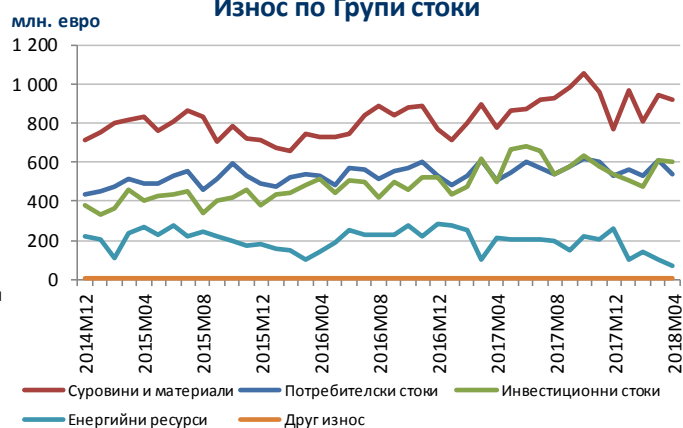
Износ: FOB по държави извън ЕС: Януари - Април 2018

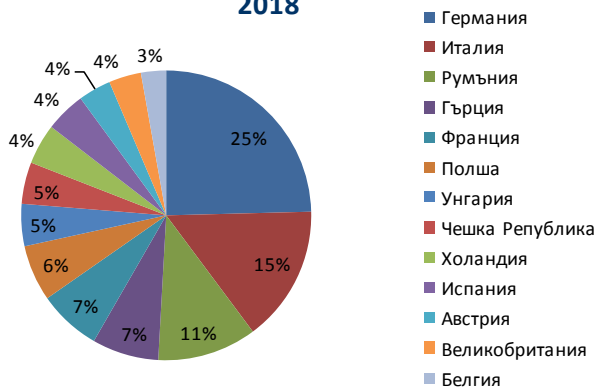
Износ: FOB: Групи стоки - относителен дял към Април 2018

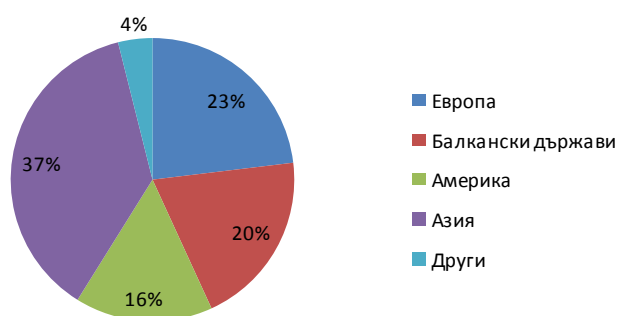
Износ по Групи стоки

Внос: CIF по държави от ЕС: Януари - Април 2018

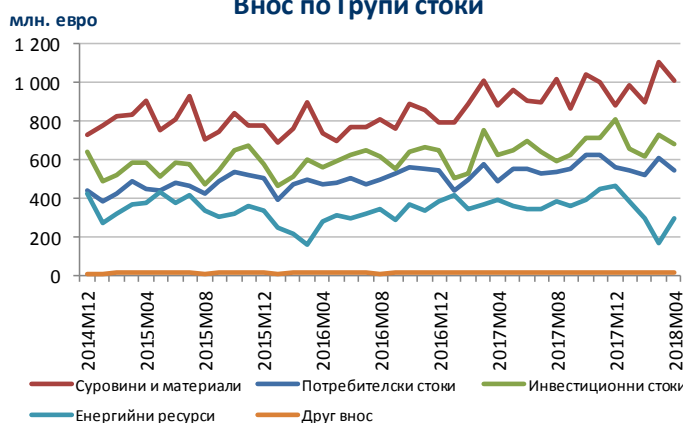
Внос: CIF по държави извън ЕС: Януари - Април 2018

Внос: CIF - Групи стоки - относителен дял към Април 2018

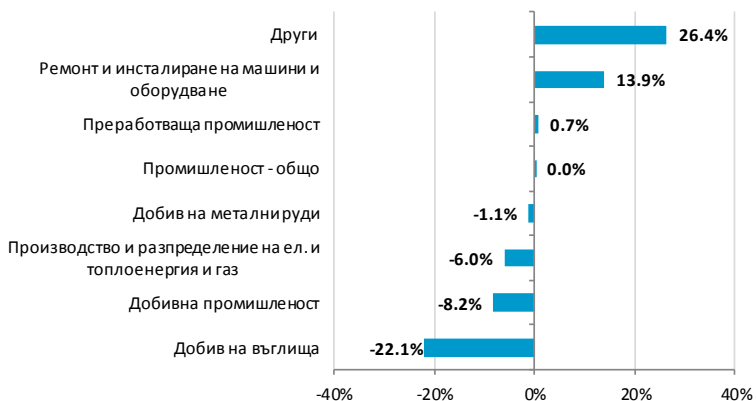

Внос по Групи стоки

България: Реален сектор

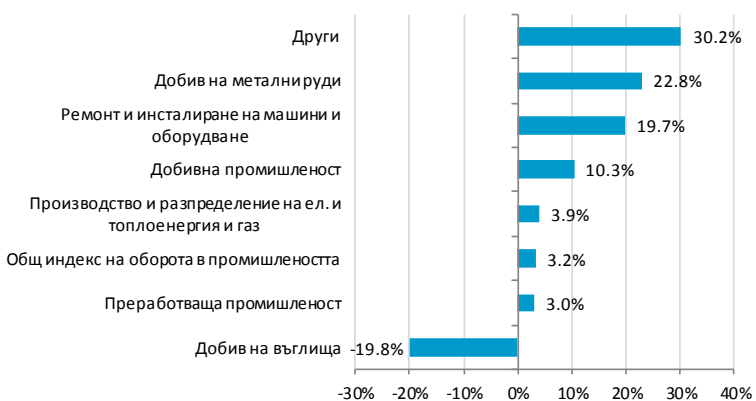
**Индекс на промишленото производство : %
изменение през Май 2018 г. на годишна база**

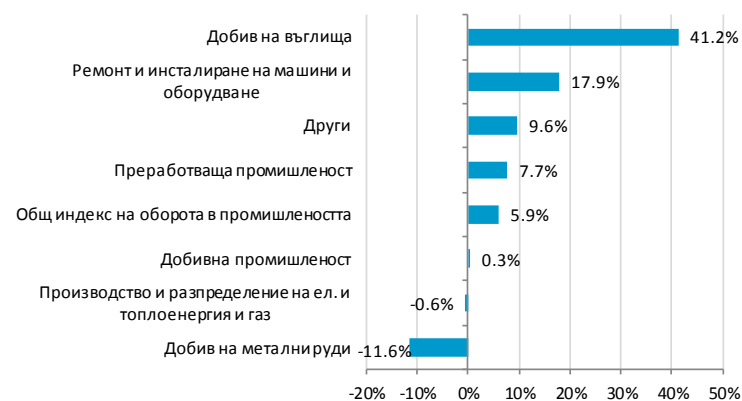
**Индекс на промишленото производство : %
изменение през Май 2018 г. на месечна база**

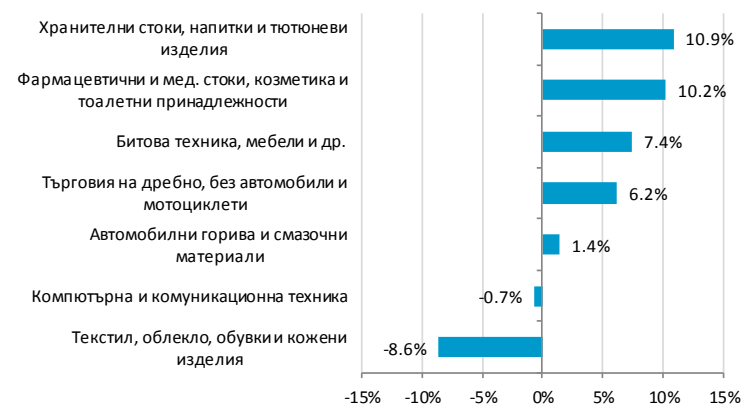
**Индекс на оборота в промишлеността : %
изменение през Май 2018 г. на годишна база**

**Индекс на оборота в промишлеността : %
изменение през Май 2018 г. на месечна база**

**Индекс на оборота в раздел "Търговия на дребно": %
изменение през Май 2018 г. на годишна база**

**Индекс на оборота в раздел "Търговия на дребно": %
изменение през Май 2018 г. на месечна база**

България: Реален сектор

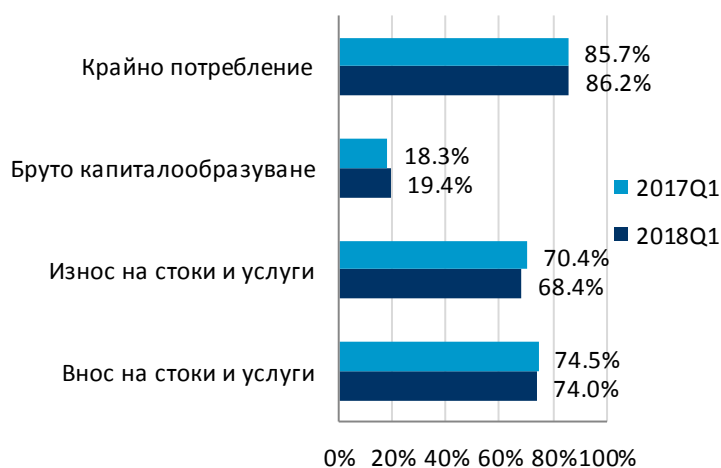
Брутна добавена ст-ст по ик. сектори: Ръст - I-во трим. на 2018 г. спрямо предходното тримесечие

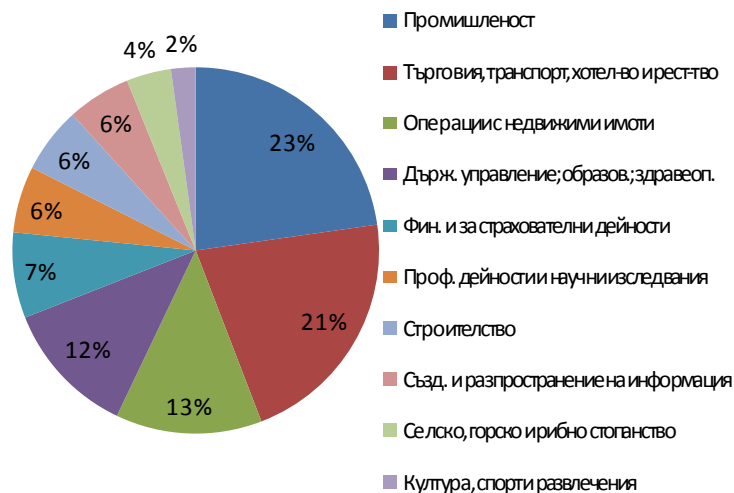
Брутна добавена ст-ст по ик. сектори: Ръст - I-во трим. на 2018 г. спрямо съответното тримесечие на предх. година

БВП по елементи на крайно използване през първо тримесечие на 2017 и 2018 г.

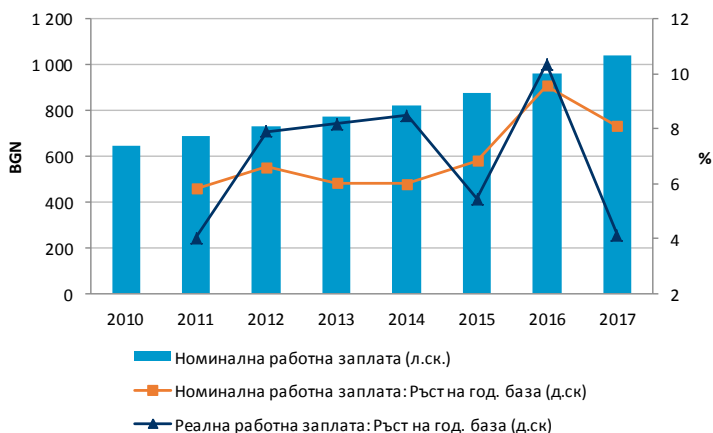

България: Отн. дял на ик. отрасли към Брутната добавена стойност (%) Q1 2018 г.

България: Реален сектор

Динамика на номиналната и реалната работни заплати:
% изменение на годишна база

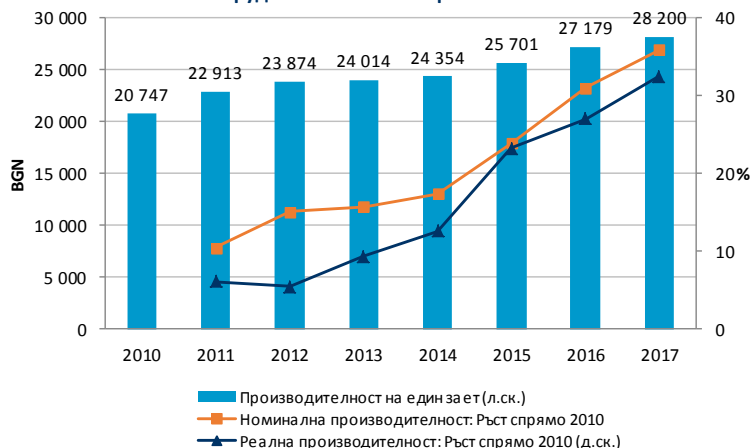
Динамика на номиналната и реалната работни заплати:
% изменение спрямо 2010 г.

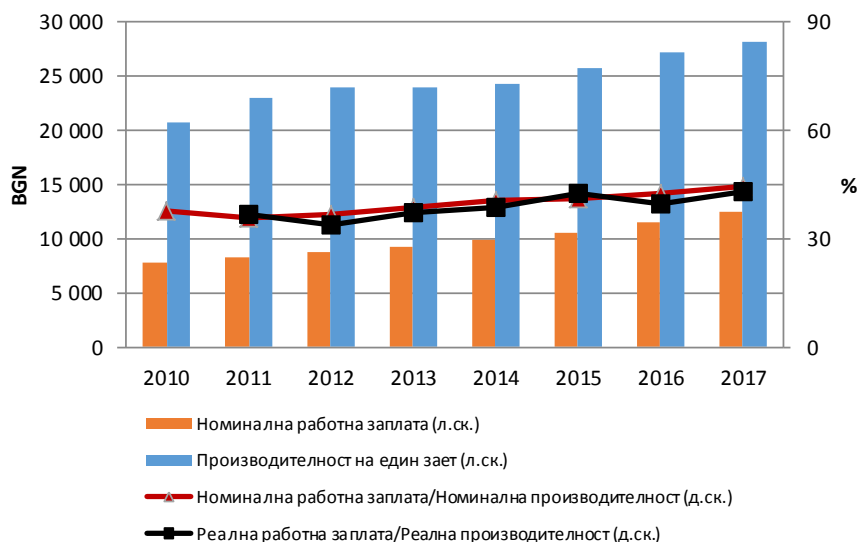
Динамика на номиналната и реалната производителност на труда: % изменение на год. база

Динамика на номиналната и реалната производителност на труда: % изменение спрямо 2010

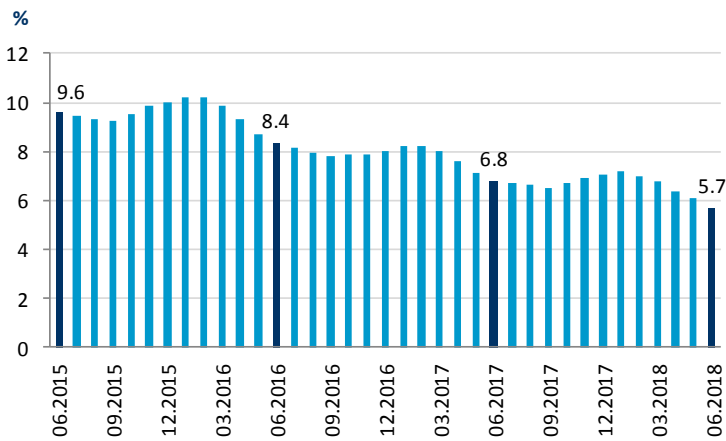

Съотношение на средна работна заплата към производителност на труда, % изменение на год. база

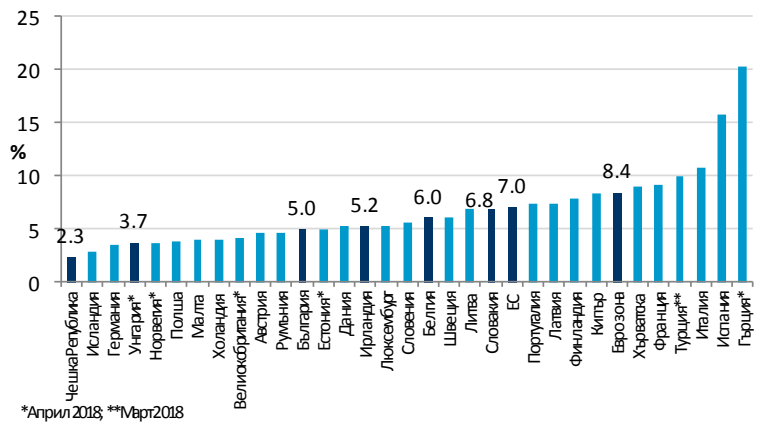

България: Реален сектор

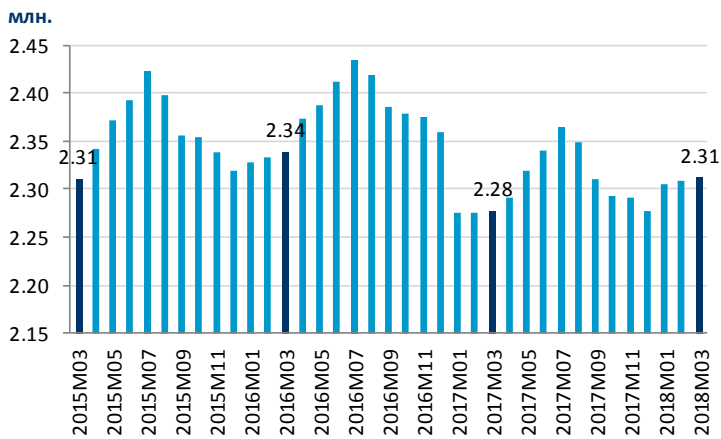
Равнище на безработица: Агенция по заетостта

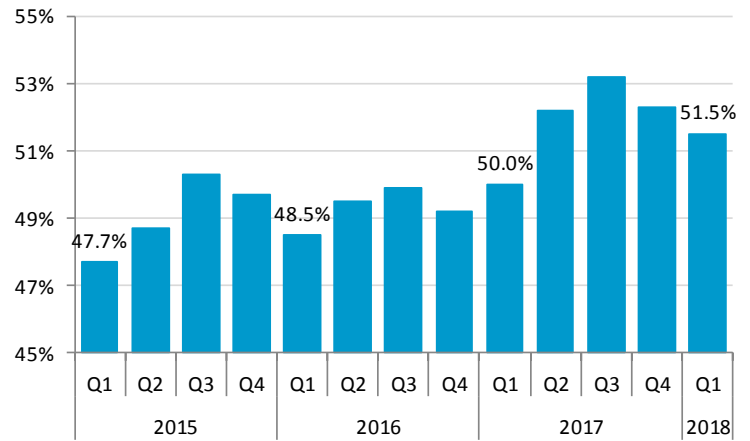
ЕС: Коефициент на безработица, сезонно изгладени данни, по страни към Май 2018г.

България: Брой наети лица

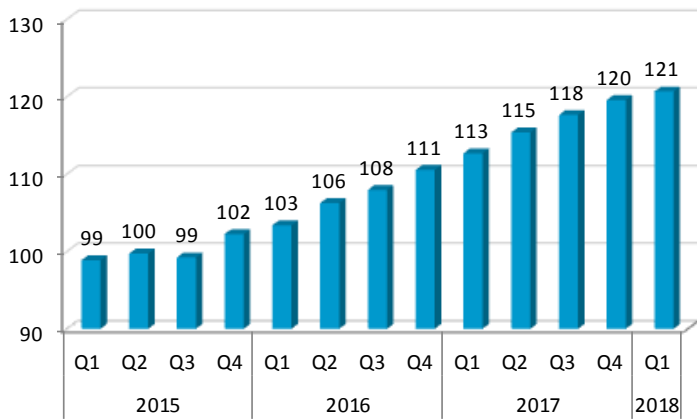
България: Коефициент на заетост

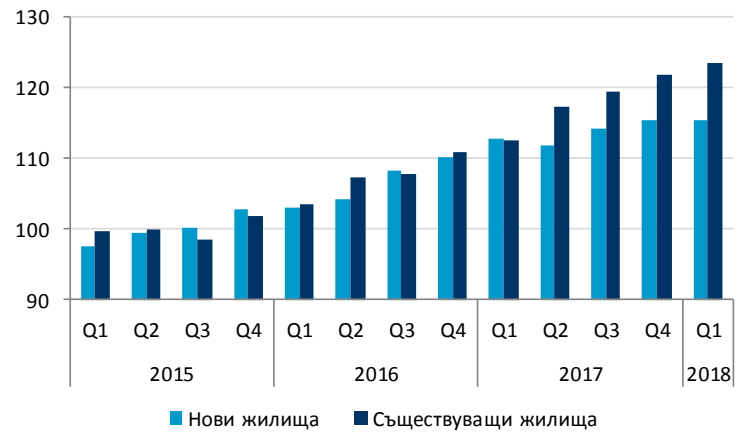

България: Реален сектор

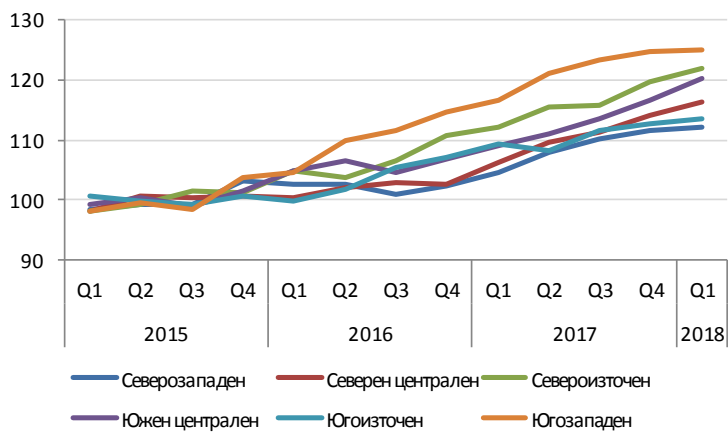
Индекс на цените на жилища (ИЦЖ)

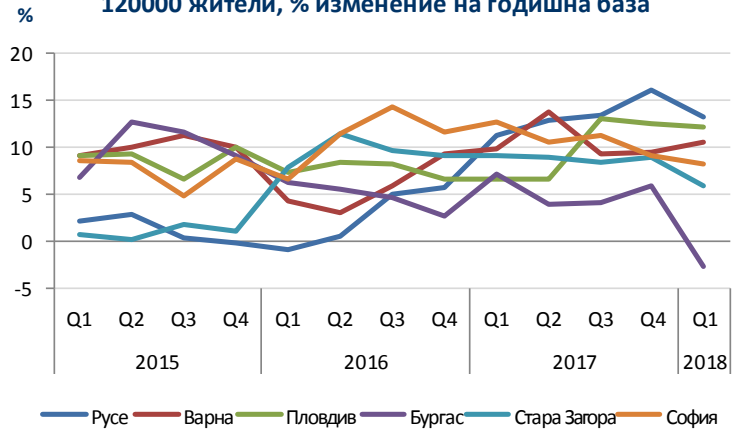
ИЦЖ: Нови и съществуващи жилища

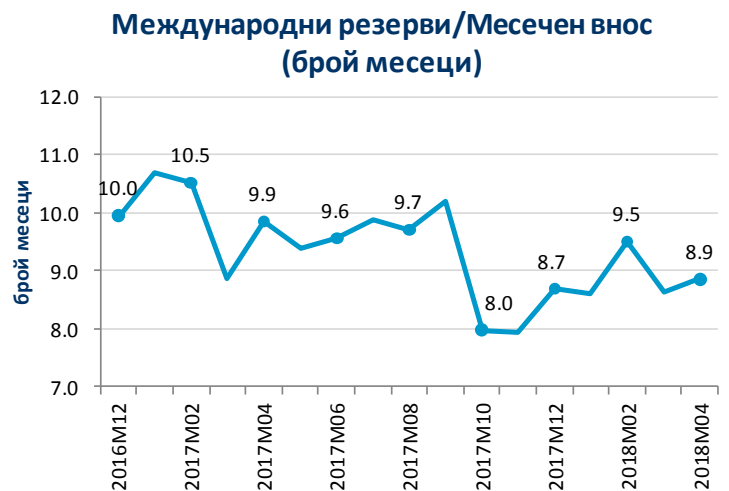
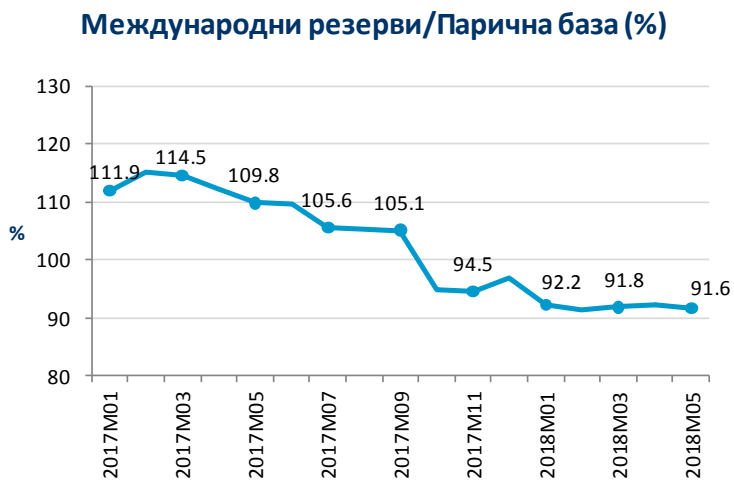
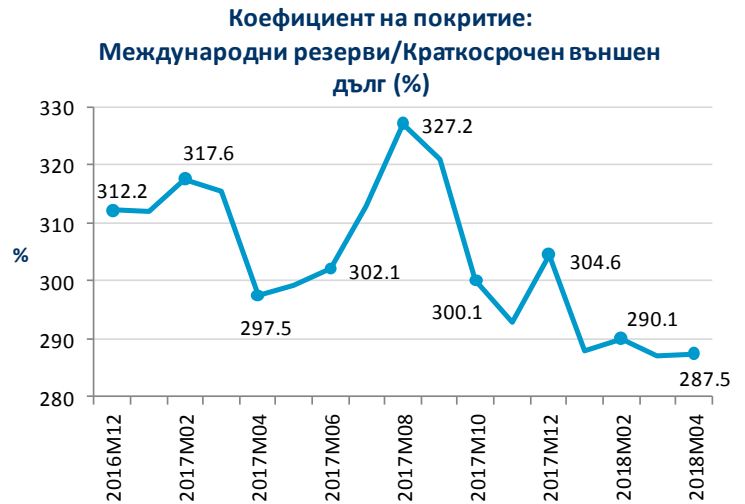
Индекс на цените на жилищата по региони

ИЦЖ за 6-те града в България с население над 120000 жители, % изменение на годишна база

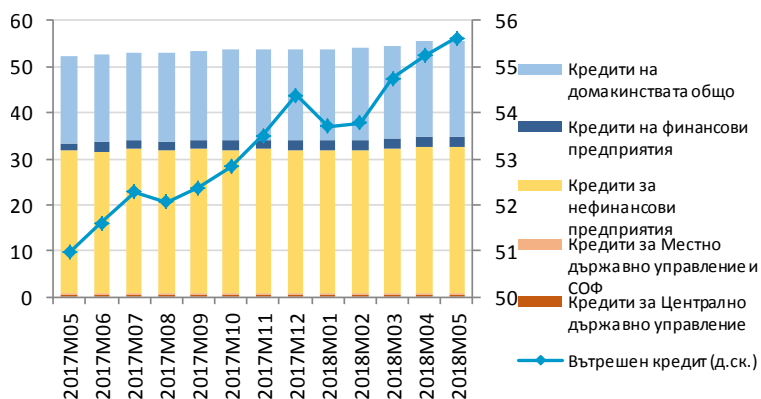

България: Паричен сектор

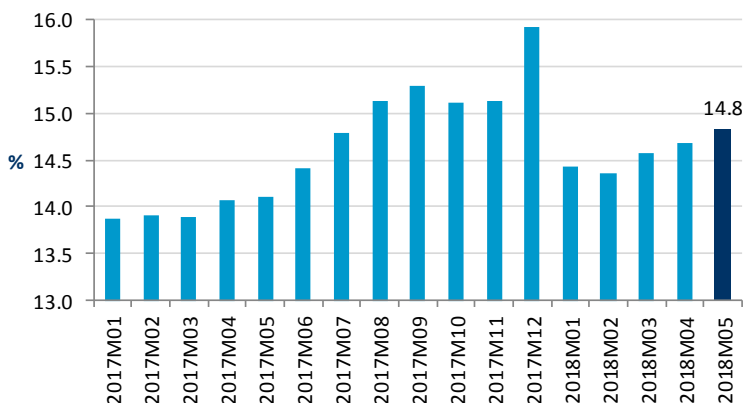

България: Паричен сектор

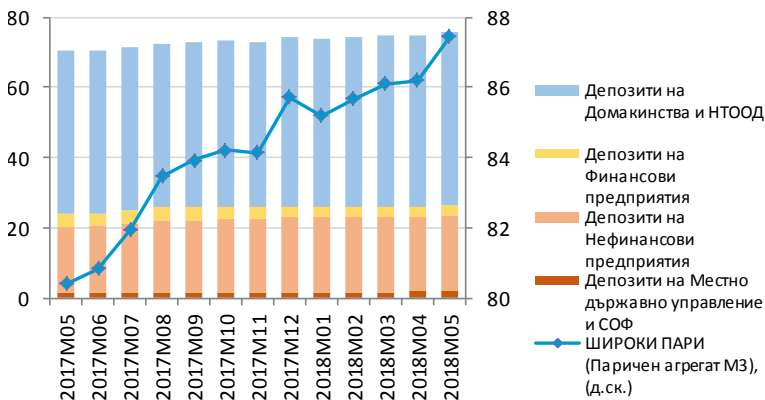
Кредити и вътрешен кредит (млрд. лв.)

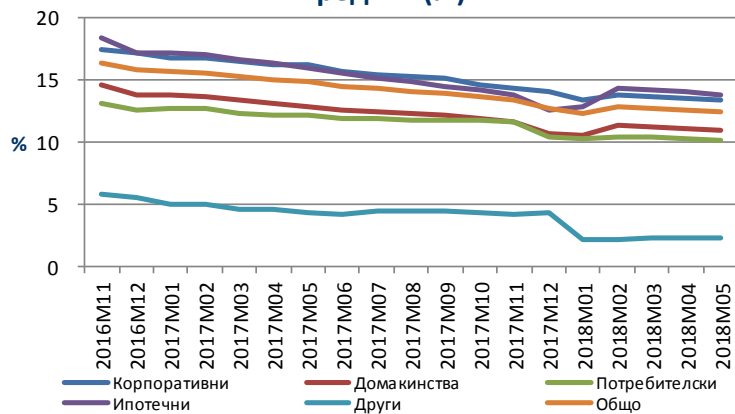
Пари в обращение/БВП (%)

Депозити и широки пари (M3), (млрд. лв.)

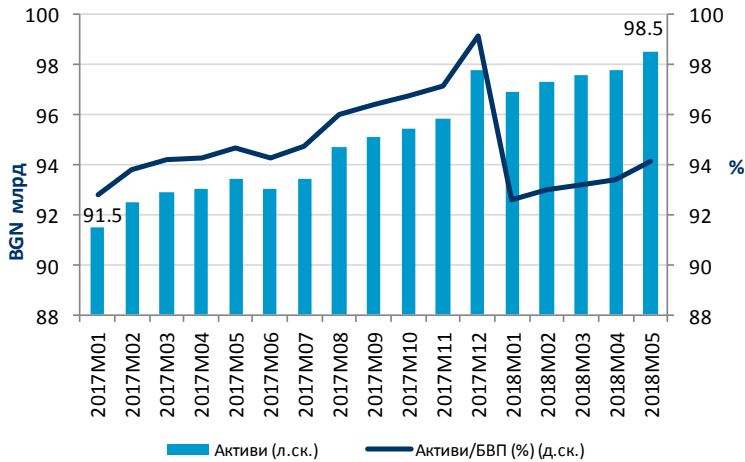

Банков сектор: Лоши и реструктурирани кредити (%)

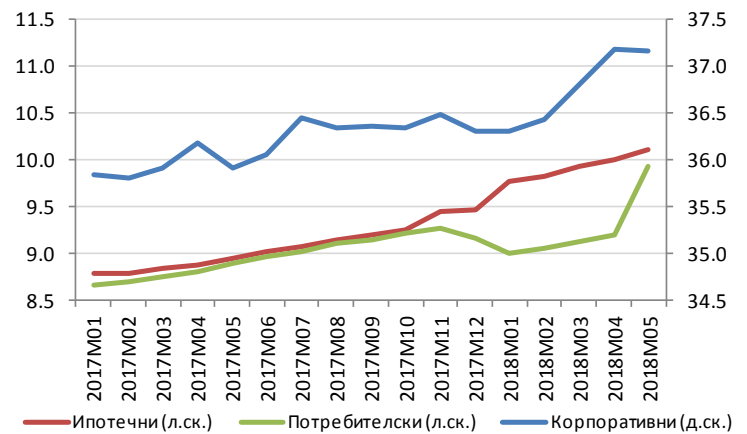

България: Банков сектор

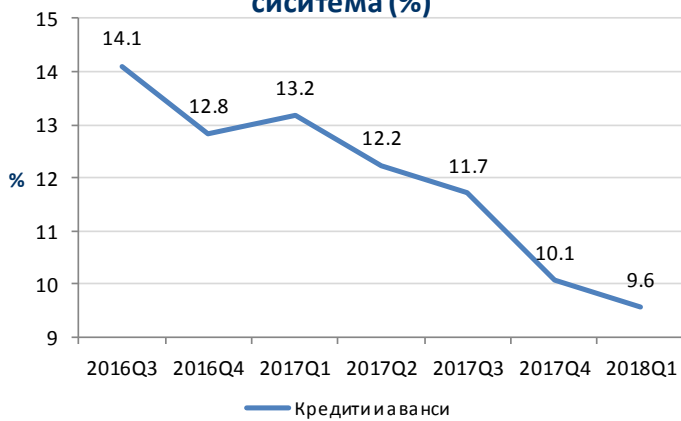
Активи

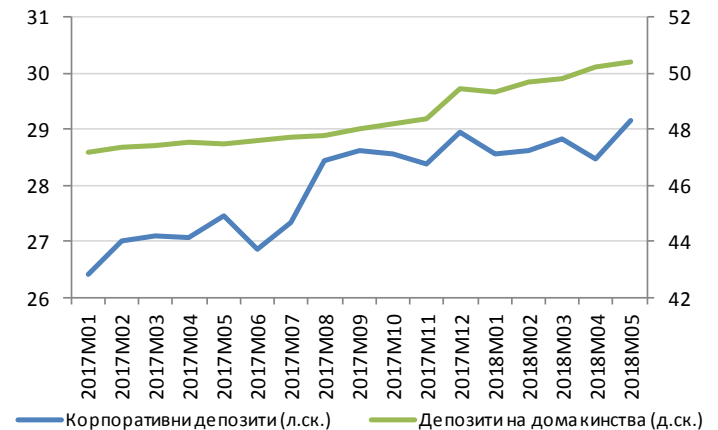
Кредити (BGN млрд)

Необслужвани кредити в банковата сиситема (%)

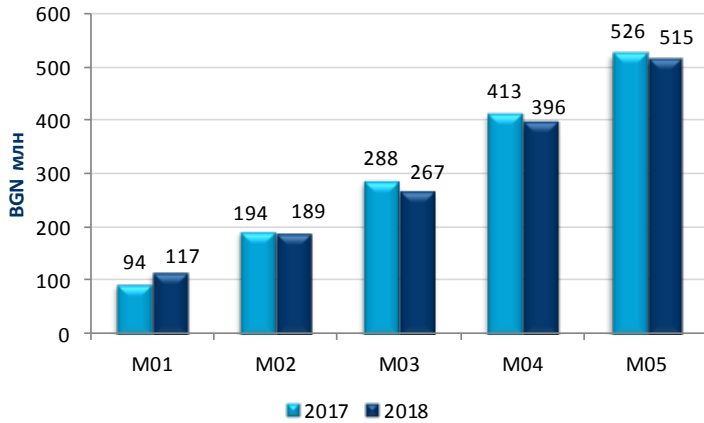

Депозити (BGN млрд)

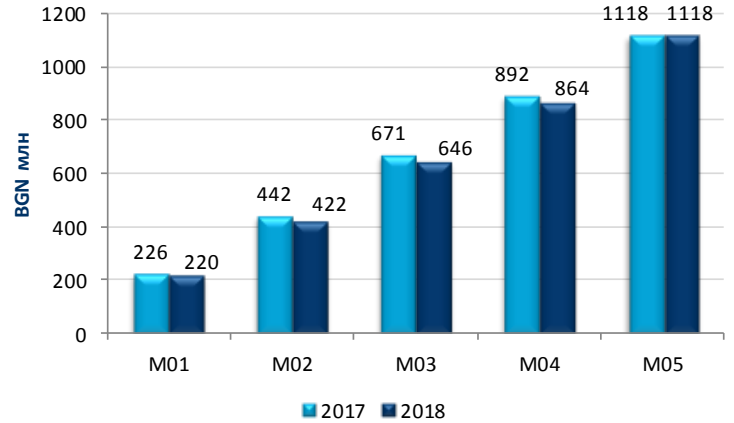

България: Банков сектор

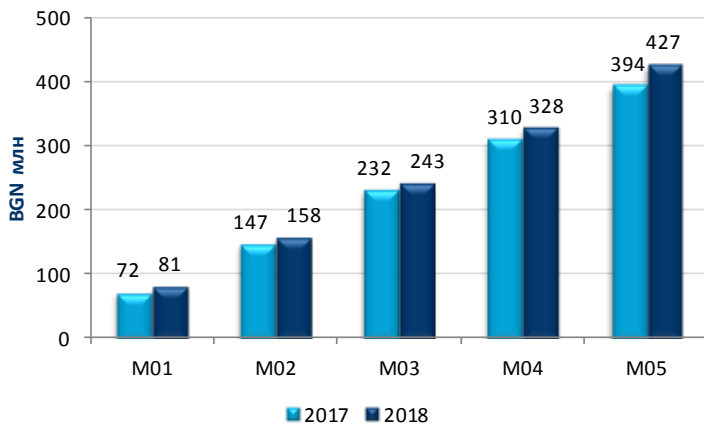
Нетна печалба

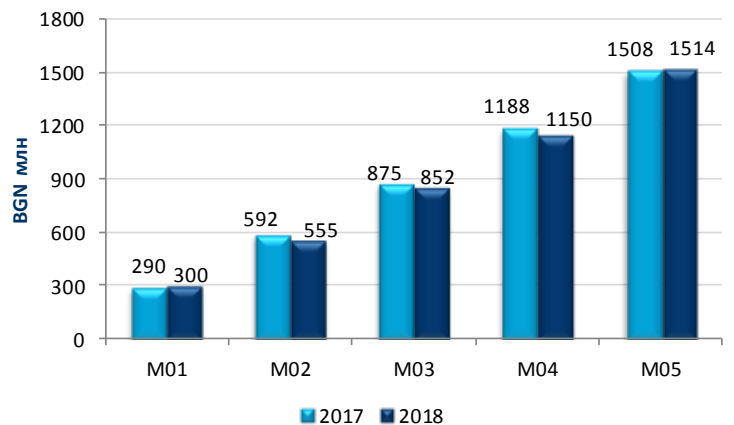
Нетен лихвен доход

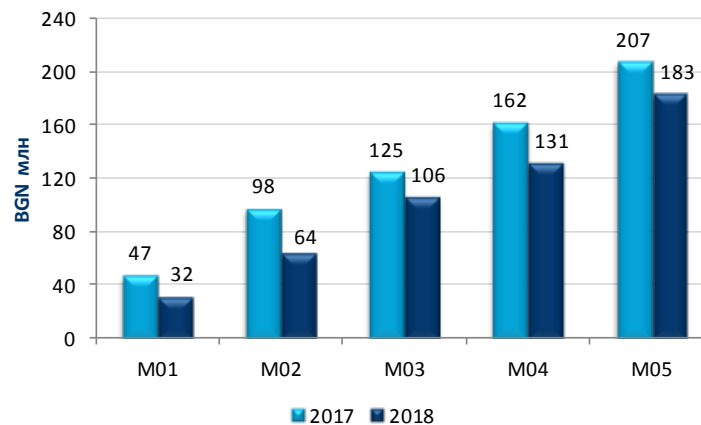
Нетен доход от такси

Нетен оперативен доход

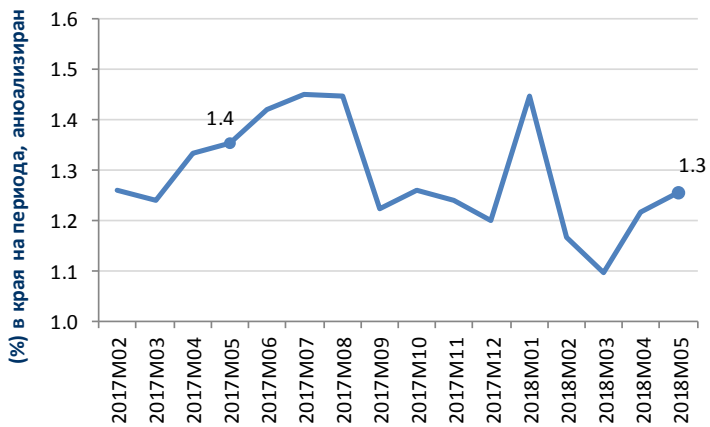

Обезценки

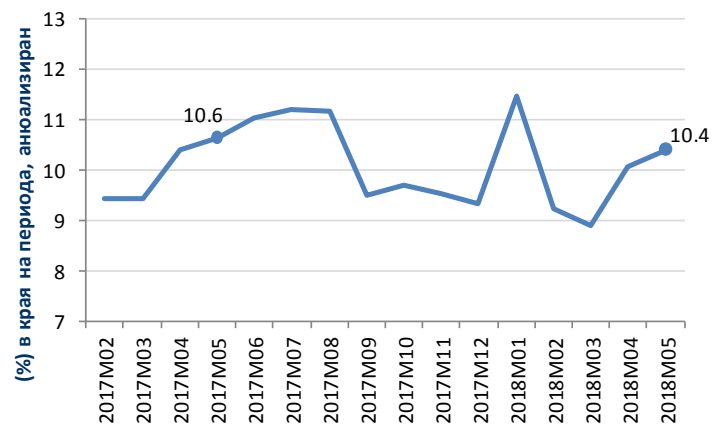

България: Банков сектор

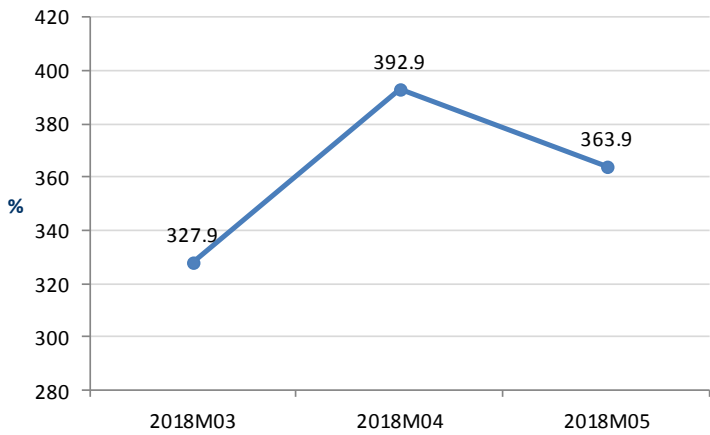
Възвръщаемост на активите (ROA)

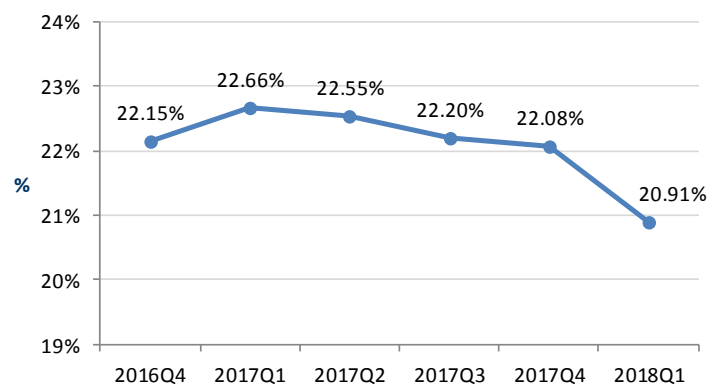
Възвръщаемост на капитала (ROE)

Коефициент на ликвидно покритие, %

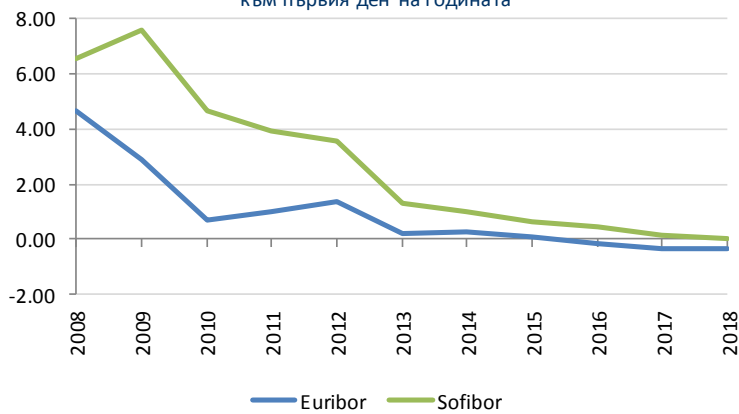
Съотношение на капиталова адекватност

България: Индекси и лихвени проценти

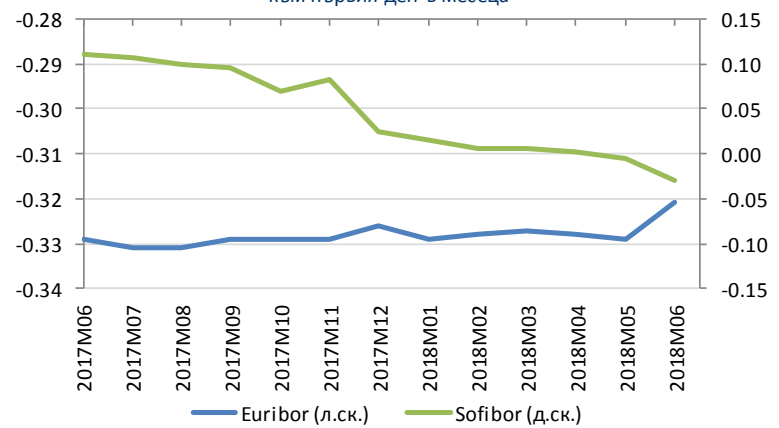
3-месечни индекси

към първия ден на годината

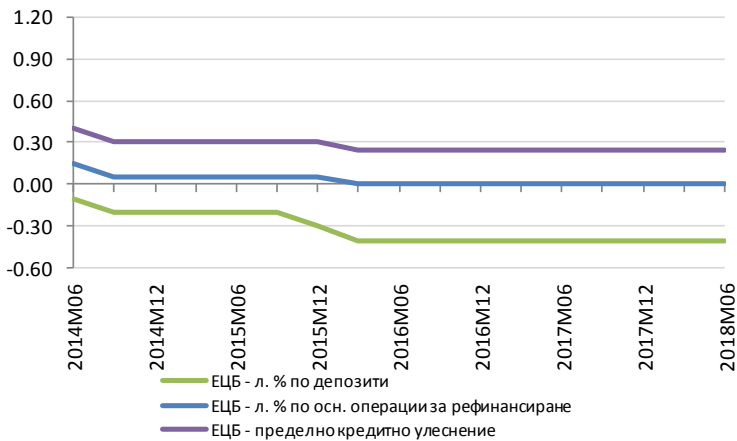

3-месечни индекси

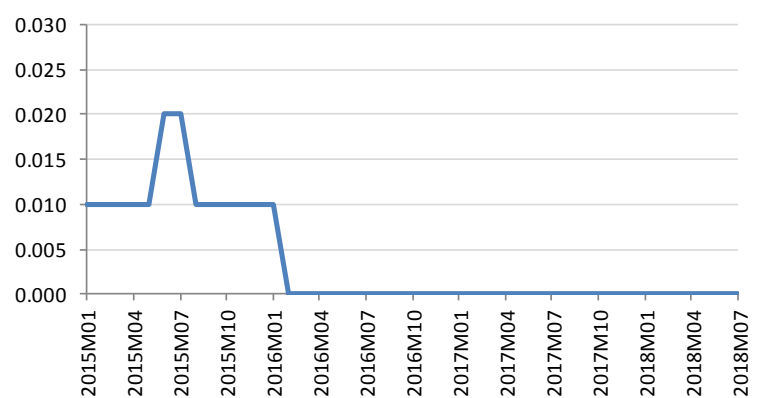
към първия ден в месеца

Лихвени проценти (%)

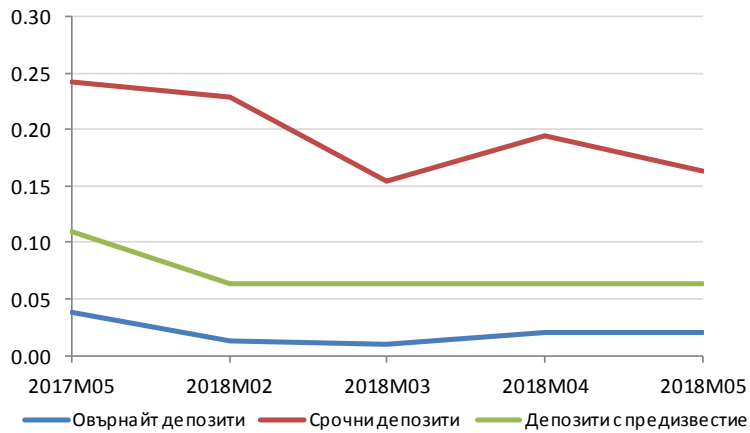

Основен лихвен процент на БНБ (%)

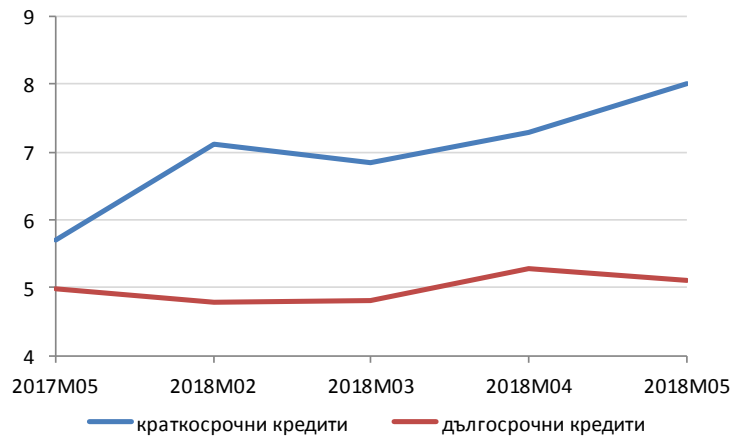

България: Лихвените проценти по нов бизнес по депозити и кредити

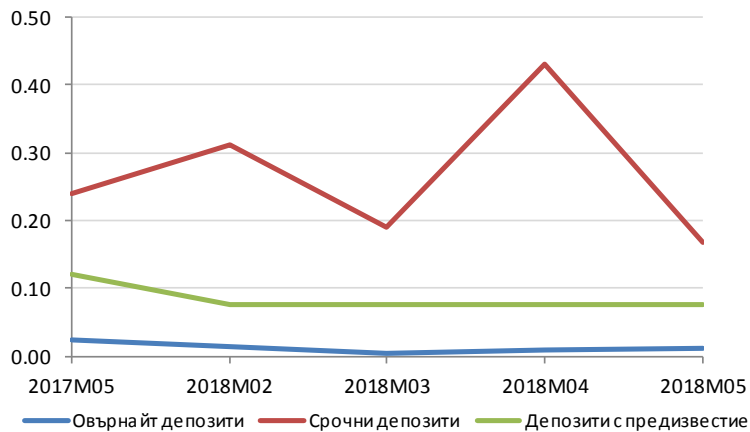
Лихвени проценти (%) в BGN

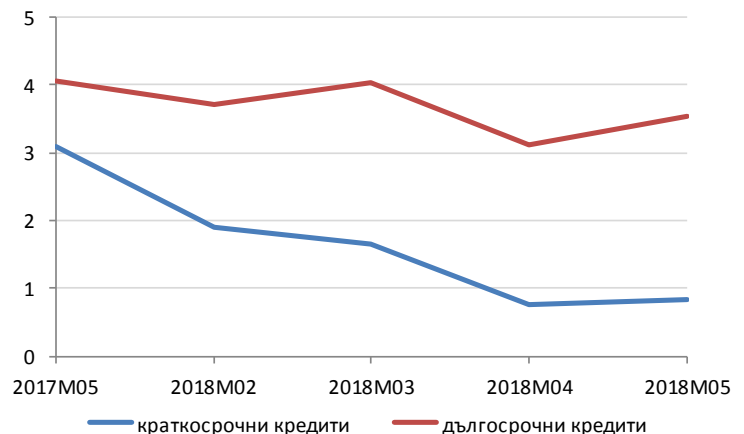
Лихвени проценти (%) в BGN

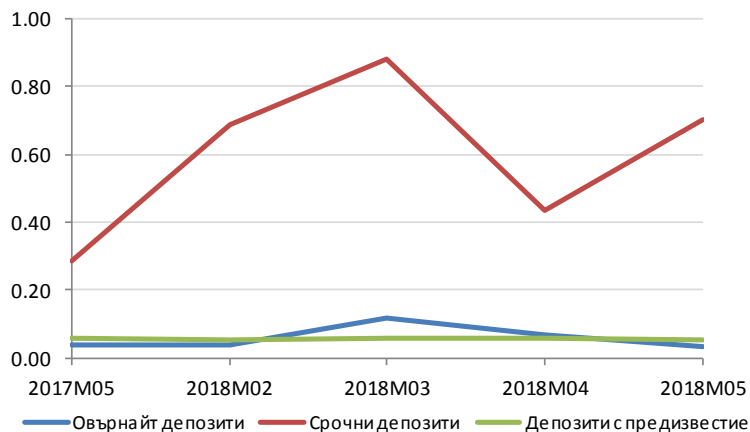
Лихвени проценти (%) в EUR

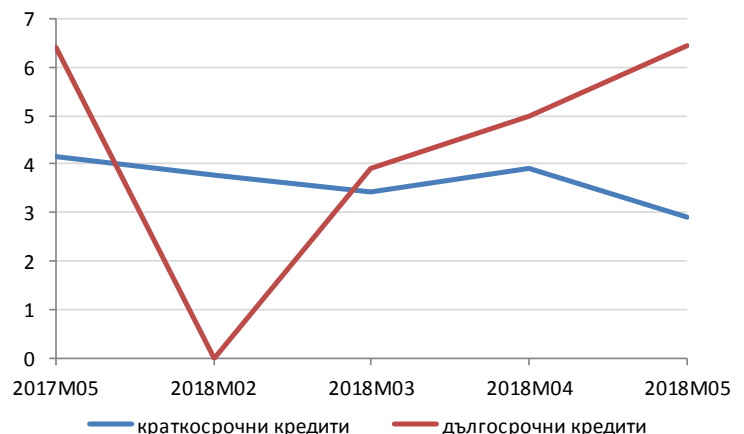
Лихвени проценти (%) в EUR

Лихвени проценти (%) в USD

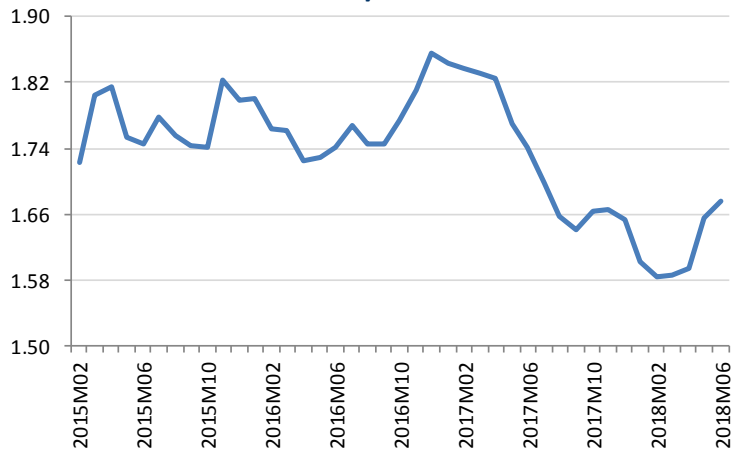
Лихвени проценти (%) в USD

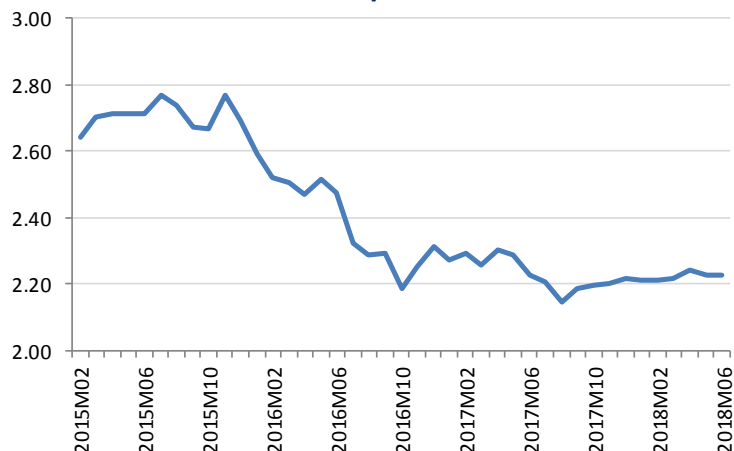

България: Валутни курсове

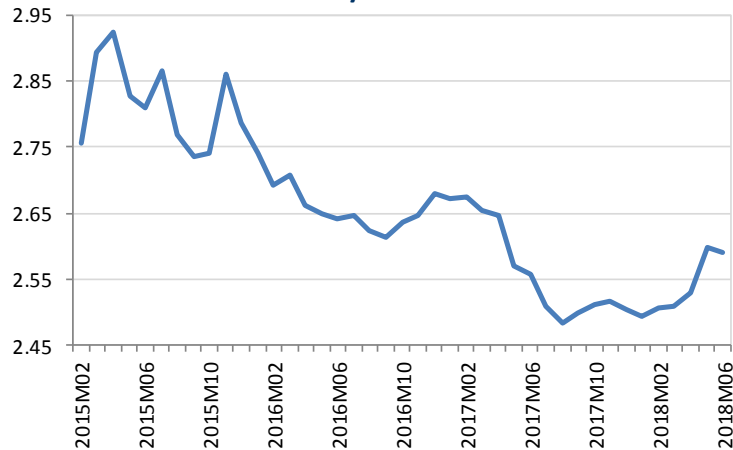
BGN/USD

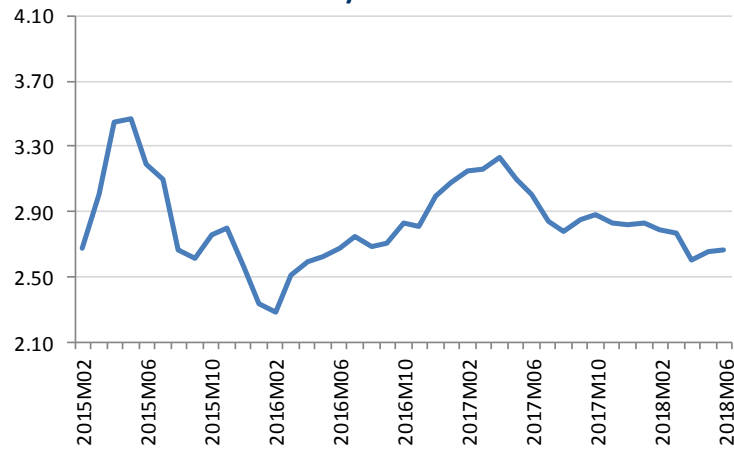
BGN/GBP

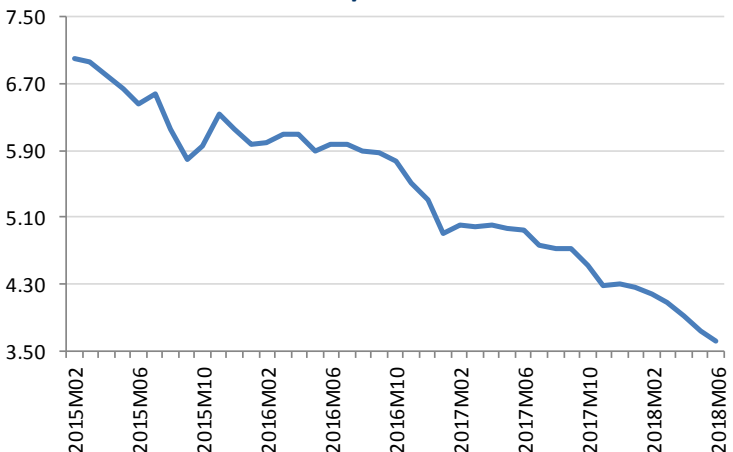
BGN/10CNY

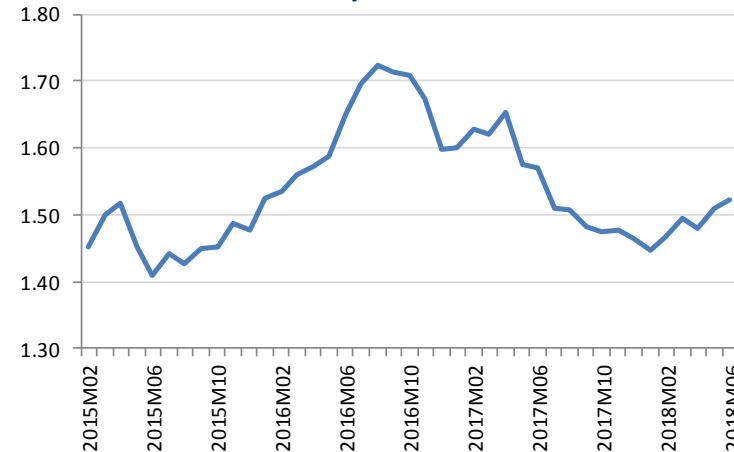
BGN/100RUB

BGN/10TRY

BGN/100JPY

ДЕФИНИЦИИ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ

Управителният съвет на ЕЦБ определя основните лихвени проценти за еврозоната, както следва: Лихвеният процент по основните операции по рефинансиране (MRO), който осигуряват основната ликвидност на банковата система. Процентът на MRO определя цената, при която банките могат да получат заем от централната банка за период от една седмица. Процентът на депозитното улеснение, който банките могат да използват за овърнайт депозити в Евросистемата. Лихвеният процент на депозитното улеснение е един от трите лихвени процента, който ЕЦБ определя на всеки шест седмици като част от своята парична политика. Ставката определя лихвата, която банките получават за внасяне на пари в централната банка за една нощ. От юни 2014 г. този процент е отрицателен. Ставката на пределното кредитно улеснение, която предлага овърнайт кредит на банките от Евросистемата. Ако банките имат нужда от пари през нощта, те могат да заемат от пределното кредитно улеснение срещу по-висок процент.

ВЪНШЕН СЕКТОР

ТЕКУЩА СМЕТКА

От 17 април 2015 г. в съответствие с Календара за разпространение на статистически данни БНБ започна регулярното публикуване на месечни данни за платежния баланс, съставени по шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международна инвестиционна позиция (МВФ, 2008). В европейския съюз преминаването към новите методологически изисквания на шестото издание на Ръководството бе координирано от европейската система на централните банки и европейската статистическа система. С шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международната инвестиционна позиция (МВФ, 2008) се въвеждат съществени методологически промени в отчитането на търговията със стоки и на търговията с услуги. На основата на тяхната икономическа същност отделни подстатии се прекласифицират от статия Стоки (внос и износ) в статия Услуги (внос и износ), и обратно. Тези методологически промени водят до различия между данните за износа и вноса на стоки, съставяни от БНБ за статистиката на платежния баланс, и тези съставяни от НСИ за статистиката на външната търговия. Поради това няма равенство между данните за износа, вноса и търговско салдо, съставяни от НСИ, и данните за износа, вноса и търговско салдо, съставяни от БНБ за статистиката на платежния баланс. Съгласно статистиката на външната търговия, износет на стоки за първите два месеца на 2015 г. е в размер на 3483,1 млн. EUR, като се увеличава с 249,1 млн. EUR (7,7 %) в сравнение със същия период на 2014 г. (3234 млн. EUR). Вносет на стоки за януари – февруари 2015 г. възлиза на 3856,9 млн. EUR, като се повишава с 58,9 млн. EUR (1,6 %) спрямо същия период на 2014 г. (3797,9 млн. EUR). За отчетния период на 2015 г. търговското салдо е отрицателно в размер на 373,8 млн. EUR (0,9 % от БВП), като дефицитът намалява със 190,2 млн. EUR спрямо януари – февруари 2014 г. (дефицит в размер на 564 млн. EUR, 1,3 % от БВП). Предвид аналитичното значение на данните за износа и вноса на стоки от статистиката на външната търговия БНБ ще продължи практиката да подготвя кратък текст за динамиката на външната търговия, както и поддържането на съответните серии от данни. Тези материали се съдържат в публикацията Платежен баланс и са публикувани на интернет страницата на БНБ. По-подробна информация за тези методологически промени има в материала Съставяне на статистиката на платежния баланс съгласно методологията на шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международната инвестиционна позиция. По отношение на преките инвестиции с шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международна инвестиционна позиция се въвежда съществено различен принцип при представянето им в платежния баланс – принципът Актив/Пасив. Предвид аналитичното значение на досегашното представяне – на база на принципа на първоначалната посока на инвестицията, в приложението Преки инвестиции към публикацията Платежен баланс и в таблиците за преките инвестиции данните ще продължат да бъдат представяни и в съответствие с принципа на първоначалната посока на инвестицията. В съответствие с принципа на първоначалната посока на инвестицията, преките чуждестранни инвестиции в страната за февруари възлизат на 53,9 млн. EUR (при 94,7 млн. EUR за февруари 2014 г.). За януари – февруари 2015 г. преките чуждестранни инвестиции в страната са в размер на 128,2 млн. EUR (при 137,7 млн. EUR за януари – февруари 2014 г.). Преките инвестиции в чужбина за февруари възлизат на 9,4 млн. EUR (при 5,7 млн. EUR за февруари 2014 г.). За януари – февруари 2015 г. преките инвестиции в чужбина са отрицателни в размер на 16,6 млн. EUR (при положителни в размер на 108,7 млн. EUR за януари – февруари 2014 г.). По-подробна информация за преките инвестиции има в приложението Преки инвестиции (януари – февруари 2015 г.) на публикацията Платежен баланс, а данни – в таблица 10 – Преки инвестиции на публика-

цията. Текущата сметка обхваща получаването и предоставянето на стоки и услуги, доход и текущи трансфери между страната и останалия свят. Потоците, записани в кредитната страна, представляват тази част на brutния вътрешен продукт, предоставени на останалия свят (износ на стоки и услуги), както и предоставянето на фактори на производство, изразени чрез получен (или който следва да бъде получен) доход – компенсация на наетите и инвестиционен доход (лихви, дивиденди и др.). Включват се също така и компенсиращи записи за безвъзмездно получени реални и финансови ресурси (трансфери). Потоците в дебитната страна представляват brutния продукт, създаден в останалата част на света и придобит от националната икономика (внос на стоки и услуги), както и придобиването на фактори на производство, изразени чрез платен (или който следва да се плати) доход. Включват се също така и компенсиращи записи за безвъзмездно предоставени реални и финансови ресурси. Статията Стоки в текущата сметка на платежния баланс обхваща преносими стоки, за които е налице смяна на собствеността между резиденти и нерезиденти. Данните за вноса и износа FOB (Free on board) са базирани на митнически декларации като кодовете, използвани в тях са по „Хармонизираната система за описание и кодиране на стоките“, на Световната митническа организация, въведена през 1988 и допълнена през 1992. Считано с данните за януари 2006 Българската народна банка и Националният статистически институт съвместно прилагат разработена от тях методология за оценка на вноса по цени fob и на приходите и разходите за товарен транспорт. Методологията се базира на анализ на съотношенията cif – fob при вноса на стоки в зависимост от различните видове доставки по вноса, както и от използвания транспорт и националност на превозвача. При представяне на географското разпределение на данните за износа и вноса в платежния баланс на страната се следват следните правила:

Съгласно EURпейските Регламенти, при търговия със страни членки на ЕС:

- при пристигания - страната партньор е страната членка, от която стоките се изпращат за България.
- при изпращания - страната партньор е страната членка, за която се изпращат стоките.

При данните за търговията със страни извън ЕС:

- при внос - страната партньор е тази, която е произвела стоката, наречена „страна на произход“.
- при износа - страната партньор е тази, която ще потребява стоките наречена „страна на потребление“.

Статията Услуги обхваща транспортни, туристически и други услуги.

Българската народна банка извлича данните за товарния транспорт от данните за външната търговия и за пътническия транспорт от данните за туризма на базата на оценки. Считано с данните за м. януари 2006 БНБ въведе нова методология за оценка на приходите и разходите за товарен транспорт. Приходите от товарен транспорт се формират от оценката на приходите на местни превозвачи свързани с износа на стоки на страната. Разходите се калкулират като оценка на разходите направени от местни лица в полза на чуждестранни превозвачи, свързани с вноса на стоки в страната. Приходите и разходите се оценяват по типове транспорт и националност на превозвача. С въвеждането на системата „ИНТРАСТАТ“, от януари 2007 настъпиха промени и в начина на оценяване на приходите и разходите от товарен транспорт на България с останалите страни – членки на ЕС. Поради по-големия срок за получаване от НСИ на подробни данни за търговията на България с останалите страни – членки на ЕС, към датата на публикуване на първоначалния отчет за платежния баланс за съответния месец (42 дни след края на отчетния период) предварителната оценка за приходите и разходите от товарен транспорт е изчислена на база на данните от предходни години. Тези оценки подлежат на ревизия след получаване на предварителните подробни данни (с детайли по страни и стоки) за търговията с останалите страни – членки на ЕС за отчетния месец.

Статия Пътувания обхваща стоки и услуги, включително тези, свързани със здравни и образователни услуги, предоставени на туристи, пътуващи служебно или лично. До края на 2006 данните за туризма се базират на данни от Министерството на вътрешните работи относно броя на туристите, пресекли границата, както и на оценки на разходите, извършени от един турист на база на методология за оценяване на приходите и разходите от туристически услуги – „Методология за оценка на приходите и разходите от пътувания и туризъм в платежния баланс на България“ (Българска народна банка, Министерство на търговията и туризма, 18 ноември 1999). От началото на 2007 данните за броя на чуждестранните граждани, посетили страната се базират на информация от НСГП и дооценки на НСИ. С данните за м. януари 2010 БНБ въведе нова методология за оценка на приходите и разходите за пътувания и пътнически транспорт. Най-общо моделът за оценка на статия Пътувания се базира на производението на броя на презграничните пътувания по размера на направените разходите за едно пътуване от съответния тип (за по-подробна информация виж „Методология за оценка на статии „Пътувания“, „Пътнически транспорт“ и „Компенсация на наетите - кредит“ на платежния баланс на България“ (Българска народна банка, март 2010)). Оценка за броя и структурата на презграничните пътувания се базират на данни от Министерството на вътрешните работи относно броя на пресичанията на държавната граница и дооценки на Национал-

ният статистически институт. Оценка на размера на разходите, направени по време на едно пътуване са построени в резултат на данните събрани от проведеното от БНБ Проучване на границата сред пътуващите български и чуждестранни граждани (юли 2007 – август 2008). С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009.

Статията Други услуги обхваща постъпленията и плащанията по всички останали категории услуги, различни от тези, свързани с транспорт или пътувания (съобщителни, строително-монтажни, финансови, застрахователни, лизингови, услуги в областта на науката, културата и спорта и др.). Източници на информация по тази статия до края на 2009 са отчетите на банките за извършения от тях и техните клиенти износ и внос на нефакторни услуги и на фирмите, които предоставят тримесечна информация за сметките си в чужбина. От 1 януари 2010 влезе в сила Регламент (ЕО) № 924/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001, с който се повиши до 100 000 BGN прага, под който са премахнати задълженията за отчитане въз основа на сетълмент, наложени на доставчиците на платежни услуги за целите на статистическото отчитане на платежния баланс, които са свързани с платежни операции на техни клиенти. Качеството и обхвата на събираната от банките информация зависи в голяма степен от размера на прага, над който банките докладват на БНБ информация за извършвани от тях операции между резиденти и нерезиденти. Въвеждането на праг от 50 000 EUR, считано от 1 януари 2010, при липса на алтернативен източник, би довело до силно влошаване качеството на данните за платежния баланс на страната и преди всичко на текущата сметка. Направеният анализ показва, че загубата на информация при някои видове услуги би достигнала до 90 %. Поради това БНБ промени методологията за събиране на данни за износа и вноса на услуги и някои други операции в текущата сметка на платежния баланс. От 1 януари 2010 влезе в сила Регламент (ЕО) № 924/2009 на европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001, с който се повиши до 100 000 BGN прага, под който са премахнати задълженията за отчитане въз основа на сетълмент, наложени на доставчиците на платежни услуги за целите на статистическото отчитане на платежния баланс, които са свързани с платежни операции на техни клиенти. Качеството и обхвата на събираната от банките информация зависи в голяма степен от размера на прага, над който банките докладват на БНБ информация за извършвани от тях операции между резиденти и нерезиденти. Въвеждането на праг от 50 000 EUR, считано от 1 януари 2010, при липса на алтернативен източник, би довело до силно влошаване качеството на данните за платежния баланс на страната и преди всичко на текущата сметка. Направеният анализ показва, че загубата на информация при някои видове услуги би достигнала до 90 %. Поради това БНБ промени методологията за събиране на данни за износа и вноса на услуги и някои други операции в текущата сметка на платежния баланс. От началото на 2010 БНБ провежда регулярно тримесечно проучване на постъпленията и плащанията между местни и чуждестранни лица във връзка с получаването и предоставянето на услуги, възнаграждения, осигуровки и безвъзмездните постъпления и плащания, които се включват в текущата сметка на платежния баланс. На база на данните събрани от това проучване, с данните за януари 2011 са публикувани ревизирани данни за месеците на 2010 За целите на месечното отчитане на платежния баланс се използват данните от банките за постъпленията и плащанията, свързани с износ и внос на услуги над прага от 100 000 BGN, както и дооценки на БНБ за постъпления и плащания под прага от 100 000 BGN След получаване на тримесечните данни от проучването сред предприятията извършващи внос и износ на други услуги данните подлежат на ревизия.

Статията Доход включва две категории: (1) компенсации на наетите и (2) инвестиционен доход. Компенсациите на наетите обхващат надници, заплати и други плащания към нерезиденти, работещи в страната, или получени от резидентите, работещи в чужбина. Компенсациите на наетите обхващат и доход реализиран в резултат на неофициална заетост. За периода от април 2001 до декември 2006 БНБ оценява този поток съгласно "Методология за оценка на потоците, дължащи се на неофициална заетост", 14 март 2006. С данните за януари 2010 бе въведена нова методология за оценка на кредитната страна на статия Компенсациите на наетите (виж „Методология за оценка на статии „Пътувания“, „Пътнически транспорт“ и „Компенсация на наетите - кредит“ на платежния баланс на България” (Българска народна банка, март 2010). С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009. Инвестиционният доход покрива постъпления и плащания на доход, свързан с външни финансови активи и пасиви – по директни инвестиции (дивиденди и реинвестирана печалба), портфейлни инвестиции, други инвестиции и по резервни активи.

Трансфери са всички реални ресурси и финансови средства, предоставени безвъзмездно от една икономика на друга. Текущите трансфери засягат пряко нивото на разполагаемия доход на една икономика и потреблението на стоки и услу-

ги. В този смисъл, текущите трансфери намаляват дохода и потребителските възможности на страната донор и увеличават дохода и потребителските възможности на страната получател. В Текущи трансфери се включват постъпилите средства по предприсъединителните и присъединителните фондове на европейския съюз, парични преводи от частни лица, както и дарения, помощи, наследство, печалби от лотарии, пенсии, данъци, вноски за социални осигуровки и др. С данните за м. януари 2010 БНБ въведе нова Методология за оценка на статия „Парични преводи от българи, живеещи постоянно в чужбина“.

Статията „Парични преводи от българи, живеещи постоянно в чужбина“ е подстатия на статията „Текущи трансфери, кредит“ в текущата сметка на платежния баланс и е балансираща статия за безвъзмездно получени ресурси в брой или в натура. Въвеждането на новата методология за отчитане на тези потоци се налага основно поради промяна в официалния праг на отчитане на търговските банки и поради необходимост от обхващане на трансферите, извършени не само по официален път, но и по неофициални канали. Оценка на емигрантските преводи се базира на умножението на броя български емигранти, превеждащи пари към техни близки, по сума на средния трансфер. Тези изчисления се правят съответно за официалния и неофициалния канал на трансфериране. Сумирането на средствата трансферирани по двата канала представлява общата сума на преводите от български емигранти. Данните за броя на българските емигранти се базира на информация от Държавната агенция за българите в чужбина, българските посолства в чужбина и данни на EURстат. Данните за процента на български емигранти, трансфериращи към техни близки в страната, за дела на трансфериращи по официален канал и неофициален канал и за средния трансфер за всеки от трансферните канали се базира на данни от Проучване на границата сред пътуващите български и чуждестранни граждани (август 2007– юли 2008), проведено от БНБ чрез външен изпълнител. С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009.

КАПИТАЛОВА СМЕТКА

Капиталовата сметка включва две категории: (1) капиталови трансфери и (2) придобиване или предоставяне на нематериални, нефинансови активи. Когато са в натура, капиталовите трансфери включват (1) прехвърляне на собственост на основни средства, или (2) безвъзмездно опрощаване на пасив от страна на кредитора. Когато е налице плащане, един трансфер е капиталов, когато е свързан със или зависим от придобиване или предоставяне на основни средства (например инвестиционни субсидии).

ФИНАНСОВА СМЕТКА

Финансовата сметка обхваща всички транзакции (реално извършени и начислени) във външните финансови активи и пасиви на една икономика. Външните активи и пасиви са класифицирани основно според типа на инвестицията. Финансовата сметка включва (1) преки инвестиции, (2) портфейлни инвестиции и (3) други инвестиции. Преки инвестиции включва преки инвестиции в чужбина, преки инвестиции в страната и сливания и придобивания. Пряка инвестиция е категория в международните инвестиции, при която резидент на една икономика – директен инвеститор – придобива дълготраен интерес (поне 10 % от дяловия капитал или правото на глас) в предприятие, намиращо се в друга икономика – директно инвестиционно предприятие. Директната инвестиция включва както първоначалната транзакция, чрез която се установява отношението между директния инвеститор и директното инвестиционно предприятие, така и всички последващи транзакции между тях. Транзакциите могат да касаят промяна в участието на директния инвеститор в капитала на инвестиционното предприятие, промяна във вътрешнофирмената задлъжнялост, както и дела на директния инвеститор в неразпределената печалба/загуба на предприятието за отчетния период. Преките инвестиции в чужбина се отчитат като актив, преките инвестиции в страната – като пасив

В подстатията Сливания и придобивания се отразяват всички сделки по сливания и придобивания, с цел да се елиминира тяхното влияние върху отчитаните данни за преките инвестиции в страната. Международната практика показва, че извършването на такива транзакции като цяло не води до увеличаване на производствените мощности и на заетостта, както и че направените изводи от анализа на данните за преките инвестиции в които са включени данните за сделки по сливане и придобиване могат да бъдат неточни относно размера на инвестициите, тяхната динамика, отраслова и географска структура. (Виж “European Central Bank, Eurostat, Foreign Direct Investment Task Force Report”, March 2004, para.332).

Портфейлни инвестиции включва портфейлни инвестиции, активи и портфейлни инвестиции, пасиви. Портфейлните инвестиции са вложения в акции, когато техният размер не надвишава 10 % от дяловия/акционерен капитал на дружеството, вложения в облигации, бонове, инструменти на паричния пазар или други търгуеми ценни книжа.

Други инвестиции включва търговски кредити, заеми, валутни депозити и други активи и пасиви.

В платежния баланс под търговски кредит се разбират вземания между партньори по търговска сделка, които не са секюритизирани с търгуеми ценни книжа.

Статия Заеми включва получени и изплатени главници по дългосрочни и краткосрочни заеми между резидент и нерезидент, които заеми не са секюритизирани с търгуеми ценни книжа. От статия Заеми, пасиви се изключват транзакциите, свързани с получаване или погасяване на главници по кредити, отпуснати от МВФ, както и получаването на главници по заеми, отпуснати в подкрепа на платежния баланс. Последните се записват в съответните статии на група Д. Резерви и друго финансиране.

Статията Валута и депозити представя в актива си измененията във валутните депозити на резиденти в чужбина, а в пасива си – измененията в задълженията на банките, опериращи на територията на България към нерезиденти в местна и чужда валута. Съгласно основните принципи, залегнали в „Ръководството по платежен баланс“ (МВФ, 1993), при отчитане на промените във валутните депозити, Българската народна банка елиминира промените в тях, дължащи се на валутно-курсови разлики.

Статиите Други активи и Други пасиви включват осъществените транзакции по разни разчети, непокрити в останалите категории и натрупаните просрочия на дъл

Грешки и пропуски (нето) е компенсаторна статия. Тя съществува в представянето на платежния баланс, защото системата за набиране на данни, която Българската народна банка използва, не е затворена, а представлява комбинация от различни източници на информация. За разлика от други статистически отчети, като например паричната статистика, набирането на информацията, необходима за съставяне на платежния баланс, не може да се ограничи само до използването на счетоводните отчети на банките като единствен източник на данни. Колебанията в Грешки и пропуски (нето), както в знака, така и в размера, се дължат главно на: (1) ревизии на данните за вноса и износа (2) усъвършенстване на методологията за компилиране на отделните статии на платежния баланс и (3) съществуването на обективни ограничения при събиране на информацията по отделни статии на баланса.

РЕЗЕРВИ И ДРУГО ФИНАНСИРАНЕ

Резервните активи включват тези външни активи, които са на разположение и са контролирани от централната банка (правителството), и се използват за пряко финансиране на дефицити на платежния баланс. Резервните активи включват монетарно злато, специалните права на тираж, резервната позиция при МВФ, валутните активи (включващи валутни депозити и ценни книжа) и други вземания. Записванията в тази категория се отнасят до транзакциите по активите на управление „Емисионно“ на БНБ. Данните за промените в резервните активи се включват в платежния баланс, като се изчистват от промените, предизвикани от валутно-курсовите разлики и ценовата преоценка.

Тази група в аналитичното представяне на платежния баланс включва също и Ползвани кредити от МВФ и статията Извънредно финансиране. Извънредното финансиране обхваща кредитите, получени в подкрепа на платежния баланс, както и отсрочени/преструктурирани плащания и плащания на просрочия, произтичащи от проблеми с платежния баланс. В съответствие с методологията за отчитане на операциите по извънредното финансиране („Ръководството по платежен баланс“ (МВФ, 1993), т. 454), платените главници по кредитите, получени в подкрепа на платежния баланс се отразяват във Финансовата сметка в позицията Други инвестиции – Пасиви – Заеми – Държавно управление.

РЕАЛЕН СЕКТОР

БВП – производствен метод - национално ниво

Брутният вътрешен продукт, изчислен по производствения метод, характеризира крайния резултат от икономическата дейност и се измерва с добавената стойност, създадена при производството на стоки и услуги от единиците, резиденти на икономическата територия на страната. По производствения метод БВП по пазарни цени се изчислява като сума от брутната добавена стойност по базисни цени общо за икономиката и корективите, които включват нето данъци върху

продуктите, неприпадаем данък върху добавената стойност и мита върху вноса.

БВП - Метод на доходите - национално ниво

Методът на доходите е съставна част от сметките за първично разпределение на доходите. Чрез метода се отразяват доходите като елементи на добавената стойност създадена в процеса на производство. Балансова позиция на метода на доходите е брутният опериращ излишък/брутен смесен доход.

БВП - Разходи за крайно потребление - национално ниво

БВП по метода на крайното използване се изчислява като сума от индивидуалното потребление (вкл. крайни потребителски разходи на домакинствата, крайни потребителски разходи на нетърговските организации, обслужващи домакинствата, крайни разходи на правителството за индивидуално потребление), колективното потребление (крайните разходи на правителството за колективно потребление, които задоволяват потребностите на обществото като цяло), бруто образуване на основен капитал (направените инвестиции за дълготрайни активи), изменението на запасите и външнотърговското салдо на стоки и услуги (разликата между износа и вноса на стоки и услуги).

Наблюдение на бизнес тенденциите в промишлеността, строителството, търговията и услугите

Бизнес наблюденията в промишлеността, строителството, търговията на дребно и сектора на услугите събират информация за мненията на предприемачите по отношение на състоянието и развитието на техния бизнес. Отговорите на въпросите, включени в отделните анкетни карти са представени в тристепенна категорийна скала. Резултати са под формата на баланси, които от своя страна се получават като разлика между позитивните и негативните варианти за отговор. Изчисляват се и така наречените съставни показатели, като: показател на доверието (средна аритметична от балансите на мненията на определени показатели), показател на бизнес климата (средна геометрична на балансите за настоящата и очаквана бизнес ситуация). Част от показателите представляват числова оценка, например осигуреност на производството с поръчки (брой месеци), натоварване на мощностите (%) и други.

Наблюдение на потребителите

Изследването е част от хармонизираната програма на Европейския съюз за наблюдения на бизнес тенденциите и наблюдение на потребителите и е представително за населението на 16 и повече години.

Обект на изследването са лицата на 16 и повече години, методът на подбор - случаен, гнездови и пропорционален на населението по райони, в т.ч. селско/градско население (154 гнезда с по 8 лица в гнездо). Методът на анкетиране е интервю - лице в лице. Анкетата съдържа стандартизирани въпроси, свързани с финансовото състояние на домакинствата, общата икономическа ситуация в страната, инфлацията, безработицата, спестяванията, намеренията за извършване на основни разходи за предмети с дълготрайна употреба и покупка на жилище или кола. Предлаганите варианти на отговор създават възможност за степенуването им от оптимистични през неутрални към песимистични. Балансът на мненията се получава като разлика между относителните дялове на положителните и относителните дялове на негативните мнения със следната особеност: на силно положителното и силно негативното мнение се дава коефициент 1, а на по-умерено положителните и по-умерено негативните мнения - коефициент 0,5.

С резултатите от наблюденията се цели да се улови посоката на изменение на изследваните променливи, в т.ч. в „нивото на доверие“ на потребителите, което, от своя страна, дава възможност да се изследват тенденциите в развитието на общественото мнение по основни икономически процеси и явления.

Показателят на доверие на потребителите е средна аритметична на балансите на очакванията за развитието през следващите дванадесет месеца на: финансовото състояние на домакинствата, общата икономическа ситуация в страната, спестяванията на домакинствата и безработицата, като последният баланс се взема с обратен знак.

Инвестиционна активност в промишлеността

Наблюдението събира информация за извършените инвестиции и инвестиционните планове на предприятията. Анкетиранието на мениджърите се провежда два пъти в годината - през м. март и м. октомври, като въпросниците имат различно съдържание. На базата на резултатите от мартенското наблюдение се изчислява очакваното процентно изменение на инвестициите през текущата спрямо инвестициите през предходната. Въз основа на данните, получени от октомвриското наблюдение, се изчислява процентното изменение на инвестициите през текущата спрямо инвестициите през предходната, както и прогнозните инвестиции през следващата спрямо инвестициите през текущата.

Индекси на промишленото производство, индекси на оборота в промишлеността

Индексът на промишленото производство е най-важният краткосрочен икономически бизнес показател, който има за цел да измери месечните изменения в промишленото производство в продължение на дълъг период от време. Месечното наблюдение позволява да се проследи икономическото развитие в най-ранния му стадий т.е. навременният индекс на промишленото производство е подходящ за краткосрочно наблюдение на развитието на икономиката. Индексът на оборота отразява развитието на пазара на стоки и услуги, като измерва изменението в приходите от продажби на предприятията, включително приходите от продажби на стоки (купени и препродадени без допълнителна обработка) и приходите от услуги, предоставени на трети страни. Месечните индекси на производството и оборота измерват измененията в произведената продукция и оборота на промишлените предприятия. Тази информация е подходяща за проследяване на текущото икономическо развитие и за краткосрочни прогнози. Индексите не измерват действителното равнище на производството, а оценяват средното изменение на производството между два времеви периода.

Туризм

При наблюдението и разработката на данните за туризма Националният статистически институт (НСИ) е възприел дефинициите, препоръчани от Световната организация по туризъм и Методологическото ръководство на Евростат. Съгласно тези дефиниции международен турист е всеки посетител, пристигащ в друга страна, която не е страната на неговото постоянно местоживеее, поне за 24 часа, но за не повече от една година, и чиято основна цел не е извършване на дейност срещу заплащане.

Целите на посещение в дадена страна могат да бъдат:

- екскурзия, почивка или развлечения (посещения на културни или исторически забележителности, спортни мероприятия и др.);
- гостуване (при близки или познати);
- служебна цел (командировки, участие в конференции, конгреси и симпозиуми и др.);
- други (образование, лечение и др.).

Статистическите данни за пътуванията на българи в чужбина и посещенията на чужденци в България са получени на базата на месечна информация от Министерството на вътрешните работи (МВР) и извадково изследване на НСИ сред преминаващите български и чужди граждани през граничните пунктове на страната.

Данните за броя на пътуванията на граждани от Европейския съюз представляват оценки на базата на информация от МВР и летищните власти. Данните за влезлите в страната граждани на „трети страни“ са получени директно от МВР. Данните за целите на пътуванията са получени въз основа на регулярно провежданото от НСИ месечно извадково изследване сред преминаващите български и чужди граждани през граничните пунктове на страната.

Индекси на потребителските цени (ИПЦ)

Индексът на потребителските цени е официален измерител на инфлацията в Република България. Той оценява общото относително изменение на цените на стоките и услугите, използвани от домакинствата за лично (непроизводствено) потребление, и се изчислява, като се прилага структурата на крайните парични потребителски разходи на българските домакинства. Основен източник на информация за разходите е изследването на бюджетите на домакинствата в страната. ИПЦ в година t се изчислява при структура на разходите от година $t - 1$.

Хармонизирани индекси на потребителските цени (ХИПЦ)

Хармонизираният индекс на потребителските цени е сравнима мярка на инфлацията на държавите от ЕС. Той е един от критериите за ценовата стабилност и за присъединяването на България към еврозоната. ХИПЦ, както и ИПЦ, измерва общото относително изменение в равнището на цените на стоките и услугите. Двата индекса се изчисляват от една и съща кошница от стоки и услуги и от едни и същи цени, но се различават по използваните тегла. ХИПЦ се изчислява с тегла, представляващи относителните дялове по групи стоки на индивидуалното и колективното потребление на всички домакинства (включително институционалните и чуждестранните) на икономическата територия на страната. Основен източник на информация за теглата са данните от националните сметки. ХИПЦ в година t се изчислява с тегла от година $t - 2$.

В изпълнение на изискванията на Регламент (ЕС) № 2015/2010 от началото на 2016 беше сменена базисната година за ХИПЦ и всички индекси се изчисляват и публикуват при база 2015 година.

Индекси на цени на производител на вътрешния и на международния пазар в промишлеността

Индексите на цени на производител са един от основните краткосрочни икономически показатели, характеризиращи икономическата конюнктура в страната. Индексите измерват средното изменение на цените на промишлените продукти, произвеждани и продавани от българските предприятия на базата на постоянна извадка от групи продукти, произведени от дейността и продадени на вътрешния пазар или директно изнесени на международния пазар, която е представителна за цялото производство.

Нетни чуждестранни активи – получават се като разлика между brutните чуждестранни активи и пасиви на банковия сектор. Brutните чуждестранни активи са представени по инструменти и включват международните валутни резерви на страната и други чуждестранни активи на БНБ и търговските банки. Brutните чуждестранни пасиви отразяват задълженията на БНБ и търговските банки към външния сектор.

Индекси на цените на производител в селското стопанство

Изследванията за цените в селското стопанство се провеждат в съответствие с основните изисквания за Методологията на Евростат за индексите на селскостопанските цени (Handbook for Agricultural Price Indices). По този начин се постига хармонизация в областта на статистиката на цените и индексите в селското стопанство с практиката в ЕС по отношение на:

- използваните дефиниции;
- механизмите за регистрация на цените;
- типа на изчисляваните индекси;
- периодичността при провеждане на наблюденията;
- използваните номенклатури;
- дефинирането на подбраните продукти чрез качествени, количествени, видови и други ценообразуващи характеристики.

Обект на наблюдение са цените на производител на произведените от земеделските стопанства растителни и животински продукти и селскостопански животни и на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство.

Цената на производител в селското стопанство е цената, която земеделското стопанство получава за продадените от него селскостопански продукти/живи животни. Тя се отчита на първия пазарен етап от движението на стоките - „цена от производителя за пазара”. Цената на производител не включва получените от стопанството субсидии върху селскостопанските продукти/животни, транспортните разходи и данъците. ДДС също се изключва при формирането на цената.

Изследването за цените на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство (Input I), се осъществява чрез провеждането на пет наблюдения, в рамките на които се наблюдават цените на:

- минералните торове;
- фуражите;
- продуктите за растителна защита;
- ветеринарномедицинските продукти;

- посевния и посадъчния материал.

Наблюдаваната цена е цената, която купувачът действително е платил за средствата за закупуването на стоките и услугите за текущо потребление. Тя включва данъците и таксите и изключва субсидиите (ако има такива) и приспадаемия ДДС.

Единици на наблюдение

Единиците за наблюдение в рамките на изследванията на селскостопанските цени са земеделските стопанства - юридически и физически лица, и селскостопанските и ветеринарните аптеки. За всяко от наблюденията се формира списък от респонденти, като през годините се поддържа стабилен брой регистрации на цени по продукти/категории животни и средства за производство.

Наблюденията са изчерпателни и включват всички единици над определен стойностен праг. Критерий за подбора е стойността на продажбите на селскостопански продукти/животни - за цените на производител в селското стопанство, и стойността на разходите за покупки на стоки и услуги за междинно потребление - за цените на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство. За осигуряване на представителност на цените освен поддържането на определен брой регистрации в отчетния период се осигурява обхват на поне 50 % от стойността на продажбите за всеки отделен продукт/категория животни или от стойността на покупките на стоки и услуги за междинно потребление за съответната година.

Източници на информация

Източник на информация са еднократни статистически формуляри за събиране на данни за качествените и количествените характеристики на селскостопанските продукти/категории животни и стоки и услуги за текущо потребление и тримесечни въпросници за цените на производител на селскостопанските продукти/живите животни и за цените на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство.

С еднократните въпросници се осигурява информация за изграждането на номенклатура на наблюденията. Актуализация на номенклатурите се извършва периодично - обикновено в годините, завършващи на 0 и на 5, при смяна на базата на Евростат.

С тримесечните въпросници се осигурява регулярно информация за цените на включените в номенклатурите на наблюденията селскостопански продукти/категории животни и стоки и услуги за текущо потребление в селското стопанство.

Изчисляване на средни цени

В рамките на тримесечните изследвания се изчисляват средни месечни и тримесечни цени. Месечните цени се изчисляват като средни аритметични стойности от всички регистрирани цени. Тримесечните цени се изчисляват като средни аритметични стойности от месечните.

Изчисляване на индекси

Изчисляването на ценовите индекси се извършва по формулата на Ласпер. Този тип индекс има постоянна теглова структура, като базисният период за теглата и цените е един и същ. Като тегла за изчисляването на индексите на цените на производител в селското стопанство се използват стойностите на продажбите на селскостопанска продукция, а за индексите на цените на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство - стойностите на покупките на междинно потребление. Теглата се изчисляват в рамките на сателитните икономически сметки за селското стопанство.

Индексите се изчисляват при три бази: предходна година, съответно тримесечие на предходната година и година, завършваща на 0 или 5 (база на Евростат).

За изчисляването на общия индекс на стоките и услугите за текущо потребление (Input 1) освен индексите, изчислени за всяка от петте групи продукти, се използват и индекси на стоки и услуги, наблюдавани в рамките на наблюдението на потребителските цени.

Използвани класификации

За изчисляването на индексите на цените на производител в селското стопанство е използвана Националната класификация на продукцията в селското, горското и рибното стопанство в България (ПРОДАГРО). Класификацията ПРОДАГРО се използва като база за разпад на продуктите за наблюдение съгласно техните качествени и количествени характеристики. За наблюденията на цените на стоките и услугите за текущо потребление се използват собствени класификации, изградени в рамките на еднократните проучвания за съставяне на списък с представителните продукти. За изчисляване и предоставяне на Евростат на хармонизирани индекси на цените в селското стопанство се използва класификацията PRAG (класификация на селскостопанските цени в базата данни на Евростат New CRONOS).

Отчитане на влиянието на качеството върху цените на селскостопанските продукти

За да бъдат елиминирани различията в цените, свързани с измененията в качеството, вида, количеството и опаковките, подобрите продукти са дефинирани чрез качествени, количествени, видови и други характеристики, които оказват влияние върху изменението на цените. Когато даден конкретен продукт отпада от изследването, той се заменя с нов, с близки характеристики на отпадналия от изследването. Новият продукт също трябва да бъде представителен.

Изчисляване на индекси на стоките и услугите с инвестиционно предназначение, използвани в селското стопанство (Input II)

Изчисляването на ценови индекс на стоките и услугите с инвестиционно предназначение в селското стопанство също се извършва по формулата на Ласпер, като използваните тегла са стойностите на направените от земеделските стопанства покупки на стоки и услуги с инвестиционно предназначение, изчислени в рамките на сателитните икономически сметки за селското стопанство. За изчисляването на общия индекс на стоките и услугите с инвестиционно предназначение се използва информация от изследвания, провеждани от НСИ в областта на статистиката на потребителските цени, външната търговия и краткосрочната бизнес статистика.

На базата на изчислените индекси на стоките и услугите за текущо потребление и на стоките и услугите с инвестиционно предназначение се изчислява общ индекс на цените на средствата за производство в селското стопанство (Total Input).

ПАРИЧНИ АГРЕГАТИ

Вътрешен кредит – обединява кредита за консолидирания сектор държавно управление и за неправителствения сектор. Кредитът за консолидирания сектор държавно управление обхваща нетните вземания от централното държавно управление и брунтните вземания от местното държавно управление и социално-осигурителните фондове. Кредитът за неправителствения сектор включва брунтните вземания от нефинансови предприятия, финансови предприятия, домакинства и НТООД.

Широки пари (парично предлагане) – състоят се от пасиви с паричен характер на банките към резидентния сектор с изключение на тези към централното държавно управление и банковия сектор (сектори, притежаващи пари). Инструментите в паричните агрегати са групирани по степен на ликвидност и са представени по валута и по сектори. Използват се следните парични агрегати: М1, М2 и М3. Агрегат М1, известен като тесни пари, включва най-бързо ликвидните инструменти, използвани за разплащане (пари извън банките и овърнайт депозити в левове и чуждестранна валута). Квазипарите и паричният агрегат М1 съставят паричния агрегат М2. Квазипарите се състоят от депозити с договорен матуритет до 2 години и депозити, договорени за ползване след предизвестие (вкл. спестовни депозити) до 3 месеца. Най-ниско ликвидните финансови инструменти са репосделките и издадените дългови ценни книжа до 2 години. Те са в левове и чуждестранна валута и заедно с паричния агрегат М2 формират най-широкия паричен агрегат М3, който е известен като парично предлагане (широки пари).

Дългосрочни пасиви на парично-финансовите институции – дългосрочните финансови пасиви включват пасивите на парично-финансовите институции с матуритет над 2 години или период на предизвестие над 3 месеца, както и капитала и резервите. Капитал и резерви включва основния капитал на банковата система; резервите и финансовия резултат.

Паричното предлагане се основава на мултиплицирането на паричната база (пари извън банките и банковите резерви) от търговските банки. За неговото определяне се използват паричните агрегати М1, М2 и М3.

Паричната база (резервните пари) се състои от парите извън банките и средствата на търговските банки (банковите резерви). Последните включват депозитите на търговските банки в БНБ и парите в касите им. Депозитите на търговските банки обхващат задължителните минимални резерви и свръхрезервите (овърнайт и депозити с договорен матуритет). Динамиката на резервите зависи от размера на задължителните резерви (които са фиксирана част от депозитите) и от свръхрезервите. Размерът на задължителните резерви се определя от УС на БНБ и е единственият инструмент на паричната политика на централната банка в условията на паричен съвет. Равнището на свръхрезервите отразява ликвидното състояние на търговските банки и склонността им към по-голяма сигурност.

Механизъм на паричното предлагане

Паричното предлагане (М3) може да се представя като произведение на паричната база и променливата паричен мултипликатор.

Паричен мултипликатор – характеризира степента на мултипликационния ефект от дейността на търговските банки. Измерва се чрез съотношенията на широки пари (М3) или на отделните агрегати (М1 и М2) към резервните пари. Парич-

ният мултипликатор е функция на съотношението пари извън банките / депозити и на банковите резерви към депозитите, известни като фактори за определяне на паричното предлагане. Съотношението между парите извън банките и депозитите зависи преди всичко от поведението на широката публика, а съотношението между банковите резерви и депозитите е резултат от поведението на търговските банки.

Източници на резервните пари

При стабилен паричен мултипликатор чрез въздействие върху източниците на резервните пари може да се повлияе върху общото предлагане на пари.

Чуждестранни активи (нето) – те отразяват увеличението/намалението на валутния резерв на страната. В условията на паричния съвет изменението на валутните резерви, когато е за сметка на депозитите на правителството, не влияе пряко върху паричната база и автоматично се стерилизира.

Вземания от централното държавно управление (нето) – нетната позиция се получава в резултат от нетиране на активите на централното държавно управление (салдата по левови заеми, отпуснати преди юни 1997 по силата на тогава действащия Закон за БНБ, и по валутните заеми съгласно чл. 45 на Закона за БНБ) с неговите пасиви.

Вземания от търговските банки – в баланса се отчитат салда по разрешени преди юни 1997 кредити и непогасените лихви по тях. Останали позиции (нето) включват неклаифицирани към някоя от останалите позиции активи и пасиви.

КАПИТАЛОВ ПАЗАР

Индекс SOFIX: Базисна дата: 20 октомври 2000; Базисна стойност: 100. SOFIX е индекс, базиран на пазарната капитализация на включените емисии обикновени акции, коригирана с фрий-флоута на всяка от тях. Индексът се състои от 15-те емисии акции, отговарящи на общите изисквания при избор на емисии, които са с най-голяма пазарна стойност на фрий-флоута. Емисия, включена в изчислението на SOFIX, трябва да отговаря и на следните допълнителни условия: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата, не по-малко от 3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема първата дата на въвеждане за търговия; 2) да има пазарна капитализация, не по-малка от 40 000 000 (четиредесет милиона) BGN и фрий-флоут не е по-малък от 25 (двадесет и пет)* на сто от размера на емисията, или пазарна стойност на фрий-флоута не по-малка от 10 000 000 (десет милиона) BGN; броят акционери, притежатели на емисията, да не е по-малък от 500 (петстотин); 3) реализираният оборот през последната една да не е по-малък от 2 000 000 (два милиона) BGN; 4) броят на сключените сделки през последната една да не е по-малък от 750 (седемстотин и петдесет). * Размерът на фрий-флоута за изчисляване на SOFIX се определя, както следва: 1) от 1 септември 2010 – 15 (петнадесет) на сто; 2) от 1 март 2011 – 20 (двадесет) на сто; 3) от 1 септември 2011 – 25 (двадесет и пет) на сто.

Индекс BG REIT: Базисна дата: 03 септември 2007; Базисна стойност: 100

BG REIT е индекс, базиран на пазарната капитализация, коригирана с фрий-флоута и се състои от 7-те емисии обикновени акции на дружества със специална инвестиционна цел за секюритизация на недвижими имоти или земя с най-голяма пазарна стойност на фрий-флоута и най-висока медианна стойност на седмичния оборот за последните 6 месеца. Двата критерия имат еднаква тежест. Освен на общите изисквания при избор на емисии, емисия, включена в изчисляването на BG REIT, трябва да отговаря и на следните допълнителни условия: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата, не по-малко от 3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема първата дата на въвеждане за търговия; 2) да има пазарна капитализация, не по-малка от 5 000 000 (пет милиона) BGN; 3) фрий-флоутът да е равен на поне 25 (двадесет и пет)* на сто от размера на емисията; * Размерът на фрий-флоута за изчисляване на BG REIT се определя, както следва: 1) от 1 септември 2010 – 15 (петнадесет) на сто; 2) от 1 март 2011 – 20 (двадесет) на сто; 3) от 1 септември 2011 – 25 (двадесет и пет) на сто;

Индекс BG 40: Базисна дата: 01 февруари 2005; Базисна стойност: 100

BG 40 е индекс, базиран на изменението на цената на емисиите и се състои от 40-те емисии обикновени акции на дружествата с най-голям брой сделки и най-висока медианна стойност на дневния оборот за последните 6 месеца, като двата критерия имат еднаква тежест. Освен на общите изисквания емисия, включена в изчисляването на BG 40, трябва да отговаря и на следното допълнително условие: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата не по-малко от

3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема датата ѝ на първа котировка; 2) При повече от три компании от една икономическа група, отговарящи на допълнителното условие по-горе, до класацията се допускат само трите емисии на компании от дадена икономическа група с най-голям брой сделки и най-висока медианна стойност на дневния оборот. Ако в резултат на класирането се окаже, че две или повече емисии на компании от дадена икономическа група заемат едно и също място в него, приоритет при включването имат тези с по-голям брой сделки за последните 6 месеца.

Индекс BG TR30 : Базисна дата: 03 Септември 2007; Базисна стойност: 1000

BG TR30 е индекс, базиран на промяната на цените на обикновените акции, включени в него, като всяка една от участващите емисии е с равно тегло. Емисиите, включени в изчисляването на BG TR30, трябва да отговарят на следните условия: 1) да имат пазарна капитализация, не по-малка от 10 000 000 (десет милиона) BGN; 2) фрий-флоутът (общият брой акции в акционери, притежаващи не повече от 5 (пет) на сто от гласовете в общото събрание на емитента), да е равен на поне 10 (десет) на сто от размера на емисията; 3) броя акции от емисията да е не по-малък от 250 000 (двеста и петдесет хиляди) акции. Всички емисии, които отговарят на горепосочените условия се класират по следните критерии, имащи еднаква тежест: 1) Пазарна капитализация; 2) Брой сделки за последните шест месеца; 3) Оборот за последните шест месеца; 4) Фрий-флоут.

Отказ от права: Този документ е само за информация. Анализиранията цифрова информация е осигурена от надеждни, институционални източници като KBC, НСИ, МФ, БНБ, ОИСР, ЕЦБ, ЕК, ЕБВР, МВФ, СБ, EMIS Internet Securities-Bulgaria, CEIC Internet Securities-Bulgaria, EMD Holdings LLC. Обединена Българска Банка (ОББ) приема официално прецизността и пълнотата на изготвените от тях данни. Нито степенята, в която хипотезите, рисковете и прогнозите в този материал отразяват пазарните очаквания, нито техните реални шансове могат да бъдат гарантирани. Прогнозите са индикативни. Данните в тази публикация са от общ характер и е само за информационни цели. Тази публикация не следва да се използва като препоръка или предложение за закупуването или продажбата на никакви финансови инструменти и ценни книжа и не представлява предложение или проспект по смисъла на Закона за публично предлагане на ценни книжа, Закона за пазарите на финансови инструменти или други сходни регулаторни актове, включително чуждестранни. ОББ и KBC не носят отговорност за точността и пълнотата на тази информация. Повече информация по темите можете да получите при допълнително поискване.